

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΤΟΜΕΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

**Στρατηγικό Σχέδιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης, Διά Βίου
Μάθησης και Νεολαίας**

(Έκδοση 1.0)

Οκτώβριος 2021

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	4
1 Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης.....	6
1.1 Εσωτερικό περιβάλλον.....	6
1.1.1 Επαγγελματική Εκπαίδευση.....	6
1.1.2 Επαγγελματική Κατάρτιση.....	8
1.1.3 Διά Βίου Μάθηση & Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων.....	10
1.1.4 Νεολαία.....	14
1.1.5 Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (Νόμος 4763/2020).....	16
1.2 Εξωτερικό περιβάλλον.....	18
1.2.1 Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση.....	19
1.2.2 Διά Βίου Μάθηση (Δ.Β.Μ.) & Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων (Ε.Κ.Ε.).....	23
1.2.3 Νεολαία.....	27
1.3 Συνθετική διάγνωση (SWOT).....	31
2 Στρατηγικός Σχεδιασμός.....	34
2.1 Όραμα.....	34
2.2 Στρατηγική.....	34
2.3 Στρατηγικοί Στόχοι.....	35
2.3.1 ΣΣ1 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με έμφαση στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης.....	37
2.3.1.1 Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ μέσω της ίδρυσης των ΠΕΠΑΛ, αναβάθμισης των Ι.Ε.Κ. και του Μεταλυκειακού έτους- τάξης μαθητείας για τη δημιουργία νέων ευκαιριών.....	37
2.3.1.2 Σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών ΕΕΚ και προγραμμάτων ΔΒΜ και Διασφάλιση ποιότητας.....	40
2.3.1.3 Επένδυση στη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και επιμόρφωση του προσωπικού ΕΕΚ και των συντελεστών μάθησης ενηλίκων.....	42
2.3.1.4 Πιστοποίηση δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.....	43
2.3.1.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕΚ.....	43
2.3.2 ΣΣ2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, ΔΒΜ και Ν.....	46
2.3.2.1 Συστηματική ενημέρωση του πληθυσμού για τα προσφερόμενα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων και δημοσιοποίηση των δράσεων διά βίου μάθησης.....	46
2.3.2.2 Ενίσχυση κινητικότητας και αξιοποίηση συνεργασιών.....	47
2.3.3 ΣΣ3 Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα.....	49
2.3.3.1 Αντιμετωπίζοντας το έλλειμμα χαμηλών επαγγελματικών προσόντων.....	49

2.3.3.2	Συμπεριληπτική εκπαίδευση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιμόρφωση Ευπαθών Ομάδων (ΑΜΕΑ, ΕΚΟ και κρατούμενων)	50
2.3.3.3	Ανάπτυξη δημόσιων δομών διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια και σχεδιασμός εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.	51
2.3.4	ΣΣ4 Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν	53
2.3.4.1	Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και ηλεκτρονικής μάθησης	53
2.3.4.2	Ψηφιακός μετασχηματισμός της οργάνωσης και διοίκησης της διά βίου μάθησης. 54	
2.3.5	ΣΣ5 Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων ΕΕΚ & ΔΒΜ.....	56
2.3.5.1	Αναβάθμιση εξοπλισμού ΕΕΚ και ΔΒΜ	56
2.3.5.2	Αναβάθμιση υποδομών μονάδων ΕΕΚ και ΔΒΜ	56
2.3.6	ΣΣ6 Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν	58
2.3.6.1	Εφαρμογή συστήματος Διακυβέρνησης με έμφαση στην άμεση διασύνδεση με την αγορά εργασίας.....	58
2.3.6.2	Ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης.....	60
2.3.6.3	Δημιουργία δημόσιων φορέων παροχής μη τυπικής μάθησης (ΚΔΒΜ) και Δικτύωση των φορέων διά βίου μάθησης.....	61
3	Συσχετισμός Στρατηγικών Στόχων με Άξονες Στρατηγικής και ενδεικτικές Δράσεις	63
4	Μέσα επίτευξης της Στρατηγικής.....	67
4.1	Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ)	67
4.2	Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)	67
4.3	Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027.....	68
4.4	Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF) .	69
4.5	Πρόγραμμα Erasmus+	72
5	Βιβλιογραφία.....	75

Εισαγωγή

Η μεταρρύθμιση της επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης, της διά βίου μάθησης και των πολιτικών νεολαίας στην Ελλάδα

Η αποτελεσματική προετοιμασία των ατόμων για την ενεργό συμμετοχή τους στην παραγωγική δραστηριότητα και η καθοριστική συμβολή στην ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής της χώρας οφείλουν να είναι ο βασικός προσανατολισμός του ευρύτερου εκπαιδευτικού συστήματος.

Η σημασία της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της επαγγελματικής κατάρτισης και της διά βίου μάθησης είναι ιδιαίτερα κρίσιμη στις παρούσες συνθήκες. Με την κατάλληλη αναμόρφωση και τον αναγκαίο εκσυγχρονισμό τους μπορούν να αποτελέσουν μοχλούς, βραχυπρόθεσμα και κυρίως μακροπρόθεσμα, για την αύξηση της απασχολησιμότητας, της παραγωγικότητας και της γενικότερης οικονομικής μεγέθυνσης.

Η αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης βρίσκεται στο επίκεντρο των μεταρρυθμιστικών πρωτοβουλιών για την παιδεία στην Ελλάδα (νόμος 4763/2020). Η μεταρρύθμιση στηρίζεται σε μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την επαγγελματική εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση και όχι σε αποσπασματικές παρεμβάσεις με βάση και την ήδη αποκτηθείσα εμπειρία πολλών ετών. Τα χρόνια προβλήματα και οι αστοχίες της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ελλάδα αφορούν στην αδυναμία της κοινωνικής της καταξίωσης, τη μειωμένη ελκυστικότητά της, την προβληματική διασύνδεσή της με την αγορά εργασίας και την περιορισμένη και διαρκώς αμφισβητούμενη αποτελεσματικότητα του περιεχομένου των προγραμμάτων της. Τα αναφερόμενα προβλήματα δημιουργήθηκαν και διογκώθηκαν από την απουσία συντονισμού και ενιαίου σχεδιασμού, την αδυναμία σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης με την αγορά εργασίας, την παντελή απουσία συστήματος και δομών παραγωγής επαγγελματικών προσόντων όλων των επιπέδων και την απουσία ουσιαστικού ελέγχου και αξιολόγησης. Λόγω του πολυδιάστατου του ζητήματος της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης στην Ελλάδα, απαιτείται δομική μεταρρύθμιση:

- στο εκπαιδευτικό σύστημα
- στη διασύνδεση με την πολιτική για την απασχόληση
- στον επαγγελματικό προσανατολισμό και στη διασύνδεση της επαγγελματικής εκπαίδευσης με τις επιχειρήσεις και την αγορά εργασίας
- στο θεσμικό πλαίσιο της συνέργειας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και του δημοσίου τομέα, με τους ιδιωτικούς φορείς εκπαίδευσης και κατάρτισης
- στη συνεργασία με τους φορείς της κεντρικής κυβέρνησης και της τοπικής αυτοδιοίκησης
- στις διαδικασίες, σχεδιασμού και εφαρμογής αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης των εκπαιδευόμενων στην αγορά εργασίας.

Στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης κρίνεται απαραίτητη η ανάδειξη της ως εθνικής πολιτικής προτεραιότητας, καθώς είναι σαφής η ισχυρή σύνδεσή της με την απασχόληση, την οικονομική ευημερία και την πλήρη συμμετοχή του ατόμου στην κοινωνία. Ειδικά στη συγκυρία της τρέχουσας οικονομικής κρίσης, η ΔΒΜ αποτελεί κρίσιμο παράγοντα ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Επισημαίνεται ότι η ΔΒΜ αφορά όλες τις μορφές μαθησιακών δραστηριοτήτων στη διάρκεια της ζωής του ανθρώπου, που αποσκοπούν στην απόκτηση ή

την ανάπτυξη γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων, οι οποίες συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, στην επαγγελματική ένταξη και εξέλιξη του ατόμου, στην κοινωνική συνοχή, στην ανάπτυξη της ικανότητας ενεργού συμμετοχής στα κοινά και στην κοινωνική, οικονομική και πολιτιστική ανάπτυξη. Περιλαμβάνει την τυπική εκπαίδευση, τη μη τυπική και την άτυπη μάθηση. Επί σειρά ετών στη ΔΒΜ παρατηρήθηκαν επικαλύψεις, στρεβλώσεις στο περιεχόμενο μάθησης, απουσία πιστοποιημένων προγραμμάτων μάθησης, αναντιστοιχία μεταξύ των αναγκών της αγοράς εργασίας και των προγραμμάτων κατάρτισης αλλά και αξιοποίηση χρηματοδοτικών πόρων χωρίς την απαιτούμενη μέτρηση της αποτελεσματικότητας. Για την αποκατάσταση του κύρους της ΔΒΜ απαιτείται μια νέα στρατηγική με ενίσχυση της ποιότητας, ανίχνευση πραγματικών αναγκών των ωφελούμενων, ευελιξία, εξωστρέφεια, περισσότερες ευκαιρίες, εστίαση σε σύγχρονες δεξιότητες και σχήματα συντονισμού επιμέρους πολιτικών.

Στις δε πολιτικές για τη νεολαία είναι επιτακτική ανάγκη να υπάρχει ειδική στρατηγική με βάση τις σύγχρονες ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των νέων, τα διεθνή και ευρωπαϊκά δεδομένα, καθώς οι νέοι αντιπροσωπεύουν ένα τεράστιο ταλέντο, γνώσεις και δυνατότητες. Απαιτείται σχεδιασμός για να προσφέρονται ευκαιρίες στους νέους ώστε να γίνουν πρωταθλητές των δικαιωμάτων τους και να συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων. Επισημαίνεται ότι η παροχή εκπαίδευσης είναι υποχρέωση του Κράτους και σύμφωνα με το Σύνταγμα οφείλει να συμβάλει στη διάπλαση ελεύθερων και υπεύθυνων πολιτών. Οι πολιτικές για τους νέους διαπερνούν το εκπαιδευτικό σύστημα, καθώς οι νέοι πρέπει να μπορούν να αποκτούν τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τα προσόντα που είναι απαραίτητα για την ένταξή τους στην κοινωνία και την αγορά εργασίας, την προσωπική και επαγγελματική τους ανάπτυξη και την οικονομική τους αυτονομία. Αυτές οι πολιτικές μπορούν να ενσωματωθούν στις αναφερόμενες μεταρρυθμίσεις για την ΕΕΚ & ΔΒΜ, αλλά η στρατηγική για τη νεολαία οφείλει να εκτείνεται και σε άλλα πεδία, στη βάση συντονισμένης προσπάθειας για διατομεακή προσέγγιση όλων των σοβαρών θεμάτων που επηρεάζουν τη ζωή των νέων και αναδεικνύουν τις νέες προκλήσεις της εποχής, προκλήσεις που αναφέρονται στον ψηφιακό μετασχηματισμό και αφορούν πολιτικές που βοηθούν τους νέους να ενταχθούν ενεργά στην ψηφιακή εποχή, η οποία απαιτεί υψηλά προσόντα και δεξιότητες. Η επένδυση στη νεολαία πρέπει να υπηρετεί και μορφωτικές, κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες χωρίς αποκλεισμούς για τη διαμόρφωση μιας ενεργής νεολαίας, με συνείδηση της ταυτότητάς της. Υπό αυτό το πρίσμα, η Εθνική Στρατηγική στον τομέα της Νεολαίας θα πρέπει να θέτει τους νέους στο επίκεντρο της πολιτικής, με την πεποίθηση ότι οι πολιτικές και οι πρωτοβουλίες για τη Νεολαία μπορούν να είναι αποτελεσματικές, μόνο με την προϋπόθεση της συμμετοχής των ίδιων των νέων στις διαδικασίες λήψης των αποφάσεων.

1 Καταγραφή υφιστάμενης κατάστασης

1.1 Εσωτερικό περιβάλλον

Για το σχεδιασμό των νέων στρατηγικών είναι απαραίτητη η καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης στη χώρα στα πεδία της Ε.Ε.Κ., της Δ.Β.Μ. και των πολιτικών για τη Νεολαία για την ανάδειξη των αδυναμιών τους, των καλών πρακτικών που πρέπει να συνεχιστούν καθώς και των ευκαιριών και των κινδύνων σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον.

1.1.1 Επαγγελματική Εκπαίδευση

Σήμερα λειτουργούν 405 Ημερήσια και Εσπερινά Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ) με σύνολο μαθητών που αγγίζει τις 104.000 έναντι 210.000 μαθητών των Γενικών Λυκείων. Ένα από τα σημαντικότερα χρόνια προβλήματα της τυπικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης στη χώρα μας υπήρξε η αδυναμία της κοινωνικής της καταξίωσης. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα, εκτός από την προσέλευση μικρού αριθμού μαθητών σε σύγκριση με τη Γενική Εκπαίδευση, σημαντικό ποσοστό των μαθητών που επιλέγουν να φοιτήσουν σε αυτήν να χαρακτηρίζεται από χαμηλές σχολικές επιδόσεις. Έτσι, η αποτελεσματικότητα της φοίτησης φαλκιδεύεται εξ υπαρχής, δεδομένου ότι τα προγράμματα σπουδών προκειμένου να επιτύχουν πολλούς στόχους μαζί, δηλαδή και περισσότερες επαγγελματικές γνώσεις και δυνατότητα πρόσβασης στα Α.Ε.Ι. γίνονται περισσότερο απαιτητικά από ό,τι εκείνα της Γενικής Εκπαίδευσης.

Οι βασικοί λόγοι για τους οποίους προσδίδεται χαμηλό κύρος στην επαγγελματική εκπαίδευση και ως εκ τούτου να μην αποτελεί πρώτη επιλογή από τους μαθητές γυμνασίου, είναι κυρίως οι ακόλουθοι:

- Η έλλειψη αντικειμενικής και αξιόπιστης ενημέρωσης της κοινής γνώμης για τις δυνατότητες που προσφέρει η επαγγελματική εκπαίδευση.
- Η απαξίωση για την επαγγελματική εκπαίδευση που εκφράζεται από πολλούς κύκλους της κοινωνίας και επηρεάζει αρνητικά τους γονείς.
- Οι συχνές αλλαγές και μεταρρυθμίσεις που αυξάνουν την επιφυλακτικότητα της κοινωνίας.
- Τα σημαντικά μαθησιακά κενά μερίδας αποφοίτων Γυμνασίου, οι οποίοι κατά κανόνα κατευθύνονται στην επαγγελματική εκπαίδευση, όχι απαραίτητα για την απόκτηση μιας ειδικότητας, αλλά διότι υπάρχει η εντύπωση ότι αυτή η εκπαιδευτική διαδρομή είναι πιο εύκολη.
- Προβλήματα υποδομών και ελλείψεις στον εργαστηριακό εξοπλισμό.
- Η περιορισμένη αποτελεσματικότητα του μαθήματος του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού στο γυμνάσιο.
- Η αδυναμία σύνδεσης της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας.
- Η απουσία προγραμμάτων επιμόρφωσης, ειδικά σε θέματα ειδικοτήτων.
- Η έλλειψη ενός αξιόπιστου συστήματος αξιολόγησης του εκπαιδευτικού.
- Η απουσία αξιόπιστης διακυβέρνησης.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και ειδικότερα των ΕΠΑ.Λ. είναι η έλλειψη συνάρθρωσης με το σύστημα κατάρτισης και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής

Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) διότι ελλείπει ο συντονισμός και ο κοινός σχεδιασμός, τόσο μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης, όσο και μεταξύ των διαφόρων τύπων κατάρτισης.

Σύμφωνα με έρευνα κοινής γνώμης που διεξήγαγε το CEDEFOP σχετικά με την ΕΕΚ, περίπου το 64% των ερωτηθέντων που ακολούθησαν την ΕΕΚ βρήκαν την πρώτη τους μακροχρόνια θέση εργασίας εντός ενός έτους σε σύγκριση με το 49% εκείνων που ακολούθησαν τη γενική εκπαίδευση. Παρά την υψηλή ποιότητα – οι εννέα στους 10 Έλληνες που συμμετείχαν στην έρευνα και είχαν ακολουθήσει ανώτερη δευτεροβάθμια ΕΕΚ δήλωσαν απόλυτα ικανοποιημένοι από την ποιότητα της διδασκαλίας που έλαβαν – μόνο περίπου 29% (στοιχεία 2018-2019) των νέων ηλικίας 16 έως 18 ετών ακολουθούν την ανώτερη δευτεροβάθμια ΕΕΚ στην Ελλάδα, ποσοστό πολύ χαμηλότερο από το μέσο όρο της ΕΕ που ανέρχεται σε 49%. Η χαμηλή συμμετοχή εξηγείται, ως ένα βαθμό, από το συμπέρασμα της έρευνας, σύμφωνα με το οποίο το 87% των ερωτηθέντων στην Ελλάδα θεωρούν ότι η γενική εκπαίδευση έχει πιο θετική εικόνα από την ΕΕΚ. Περισσότεροι από οκτώ στους 10 ερωτηθέντες θεωρούν επίσης ότι η ΕΕΚ απευθύνεται σε μαθητές με χαμηλούς βαθμούς και ότι η απόκτηση τίτλου ανώτερης δευτεροβάθμιας ΕΕΚ είναι ευκολότερη. Ωστόσο, παρά την αρνητική εικόνα της ΕΕΚ σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση, πάνω από το ήμισυ (53%) των Ελλήνων που συμμετείχαν στην έρευνα εκτιμούν ότι οι απόφοιτοι της ανώτερης δευτεροβάθμιας ΕΕΚ έχουν περισσότερες πιθανότητες να ενταχθούν στην αγορά εργασίας μετά το τέλος της φοίτησής τους από ό,τι οι απόφοιτοι της ανώτερης δευτεροβάθμιας γενικής εκπαίδευσης. Είναι σημαντικό ότι η ανώτερη δευτεροβάθμια ΕΕΚ δεν θεωρείται απλώς μια οδός για την εύρεση οποιασδήποτε θέσης εργασίας, καθώς έξι (6) στους δέκα (10) Έλληνες ερωτηθέντες πιστεύουν ότι μπορεί να οδηγήσει σε καλές θέσεις εργασίας. Πολλοί θεωρούν ότι η ανώτερη δευτεροβάθμια ΕΕΚ δεν αξιοποιείται επαρκώς για την εύρεση μιας καλής θέσης εργασίας και ότι είναι υποτιμημένη σε σύγκριση με τη γενική εκπαίδευση. Οι αντιλήψεις αυτές όμως φαίνεται να αλλάζουν. Σύμφωνα με την έρευνα, οι μισοί από τους ερωτηθέντες πιστεύουν ότι η Ελλάδα πρέπει να επενδύσει κατά προτεραιότητα στην ΕΕΚ, σε σύγκριση με το ένα τρίτο που θεωρεί ότι προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στη γενική εκπαίδευση.

Σημαντικό ζήτημα για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι η εγκατάλειψη των σπουδών από τους μαθητές πριν από την ολοκλήρωσή τους. Ειδικότερα, το 3,7% των εγγεγραμμένων μαθητών τυπικής δευτεροβάθμιας ΑΕΕΚ διέκοψαν τις σπουδές τους το 2018. Ιδιαίτερα υψηλό (14,4%) ήταν το ποσοστό διακοπής στους μαθητές ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας, ενώ στα ΕΠΑ.Λ. το αντίστοιχο ποσοστό είναι σημαντικό μικρότερο.

Λόγω του πολυδιάστατου του θέματος της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι «καταλυτικής σημασίας» η δομική μεταρρύθμιση στο εκπαιδευτικό σύστημα, στον επαγγελματικό προσανατολισμό, στο θεσμικό πλαίσιο συνέργειας του δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας, των φορέων της κεντρικής κυβέρνησης, των διαδικασιών σχεδιασμού, και εφαρμογής αξιολόγησης των πολιτικών ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας. Η ανάγκη ευαισθητοποίησης των μαθητών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο επίπεδο Γυμνασίου, σχετικά με τον επαγγελματικό προσανατολισμό και κατ' επέκταση με την επιχειρηματικότητα κρίνεται πλέον επιτακτική. Η δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι μια κομβική περίοδος, καθώς ο μαθητής διαμορφώνει τη συνείδησή του σχετικά με τη μελλοντική του επαγγελματική πορεία. Έχοντας ο μαθητής μεγαλύτερη έκθεση

στο εξωτερικό περιβάλλον μιας οργανωμένης κοινωνίας μπορεί να αντιληφθεί πιο εύκολα τη δομή της λειτουργίας της.

Στα ανωτέρω αναφερόμενα πρέπει να σημειωθεί ότι η υπάρχουσα εργαστηριακή υποδομή των Επαγγελματικών Λυκείων και Εργαστηριακών Κέντρων είναι ως επί το πλείστον ξεπερασμένη και δεν πληροί τις σύγχρονες τεχνολογικές απαιτήσεις καθώς και ότι υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις απαραίτητου εξοπλισμού, αναλώσιμων και συντήρησης υφιστάμενων εγκαταστάσεων. Η επαγγελματική εκπαίδευση δεν μπορεί να λειτουργήσει ποιοτικά χωρίς την υποστήριξη σε επίπεδο υποδομών καθώς η ανάπτυξη δεξιοτήτων των μαθητών ως μέρους του συνολικού προσόντος στηρίζεται στην εξοικείωση με τον εργαστηριακό εξοπλισμό, στη μεταφορά των θεωρητικών γνώσεων σε πρακτικό επίπεδο και στην κατ' επέκταση σύνδεση της εκπαίδευσης με το επάγγελμα. Επίσης η συντήρηση υφιστάμενων υποδομών και η αξιοπρεπής αισθητική εικόνα των εκπαιδευτικών μονάδων της επαγγελματικής εκπαίδευσης υποστηρίζει και τη βελτίωση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ.

1.1.2 Επαγγελματική Κατάρτιση

Στην Ελληνική επικράτεια λειτουργούν ιδιωτικά και δημόσια ΙΕΚ. Η φοίτηση στα ΙΕΚ διαρκεί πέντε (5) συνολικά εξάμηνα, επιμερισμένη σε α) τέσσερα (4) εξάμηνα θεωρητικής και εργαστηριακής κατάρτισης συνολικής διάρκειας έως 1.200 διδακτικών ωρών ειδικότητας, σύμφωνα με τα εγκεκριμένα προγράμματα σπουδών και β) σε ένα εξάμηνο Πρακτικής Άσκησης ή Μαθητείας, συνολικής διάρκειας 960 ωρών. Στα προγράμματα αυτά είχαν δικαίωμα έως πρόσφατα να εγγράφονται και υποψήφιοι χωρίς υποχρεωτικά να κατέχουν απολυτήριο Λυκείου, με αποτέλεσμα α) τη διαιώνιση της στρεβλής αποτύπωσης των ΕΠΑ.Σ. ως επίπεδο 4 και της κατ' επέκταση διαμόρφωσης της εικόνας ότι το πτυχίο ΕΠΑ.Σ. είναι ισότιμος τίτλος με το απολυτήριο λυκείου και β) τη στρέβλωση της αρχικής θεσμοθέτησης των Ι.Ε.Κ. σε μεταλυκειακό επίπεδο. Από το 2013 νομοθετήθηκε και η υποχρεωτική εξάμηνη Πρακτική Άσκηση ή/και Μαθητεία σε φυσικά πρόσωπα, Ν.Π.Δ.Δ., Ν.Π.Ι.Δ. και δημόσιες υπηρεσίες. Σήμερα λειτουργούν 129 δημόσια ΙΕΚ (Δ.ΙΕΚ) εγκατεστημένα σε 74 πόλεις στα οποία κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2020 φοιτούσαν πάνω από 34.000 καταρτιζόμενοι. Σε αυτά περιλαμβάνονται δύο Δ.ΙΕΚ Ειδικής Αγωγής και τρία Δ.ΙΕΚ σε σωφρονιστικά Καταστήματα. Επιπρόσθετα, έχουν χορηγηθεί 84 άδειες Ιδιωτικών ΙΕΚ στα οποία κατά το χειμερινό εξάμηνο του 2020 φοιτούσαν πάνω από 36.000 καταρτιζόμενοι.

Παρά την «ευημερία των αριθμών», στην πραγματικότητα όπως έδειξε μεταξύ άλλων η έρευνα του Κέντρου Ανάπτυξης Εκπαιδευτικής Πολιτικής της Γενικής Συνομοσπονδίας Εργατών Ελλάδας (ΚΑΝΕΠ ΓΣΕΕ, 2020)

- Συγκριτικά με την προηγούμενη έρευνα του 2012, παραμένουν με ένταση οι δομικές αδυναμίες στο πεδίο της αρχικής κατάρτισης.
- Οι βασικοί δείκτες συσχέτισης της κατάρτισης με την απασχόληση: «συνάφεια», «ικανοποίηση», «διατήρηση απασχόλησης» κ.ά. παρόλο που εμφανίζονται «σχετικώς βελτιωμένοι» παραμένουν ακόμα σε «μη ικανοποιητικά επίπεδα» αναφορικά προς την αποτελεσματικότητα του πεδίου και την αναμενόμενη δυναμική του.

- Το σύστημα της αρχικής κατάρτισης, παρά την οικονομική κρίση και τα σημαντικά προβλήματα που ταλανίζουν ευρύτερα τον εκπαιδευτικό χώρο εμφανίζει μια «αντιφατική δυναμική» που εξηγείται τόσο από τα υπάρχοντα αδιέξοδα όσο και από την προσδοκία και την επιτακτική ανάγκη των υποκειμένων για πρόσβαση στην αγορά εργασίας.
- Σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα, η συμμετοχή υποκειμένων με «ετερογενές» εκπαιδευτικό υπόβαθρο στην αρχική κατάρτιση εμφανίζεται εντονότερα, με συνέπεια την καταγραφή μιας τάσης συνδυασμού «εναλλακτικών εκπαιδευτικών διαδρομών» με ουσιαστικό διακύβευμα την πρόσβαση στην απασχόληση.
- Αποτελεί κοινή συνείδηση πως οι δείκτες ποιότητας του συστήματος αρχικής κατάρτισης (εκπαιδευτές, πρόγραμμα σπουδών, οργάνωση προγράμματος, πρακτική άσκηση, εκπαιδευτικό υλικό, υποδομές κ.ά.) αποτελούν βασικές συνιστώσες βιωσιμότητας και αποτελεσματικότητας του πεδίου.
- Ο μικρός βαθμός συμμετοχής των αποφοίτων ΙΕΚ στις διαδικασίες πιστοποίησης δηλώνει την αναγκαιότητα για την περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας της Αρχικής Κατάρτισης και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών της πιστοποίησης. Ειδικότερα, παράγοντες, όπως ο χρόνος που μεσολαβεί από την επιμόρφωση στην πιστοποίηση, ο τρόπος εξέτασης, ο βαθμός δυσκολίας των εξετάσεων, η φήμη των ποσοστών αποτυχίας κ.ά., φαίνεται πως απομακρύνουν τους καταρτισθέντες από τη συμμετοχή τους στις διαδικασίες πιστοποίησης.
- Εστιάζοντας στους αποφοίτους που βρήκαν εργασία, εμφανίζεται μια τάση προς τις συμβάσεις ορισμένου χρόνου και γενικότερα προς τις ευέλικτες μορφές απασχόλησης, σε μια συγκυρία που οι περισσότεροι διαισθάνονται έντονα την αβεβαιότητα, την εργασιακή ανασφάλεια και τους μετασχηματισμούς στην αγορά εργασίας είτε λόγω οικονομικής κρίσης, είτε λόγω ανεργίας, είτε λόγω πανδημίας κ.ο.κ.
- Η διεύρυνση των γνώσεων και η απόκτηση δεξιοτήτων θεωρούνται από την πλειονότητα των ερωτημένων η βασική συνεισφορά της αρχικής κατάρτισης στην προσπάθεια εύρεσης εργασίας και επαγγελματικής αποκατάστασης.
- Η εξειδίκευση στο αντικείμενο κατάρτισης καταγράφεται ως ο ισχυρότερος λόγος επιλογής της ειδικότητας σπουδών, ενώ στην πρώτη πεντάδα με παρόμοια ποσοστά αναφέρονται η διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας, η ενίσχυση των γνώσεων/ικανοτήτων/δεξιοτήτων, η απόκτηση περισσότερων τυπικών προσόντων, η ενίσχυση της επαγγελματικής σταθερότητας.
- Οι φίλοι και οι γνωστοί, τα κοινωνικά δίκτυα και οι απορρέουσες κοινωνικές επαφές εμφανίζονται ως οι βασικότεροι μοχλοί προώθησης στην αγορά εργασίας σε αντίθεση με τους επίσημους θεσμικούς φορείς και τις δομές προώθησης της απασχόλησης.
- Επισημαίνεται η ανάγκη θεμελίωσης της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας και της περαιτέρω θεσμικής ενδυνάμωσης των ΙΕΚ με επίσημους φορείς και δομές απασχόλησης με στόχο την επωφελέστερη μετάβαση στην επαγγελματική αποκατάσταση.

Στα αναφερόμενα ερευνητικά αποτελέσματα, πρέπει να επισημάνουμε μια σειρά αρνητικών διαπιστώσεων όπως:

- Η έλλειψη συστήματος παρακολούθησης των αναγκών της αγοράς εργασίας.
- Η μη προσαρμογή των προγραμμάτων κατάρτισης στις εκάστοτε νέες συνθήκες.
- Ο εκφυλισμός της λειτουργίας, των στόχων και της αποτελεσματικότητας των ΙΕΚ λόγω της έντονης «σχολειοποίησής» τους (εκπαιδευτές που δεν προέρχονται από την αγορά εργασίας, ειδικότητες που παγιώνονται και δεν αλλάζουν σύμφωνα με τις ανάγκες της αγοράς κ.ά.).
- Ο μεγάλος αριθμός των δημοσίων ΙΕΚ, πολλά από τα οποία δεν έχουν την κατάλληλη υποδομή, έχουν υψηλό λειτουργικό κόστος, χωρίς παράλληλα να καλύπτουν πραγματικές ανάγκες. Μέχρι σήμερα δεν έχει προβλεφθεί κανένα σύστημα αξιολόγησης των Δημοσίων ΙΕΚ, τόσο σε επίπεδο διοικητικής δομής αλλά και αποτελεσματικότητας παρέμβασής του στην αγορά εργασίας.
- Η μη ουσιαστική αξιολόγηση του θεσμού της επαγγελματικής κατάρτισης από τη θεσμοθέτησή του το 1992, καθώς και η απουσία συστηματικής παρακολούθησης των αποφοίτων των ΙΕΚ.
- Η αδυναμία ενεργοποίησης και λειτουργίας Περιφερειακών μηχανισμών με αρμοδιότητα την επιλογή των προγραμμάτων κατάρτισης και των ειδικοτήτων που θα προσφέρονται τοπικά στα Δ.ΙΕΚ και τις άλλες σχολές επαγγελματικής κατάρτισης, έτσι ώστε να επιτευχθεί η αποκέντρωση και ο περιφερειακός συντονισμός στις δομές και τα προγράμματα κατάρτισης με την τοπική κοινωνία και οικονομία. Αξίζει να σημειωθεί ότι παρά τη θεσμοθέτησή τους από το 2013, μέχρι σήμερα των Περιφερειακών Επιτροπών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Π.Ε.Ε.Κ.) αλλά και των Ομάδων Υποστήριξης της Μαθητείας δεν έχουν συνδράμει στην ικανοποίηση του σκοπού τους.
- Η αδυναμία υποστήριξης των εργαστηριακών μαθημάτων των ΙΕΚ λόγω της απαξίωσης του εργαστηριακού εξοπλισμού, καθώς η τελευταία συστηματική αναβάθμιση εξοπλισμού πραγματοποιήθηκε πριν πολλά χρόνια.
- Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι οι αδυναμίες της ποιότητας των υποδομών της επαγγελματικής εκπαίδευσης επιβαρύνουν και την εικόνα της επαγγελματικής κατάρτισης λόγω της συστέγασής των ΙΕΚ με σχολικές μονάδες της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και της από κοινού σε αρκετές περιπτώσεις αξιοποίησης εργαστηριακών χώρων.

Γενικό συμπέρασμα σύμφωνα με τα ανωτέρω είναι ότι παρατηρούνται σημαντικές στρεβλώσεις και ασυμβατότητα των ειδικοτήτων που προσφέρονται από τους φορείς της Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες της εθνικής οικονομίας και της τοπικής οικονομίας, ενώ όλα τα στοιχεία δείχνουν την ανάγκη για ανθρώπινο δυναμικό μεσαίου επιπέδου που μπορούν να εκπαιδεύσουν κυρίως τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης.

1.1.3 Διά Βίου Μάθηση & Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων

Στην έκθεση των εμπειρογνομόνων για την Εκπαίδευση Ενηλίκων (2020) επισημαίνεται ότι η πτώση της ποιότητας των προγραμμάτων Διά Βίου Εκπαίδευσης για ενήλικους στη χώρα μας

είναι γεγονός, όπως επίσης και ότι, σε πρόσφατες έρευνες, η χαμηλή ποιότητα υλοποίησης των μαθησιακών δραστηριοτήτων ΔΒΜ επισημαίνεται ως ένας από τους βασικούς παράγοντες που αποτρέπει τους ενήλικους να συμμετέχουν σε προγράμματα τόσο συνεχιζόμενης κατάρτισης όσο και γενικής Εκπαίδευσης Ενηλίκων. Η κατάργηση προδιαγραφών και διαδικασιών πιστοποίησης, καθώς επίσης και συστημάτων διερεύνησης εκπαιδευτικών αναγκών, σχεδιασμού, σύνδεσης με την απασχόληση και αξιολόγησης, καθώς και το γεγονός ότι η Πολιτεία δεν προσέφερε για πολλά χρόνια προγράμματα εκπαίδευσης εκπαιδευτών, δημιούργησαν τεράστιο έλλειμμα στο πεδίο.

Στην Ελλάδα, το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες εκτός του τυπικού συστήματος παραμένει καθυλωμένο σε μικρά νούμερα, και παράλληλα, το ποσοστό αυτό αποτελεί διαχρονικά ένα μεγάλο ερευνητικό πρόβλημα, καθώς υπάρχουν ζητήματα που καθιστούν δύσκολη τη συλλογή αξιόπιστων στατιστικών στοιχείων, όπως π.χ. ασάφεια ως προς το ποιες δραστηριότητες καλύπτει ο όρος Εκπαίδευση Ενηλίκων, αλλά και ως προς την έννοια της συμμετοχής και τι ακριβώς μετράμε με αυτήν, μεγάλος αριθμός φορέων που παρέχουν εκπαίδευση σε ενήλικους, αναξιопιστία των μεθόδων που αξιοποιούνται για τα στατιστικά στοιχεία, παράλληλη συμμετοχή των ενηλίκων σε περισσότερα του ενός προγράμματα κ.λπ. (Καραλής, 2021: 23-24).

Συγχρόνως, το μεγαλύτερο ποσοστό όσων συμμετέχουν σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες για ενήλικους είναι άτομα με αυξημένα τυπικά προσόντα, δηλαδή κυρίως πτυχιούχοι Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, ενώ αντίθετα, εκείνοι που έχουν χαμηλά προσόντα και συγχρόνως μεγαλύτερη ανάγκη δεν αποτελούν την ομάδα-στόχο των προγραμμάτων αυτών, παρά τις προσπάθειες που καταβάλλονται. Αυτό δεν είναι ελληνικό αποκλειστικά φαινόμενο αλλά, σύμφωνα με την Cross (Καραλής 2021:35), «όσο περισσότερη εκπαίδευση έχουν οι άνθρωποι, τόσο περισσότερο ενδιαφέρονται για περαιτέρω εκπαίδευση», καθώς η μάθηση είναι εθιστική. Έτσι, μοιάζει να παραμένει επίκαιρο το ερώτημα αν οι πολιτικές Διά Βίου Μάθησης καταφέρνουν να αμβλύνουν τις ανισότητες που παρατηρούνται στην τυπική εκπαίδευση. Κι ενώ η ΔΒΜ θα μπορούσε και θα έπρεπε να αποτελεί το εργαλείο για την εξάλειψη των ανισοτήτων ή έστω για την άμβλυνσή τους, στην πραγματικότητα συμβάλλει στην αναπαραγωγή τους (Καραλής, 2016).

Στην περίοδο 2012-2019, το πεδίο της ΕΚΕ αποψιλώθηκε από τα στοιχεία και τις διεργασίες που θα ήταν δυνατό να συμβάλουν στην ποιοτική και αποδοτική λειτουργία του. Στην κατακόρυφη πτώση της ποιότητας των δράσεων και χαμηλή συμμετοχή των πολιτών συνέβαλαν παράγοντες όπως:

- η προβληματική διακυβέρνηση,
- η υποχρηματοδότηση,
- το γενικευμένο έλλειμμα κουλτούρας και τεχνογνωσίας ΕΚΕ,
- η απαξίωση του επιστημολογικού υπόβαθρου,
- η ανεξέλεγκτη λειτουργία των φορέων παροχής υπηρεσιών,
- η αποδιοργάνωση του συστήματος εκπαίδευσης και πιστοποίησης εκπαιδευτών,
- η υπολειτουργία της επαγγελματικής συμβουλευτικής και της πρακτικής άσκησης σε χώρους εργασίας,
- η περιθωριοποίηση της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και της εκπαίδευσης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων,

- η αποσύνδεση της επαγγελματικής κατάρτισης από τις ανάγκες της αγοράς εργασίας,
- η απουσία ουσιαστών κινήτρων εμπλοκής στην ΕΚΕ,
- η απουσία πιστοποίησης προγραμμάτων καθώς και
- η έλλειψη αξιολόγησης του συστήματος.

Παρόλα αυτά, ένα μέρος των φορέων και των εκπαιδευτών, που είχαν συγκροτηθεί επιστημολογικά και αναπτυχθεί στα προηγούμενα χρόνια, συνέτειναν ώστε να δημιουργούνται ορισμένες καλές πρακτικές και, πιθανόν, μέρος των πολιτών να διαμορφώνει θετική διάθεση απέναντι στην ΕΚΕ παρά τις δυσλειτουργίες της. Αλλά η κυρίαρχη ροπή των πραγμάτων ήταν τέτοια, που το πεδίο διέτρεχε κίνδυνο να υποστεί μη αναστρέψιμη καθίζηση, αν δεν άλλαζε η αντίληψη και πρακτική της κεντρικής διοίκησης.

Με βάση την έρευνα γνώμης του CEDEFOP που δημοσιεύτηκε το 2020, σχετικά τις αντιλήψεις των πολιτών για τη Μάθηση Ενηλίκων και τη Συνεχιζόμενη ΕΕΚ στην Ευρώπη, τουλάχιστον τα δύο τρίτα των ενηλίκων σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ συμφωνούν ότι η κυβέρνησή τους πρέπει να επενδύσει κατά προτεραιότητα στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Στην Ελλάδα, σύμφωνα με έρευνα του CEDEFOP, το ποσοστό αυτό ανέρχεται στο 92% και είναι μεταξύ των υψηλότερων της ΕΕ. Το επιχείρημα υπέρ του καθορισμού της εκπαίδευσης και της κατάρτισης των ενηλίκων ως προτεραιοτήτων ενισχύεται από το ότι το 47 % του ενήλικου ελληνικού πληθυσμού δήλωσε πως δεν διαθέτει ορισμένες τεχνικές δεξιότητες και το 38% πως δεν διαθέτει ορισμένες βασικές δεξιότητες τις οποίες χρειάζεται για να μπορεί να εκτελεί τα εργασιακά του καθήκοντα στο απαιτούμενο επίπεδο, σε σύγκριση με το 28% και το 22% αντίστοιχα κατά μέσο όρο στην ΕΕ. Οι ενήλικες στην Ελλάδα έχουν θετική άποψη για την εκπαίδευση και την κατάρτιση. Πάνω από το 85% των ερωτηθέντων δηλώνουν πως αποφέρουν πραγματικά οφέλη και βοηθούν τα άτομα να βρουν εργασία, να εξελιχθούν επαγγελματικά και να αυξήσουν τις αποδοχές τους. Το 79% πιστεύει επίσης πως η εκπαίδευση και η κατάρτιση των ενηλίκων μπορούν να μειώσουν την ανεργία. Οι απόψεις διαφέρουν όσον αφορά την ποιότητα με το 5% μόνο των συμμετεχόντων να θεωρεί πολύ καλή την ποιότητα των προγραμμάτων και αρκετά καλή το 48%. Αν και το ποσοστό των Ελλήνων που αναζήτησαν πληροφορίες για ευκαιρίες εκπαίδευσης και κατάρτισης (41%) είναι κοντά στον ευρωπαϊκό μέσο όρο (44%) αξίζει να αναφερθεί η αντίστοιχη πραγματικότητα για τους έχοντες χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα. Σύμφωνα με την πρόσφατα δημοσιευμένη έκθεση του δικτύου Ευρυδίκη σχετικά με την Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων οι Έλληνες ενήλικοι που δεν αναζήτησαν πληροφορίες για εκπαιδευτικές ευκαιρίες είναι γύρω στο 90% και 98,1% για τους έχοντες χαμηλά εκπαιδευτικά προσόντα (σελ. 129-130). Σύμφωνα με την ίδια έρευνα (σ. 128-129) πάνω από 80% όσων δεν συμμετέχουν σε ΕΚΕ δηλώνουν ότι δεν επιθυμούν να συμμετάσχουν.

Παρά τη σημασία της ΕΕΚ για την οικονομική μεγέθυνση¹, οι τρέχουσες επιδόσεις του συστήματος στην Ελλάδα υστερούν σημαντικά σε σχέση με την ΕΕ, τόσο σε σχέση με τη συμμετοχή στην ΑΕΕΚ και ΣΕΕΚ για την ανάπτυξη δεξιοτήτων, όσο και όσον αφορά την αντιστοίχιση της εκπαίδευσης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Ειδικότερα, η Ελλάδα είναι ουραγός στο ποσοστό συμμετοχής εργαζομένων και επιχειρήσεων σε προγράμματα κατάρτισης, καταλαμβάνοντας την τελευταία θέση στην ΕΕ, με 18,5% και 21,7% αντίστοιχα.

¹ Μελέτη IOBE, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα, Απρίλιος 2021

Στην τρίτη χαμηλότερη θέση κατατάσσεται η χώρα όσον αφορά τις δαπάνες για προγράμματα ΣΕΕΚ ως ποσοστό του εργατικού κόστους (1,1%), ενώ συγκριτικά χαμηλές είναι και οι δαπάνες για την κατάρτιση ανέργων, ειδικά σε σχέση με άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν αυξημένα ποσοστά ανεργίας.

Όσον αφορά την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών ΕΕΚ, οι χαμηλές επιδόσεις της χώρας σε όρους ανεργίας των νέων, μακροχρόνια ανέργων, ανταγωνιστικότητας και κοινωνικής ενσωμάτωσης ευάλωτων και ευαίσθητων ομάδων δεν προσφέρουν ενθαρρυντικές ενδείξεις. Επιπλέον, καταγράφεται σημαντικό έλλειμμα δεξιοτήτων στο ανθρώπινο δυναμικό της χώρας στους σχετικούς δείκτες. Συγκεκριμένα, η Ελλάδα βρίσκεται στην προ-τελευταία θέση στον ευρωπαϊκό δείκτη δεξιοτήτων ESI του CEDEFOP, με βαθμό 29,8 στα 100. Η χαμηλή απόδοση του δείκτη προέρχεται από τα μειωμένα επίπεδα ανάπτυξης και ενεργοποίησης δεξιοτήτων, αλλά κυρίως από τη χαμηλή αντιστοίχιση δεξιοτήτων με την αγορά εργασίας, όπου η χώρα κατατάσσεται στην τελευταία θέση και βαθμολογείται με 16,6 στα 100. Επίσης αξίζει να αναφερθεί ότι σε σύγκριση με άλλες χώρες της ΕΕ, η δαπάνη των ελληνικών επιχειρήσεων για την κατάρτιση των εργαζομένων τους κινείται σε χαμηλά επίπεδα. Με βάση το κόστος προς το σύνολο των εργαζομένων (όλων των επιχειρήσεων ανεξαρτήτως εάν συμμετείχαν σε προγράμματα κατάρτισης), η Ελλάδα κατατάσσεται στην 9η χαμηλότερη θέση στην ΕΕ (με €247 έναντι €644 κατά μέσο όρο στην ΕΕ και €1625 στη Δανία), ενώ με βάση το κόστος κατάρτισης ως ποσοστό του συνολικού εργατικού κόστους, η Ελλάδα μοιράζεται την 23η-25η θέση με τη Φινλανδία και τη Λιθουανία (με 1,1%, έναντι 1,7% κατά μέσο όρο στην ΕΕ και 2,7% στην Δανία).

Για την αντιμετώπιση της χαμηλής συμμετοχής και της ζητούμενης αύξησης της ελκυστικότητας των αναφερόμενων προγραμμάτων αξίζει να αναφερθούν σύμφωνα με την άποψη των Ελλήνων πολιτών, οι λόγοι της μη συμμετοχής τους στην ΕΚΕ, παρά τη γενικευμένη δήλωσή τους για την αξία της, όπως αποτυπώνονται σε δύο έρευνες (CEDEFOP 2020 & Καραλής 2021) και παρουσιάζονται στην έρευνα της Διανέοσις (σε. 127, 9/2021). Αν και οι ανιχνευτικές ερωτήσεις των δύο ανωτέρω ερευνών έχουν κάπως διαφορετική διατύπωση, επιτρέπουν εντούτοις την άντληση συμπερασμάτων.

Εμπόδια στη συμμετοχή, 2019 (Καραλής 2021)		Παράγοντες που θα ενθάρρυναν τη συμμετοχή, 2019 (CEDEFOP, 2020)	
Κόστος συμμετοχής	80,2%	Οικονομικά κίνητρα	81%
Η ποιότητα και η οργάνωση των σεμιναρίων δεν είναι στα επιθυμητά επίπεδα	65,5%	Καλύτερη ποιότητα	78%
Τα σεμινάρια πραγματοποιούνται σε ημέρες και ώρες που δεν μπορώ να παρακολουθήσω	61,1%	Περισσότερο ευέλικτος χρόνος πραγματοποίησης	72%
Έλλειψη πληροφόρησης και ενημέρωσης για τα σεμινάρια που γίνονται	57,2%	Περισσότερη ενημέρωση και συμβουλευτική	79%
Έλλειψη χρόνου λόγω οικογενειακών υποχρεώσεων	55%	Περισσότερη υποστήριξη στις κοινωνικές και οικογενειακές υποχρεώσεις	75%

Πηγή: α) Καραλής, 2021, σ. 29. β) CEDEFOP, 2020, σσ. 66-69, 72.

Από τα δεδομένα του Πίνακα συνάγεται ότι οι βασικοί συνειδητοί και ρητοί λόγοι που αναστέλλουν τη συμμετοχή των πολιτών στην ΕΚΕ είναι ότι συχνά αναγκάζονται να καταβάλουν το κόστος συμμετοχής (παρά την προσφορά σημαντικού αριθμού

προγραμμάτων μέσω των συγχρηματοδοτούμενων έργων), η χαμηλή ποιότητα των προγραμμάτων, η ελλιπής πληροφόρηση, και η απουσία ρυθμίσεων που θα διευκόλυναν την εναρμόνιση της παρακολούθησης προγραμμάτων με τις προσωπικές υποχρεώσεις. Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω, θα μπορούσε να διατυπωθεί η καταληκτική υπόθεση ότι, στο μέτρο που προσφέρονται στους ενήλικους ποιοτικά και χωρίς οικονομική επιβάρυνση προγράμματα, σε συνδυασμό με κατάλληλη πληροφόρηση, συμβουλευτική, και διευκολύνσεις παρακολούθησης, είναι πιθανό ότι θα ανταποκρίνονται σε ικανό βαθμό, πράγμα που βαθμιαία θα συνέβαλε στην ανάπτυξη της κουλτούρας ΕΚΕ στην ελληνική κοινωνία.

Για την πιο μακροπρόθεσμη κάλυψη της ανάγκης για ανάπτυξη δεξιοτήτων είναι απαραίτητη η διερεύνηση της επικύρωσης και αναγνώρισης των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτώνται εκτός του τυπικού εκπαιδευτικού συστήματος. Η αυξανόμενη σπουδαιότητα της διά βίου μάθησης θα οδηγήσει στην ανάπτυξη ρυθμίσεων που υποστηρίζουν την αποτίμηση και αξιοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων – κυρίως δε την επικύρωση προγενέστερης μάθησης και τη μεταφορά διδακτικών/πιστωτικών μονάδων. Η πιστοποίηση της άτυπης κατάρτισης και ο συντονισμός όλων των μορφών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης θα άλλαζε στην ουσία όλη τη μέχρι σήμερα θολή εικόνα που επικρατεί.

Η επικρατούσα τάση σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι η όλο και μεγαλύτερη αξιοποίηση των μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κατ' αυτόν τον τρόπο τα αποτελέσματα του τι μπορεί να κάνει κάποιος ύστερα από μια μαθησιακή εμπειρία, ανεξαρτητοποιούνται από τη διάρκεια, από το χώρο διεξαγωγής ή ακόμα και από το περιεχόμενο του προγράμματος. Αυτό προσδίδει ευελιξία και φέρνει πιο κοντά τις διάφορες μορφές μάθησης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων (EQF) βασίζεται στην έννοια των μαθησιακών αποτελεσμάτων και αυτό θα διευκολύνει την επικύρωση και αναγνώριση των διαφόρων ειδών μάθησης στα διάφορα επίπεδα. Το ίδιο απαραίτητη κρίνεται και η δημιουργία αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης επαγγελματικών προσόντων. Ένα τέτοιο σύστημα προϋποθέτει την καθιέρωση εθνικών ποιοτικών προδιαγραφών (standards) κατάρτισης και την πιστοποίηση της κατάρτισης σε εθνικό επίπεδο με βάση τη διαπίστωση επάρκειας (competence-based).

1.1.4 Νεολαία

Τα θέματα εθνικής πολιτικής στον τομέα της Νεολαίας αφορούν τομείς δραστηριοτήτων και κυβερνητικές πρωτοβουλίες, οι οποίες απαντούν στα ενδιαφέροντα και τα σοβαρά ζητήματα που αφορούν αποκλειστικά τους νέους πολίτες, με ομάδα-στόχο τους νέους 18 έως 30 ετών, τα οποία και πρέπει να αντιμετωπισθούν από την Πολιτεία ως ξεχωριστά και πέρα από τα ζητήματα που εμπίπτουν στο αυστηρό (επίσημο) πλαίσιο της Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων.

Κάθε θέμα που απασχολεί και ενδιαφέρει τους νέους, εκτός του αυστηρού πλαισίου της τυπικής εκπαίδευσης, αλλά εντός και εκτός του σχολικού περιβάλλοντος, αποτελεί αντικείμενο αυτής της πολιτικής.

Οι πολιτικές και δράσεις για τους νέους εντάσσονται στο πλαίσιο της μη τυπικής μάθησης και όχι στο αυστηρό πλαίσιο της Εκπαίδευσης, αλλά τα προσόντα και οι δεξιότητες που αποκτώνται από τη συμμετοχή των νέων σε δράσεις μη τυπικής μάθησης, σε αντιδιαστολή με εκείνα της άτυπης εκπαίδευσης, είναι μετρήσιμα, πιστοποιήσιμα και απαραίτητα για την ένταξή τους στην κοινωνική, πολιτισμική και οικονομική ζωή της χώρας.

Η πολιτική για τη νεολαία είναι ένας τομέας που στηρίζεται στις αρχές της ενεργούς συμμετοχής και της ισότιμης πρόσβασης στις ευκαιρίες, σε συνέργεια με άλλες πολιτικές που αφορούν τους νέους, όπως αυτές στους τομείς της εκπαίδευσης, της κατάρτισης και της απασχόλησης.

Τα μέτρα πολιτικής στον τομέα της Νεολαίας προωθούν και διευκολύνουν τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο, υποστηρίζουν την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά και στην κοινωνία και έχουν ως σκοπό να διασφαλίσουν ότι όλοι οι νέοι θα έχουν τα απαραίτητα εφόδια για να είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας και να απολαμβάνουν ποιότητα στη ζωή και την εργασία.

Η ζωή των νέων επηρεάζεται από πολιτικές που προκύπτουν από πολλαπλούς τομείς πολιτικής και σε διαφορετικά επίπεδα εφαρμογής. Ως εκ τούτου, η διάσταση της νεολαίας απαιτείται να ενσωματωθεί ως προτεραιότητα στους διάφορους τομείς πολιτικής, ώστε να διασφαλίζεται ότι λαμβάνονται υπόψη στις εκπονούμενες πολιτικές ή προγράμματα οι ιδιαίτερες ανάγκες των νέων και ο αντίκτυπος σε αυτούς.

Προϋπόθεση αυτής της πολιτικής είναι η διατομεακή προσέγγιση ως θεμελιώδης βάση. Διότι, η ενσωμάτωση της διάστασης της νεολαίας μπορεί να είναι αποτελεσματική μόνον αν εγγυάται, επίσης, ένα βήμα ώστε να εισακούονται οι νέοι σε όλους τους πιθανούς τομείς πολιτικής που τους αφορούν.

Υπό αυτό το πρίσμα, η εξυπηρέτηση των στόχων της πολιτικής στον τομέα της νεολαίας επιτυγχάνεται μόνο εφόσον ενισχυθεί η διατομεακή συνεργασία σε όλα τα επίπεδα της διαδικασίας λήψης αποφάσεων προκειμένου να επιτευχθούν συνέργειες, συμπληρωματικότητα μεταξύ των δράσεων και μεγαλύτερη συμμετοχή των νέων.

Όσον αφορά στους NEETs το 2019, το 19,1% των Ελλήνων νέων ανήκαν σε αυτήν την κατηγορία. Η Ελλάδα είχε το υψηλότερο ποσοστό ανεργίας των νέων (15-24 ετών) το 2019, με 35,2% των νέων να μην εργάζονται, κατατάσσοντας την χώρα τελευταία στην ομάδα των ΕΕ-27. Οι βελτιώσεις τα τελευταία χρόνια επισημαίνουν μια σαφή αιτιώδη σχέση, τουλάχιστον εν μέρει, με τις χρηματοοικονομικές και οικονομικές προκλήσεις που αντιμετώπισε η χώρα την τελευταία δεκαετία. Ένας στους δύο Έλληνες νέους χαρακτήρισε την εκπαίδευση/δεξιότητες ως κορυφαία προτεραιότητα για την ΕΕ, ενώ το 27% χαρακτήρισε την απασχόληση ως κορυφαία προτεραιότητα (European Commission, 2018). Ωστόσο, υπάρχει περιορισμένη διαθεσιμότητα προγραμμάτων μαθητείας για νέους ηλικίας 15 έως 18 ετών, με τα περισσότερα προγράμματα να απευθύνονται σε νέους άνω των 18 ετών.

Η συμμετοχή των παιδιών και των νέων στην κοινωνία των πολιτών και στη λήψη αποφάσεων δεν μετράται συστηματικά ή συνολικά στην Ελλάδα ή σε ολόκληρη την ΕΕ-27. Ενδεικτικά, με βάση το Ευρωπαϊκό βαρόμετρο Νεολαίας (2017) το 46% των νέων στην Ελλάδα ανέφεραν ότι

έχουν συμμετάσχει σε τουλάχιστον μία από τις οκτώ δραστηριότητες που συνδέονται με την κοινωνική και πολιτική συμμετοχή τους προηγούμενους 12 μήνες.

1.1.5 Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης (Νόμος 4763/2020)

Στην Ελλάδα το Δεκέμβριο του 2020 ψηφίστηκε ο νόμος 4763/2020 (ΦΕΚ 254Α) με ουσιαστικές και οργανωτικές ρυθμίσεις που καλύπτουν όλο το φάσμα της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) και Μάθησης (Εκπαίδευσης και Κατάρτισης) Ενηλίκων, για να λύσει χρονίζουσες στρεβλώσεις και δυσλειτουργίες, όπως αυτές αποτυπώνονται και στην αναφερόμενη SWOT Ανάλυση. Με το νόμο επιχειρείται μια συνολική αναδιάρθρωση και αναβάθμιση ενός κρίσιμου τομέα της εκπαίδευσης, με συστημικό ρόλο στην αναπτυξιακή δυναμική της οικονομίας και στη δημιουργία νέων ευκαιριών για μαθητές, σπουδαστές και εργαζόμενους. Ειδικότερα, το σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης διαμορφώνεται στην κατεύθυνση να παράγει εξειδικευμένες και πιστοποιημένες επαγγελματικές δεξιότητες πολλαπλών επιπέδων και να ενισχύει το ανθρώπινο δυναμικό, για την αποτελεσματική ένταξή του στην αγορά εργασίας. Η αποτελεσματικότητα του συστήματος ανάπτυξης επαγγελματικών δεξιοτήτων αποτελεί συνάρτηση του βαθμού σύνδεσής του με την αγορά εργασίας. Η αγορά εργασίας, όπως όλοι οι οικονομικοί θεσμοί, λειτουργεί δυναμικά και επομένως η συνεχής παρακολούθησή της αποτελεί ένα δύσκολο έργο. Ως εκ τούτου, για να έχει πιθανότητες επιτυχίας μια προσπάθεια διασύνδεσης της προσφοράς κατάρτισης με την αγορά εργασίας, πρέπει να εφαρμοσθεί ένα νέο μοντέλο σχεδιασμού και παροχής της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, όπου μέσω της διαρκούς και στοχευμένης αξιολόγησης των αναγκών και των τάσεων της αγοράς εργασίας, θα σχεδιάζει και θα αναμορφώνει το περιεχόμενο των προγραμμάτων σπουδών και θα οδηγεί στην ανάπτυξη και στάθμιση πιστοποιημένων δεξιοτήτων των εκπαιδευόμενων, δεξιοτήτων με ζήτηση από την αγορά εργασίας.

Οι διαρθρωτικές αλλαγές που προκαλούνται από τις τεχνολογικές εξελίξεις (ψηφιοποίηση, αυτοματοποίηση, τεχνητή νοημοσύνη κ.ά.) αλλά και την ανάγκη διαχείρισης των συνεπειών της κλιματικής αλλαγής έχουν σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης, επομένως και στο περιεχόμενο των αναγκών για την εργασία δεξιοτήτων. Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα προέρχονται σε μεγάλο βαθμό από τον κόσμο της εργασίας (αλλαγές στις δεξιότητες) σε συνδυασμό με τις οικονομικές, δημογραφικές και τεχνολογικές εξελίξεις. Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα παίξει τον πλέον σημαντικό ρόλο στη μετάβαση από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας αναφορικά με την παροχή των αναγκών γνώσεων και δεξιοτήτων, είτε πρόκειται για αναβάθμιση δεξιοτήτων («upskilling»), είτε για επανακατάρτιση («reskilling»).

Πέραν της σημασίας που αποδίδει ο ν. 4763/2020 στη σύνδεση της Ε.Ε.Κ. με την αγορά εργασίας, με τη μεταρρύθμιση αναδεικνύεται και η ανάγκη ρυθμίσεων και επένδυσης στον πυλώνα της Μάθησης (Εκπαίδευση και Κατάρτιση) Ενηλίκων. Στην αποστολή της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας (άρθρο 79 του ν.4763/2020) αναφέρεται «ο σχεδιασμός, ο συντονισμός, η εποπτεία και η αξιολόγηση των πολιτικών, των δράσεων και των προγραμμάτων στους τομείς της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της κατάρτισης, της διά βίου μάθησης και της νεολαίας, δίχως διακρίσεις και αποκλεισμούς, με κύριο σκοπό τη θωράκιση του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας με σύγχρονα προσόντα, προσαρμοσμένα στις πραγματικές ανάγκες της αγοράς

εργασίας, την αύξηση της απασχόλησης σε ποιοτικές νέες θέσεις εργασίας, την καλύτερη οργάνωση και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, την προσωπική ανάπτυξη και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των πολιτών, καθώς και τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και των ίσων ευκαιριών του συνόλου των νέων, συμπεριλαμβανομένων των νέων με αναπηρία και χρόνιες παθήσεις, για την απρόσκοπτη ένταξή τους στην εκπαιδευτική, κοινωνική και οικονομική ζωή της Χώρας». Επίσης στο κεφάλαιο Θ του αναφερόμενου νόμου περί των Κέντρων Διά Βίου Μάθησης οριοθετούνται οι υπηρεσίες στο πλαίσιο της μη τυπικής μάθησης που παρέχονται σε ενήλικες με ειδικές ρυθμίσεις σε θέματα προγραμμάτων, αδειοδοτήσεων, εκπαιδευτών, λειτουργίας, επικύρωσης μαθησιακών αποτελεσμάτων, εποπτείας και Μητρώου.

Στις επιλογές των Ενηλίκων για μη τυπική μάθηση εντάσσονται:

- I. **Συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση,**
- II. **Επανεπίδευση (reskilling),**
- III. **Αναβάθμιση δεξιοτήτων (upskilling),**
- IV. **Γενική εκπαίδευση ενηλίκων και**
- V. **Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός.**

Από τα παραπάνω προκύπτει η πρόθεση του νομοθέτη να αναδείξει τη Μάθηση Ενηλίκων ως ισότιμου πυλώνα θωράκισης του ανθρώπινου δυναμικού τόσο με βάση τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, όσο και με βάση τις ανάγκες για προσωπική ανάπτυξη, αλλά και για αναβάθμιση της ιδιότητας του ενεργού δημοκρατικού πολίτη.

Επίσης, οι δημογραφικές αλλαγές και η μετανάστευση αποτελούν μείζονες προκλήσεις για τη χώρα, οι οποίες σχετίζονται με την ποσότητα και την ποιότητα της προσφοράς εργατικού δυναμικού και τη δομή των θέσεων εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ενσωμάτωση των οικονομικών μεταναστών και των προσφύγων στην αγορά εργασίας αποτελεί μέρος των προσπαθειών της ΕΕΚ για την αντιμετώπιση της αναντιστοιχίας δεξιοτήτων.

Για να προωθηθούν οι στόχοι της αειφόρου ανάπτυξης χρειάζεται οι πολιτικές εκπαίδευσης και κατάρτισης να συνδεθούν με το ευρύτερο πλαίσιο των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας. Επίσης, θα πρέπει να συνδεθούν με τις κοινωνικές πολιτικές και να εξασφαλίσουν επαρκή χρηματοδότηση. Σε αυτή την προοπτική, ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων θεωρείται πολύ σημαντικός ιδίως αναφορικά με την υποστήριξη του σχεδιασμού αποτελεσματικών προγραμμάτων μετάβασης από την εκπαίδευση στην εργασία και χάραξης εναλλακτικών διαδρομών σταδιοδρομίας των ατόμων μεταξύ κλάδων και επαγγελμάτων.

Στο πλαίσιο αυτό αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕΚ & ΔΒΜ η ισορροπία μεταξύ σταθερότητας και ενός ορισμένου βαθμού ευελιξίας που θα επιτρέπει την ανταπόκριση στις εξελίξεις της αγοράς εργασίας και ειδικότερα την αντιμετώπιση των ελλείψεων δεξιοτήτων, ιδίως στα επίπεδα των δεξιοτήτων μεσαίας και υψηλής στάθμης τα οποία αναμένεται να εμφανίσουν αυξημένη ζήτηση στο μέλλον.

Ιδιαίτερο βάρος δίνεται στην ανάπτυξη μηχανισμών ποσοτικής και ποιοτικής πρόβλεψης δεξιοτήτων προκειμένου να κατανοηθεί ο αντίκτυπος των αλλαγών εντός τομέων και επαγγελμάτων και να χρησιμοποιηθούν οι πληροφορίες αυτές για την αναπροσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών/Οδηγών Κατάρτισης/Προγραμμάτων κατάρτισης και την

υποστήριξη των ατόμων στις διαδικασίες ανίχνευσης, αξιολόγησης και υιοθέτησης επιλογών μάθησης και σταδιοδρομίας.

Η ΕΕΚ εκτός του «παραδοσιακού» ρόλου της στην αρχική έχει πλέον αυξημένο ρόλο στην αναβάθμιση δεξιοτήτων και την επανακατάρτιση του ενήλικου πληθυσμού (εργαζόμενοι, άνεργοι, μετανάστες, πρόσφυγες, ειδικές ομάδες του πληθυσμού) ώστε να παραμείνουν επαγγελματικά δραστήριοι ή να επανενταχθούν διεξοδικά στην αγορά εργασίας.

Η μεταρρύθμιση στοχεύει:

- Στη θεσμοθέτηση Εθνικού Συστήματος Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), το οποίο αναπτύσσεται στα επίπεδα τρία (3), τέσσερα (4) και πέντε (5) του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων (δεξιοτήτων), κατ' αντιστοιχία με εκείνα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.
- Στη συνολική αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στον άξονα της αποτελεσματικότερης διασύνδεσης τους με την αγορά εργασίας
- Στην άμεση διασύνδεση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης με την αγορά εργασίας, με την ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό τους.
- Στην ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, με ενεργό ρόλο των εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της τοπικής κοινωνίας.
- Στην προώθηση της αριστείας, της έρευνας και της καινοτομίας στη διδασκαλία στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση
- Στην προώθηση της διαπερατότητας των μαθητών Ε.Σ.Ε.Ε.Κ, ως προς τις άλλες βαθμίδες της εκπαίδευσης
- Στην αναβάθμιση και επέκταση του θεσμού της πρακτικής άσκησης και της μαθητείας.

1.2 Εξωτερικό περιβάλλον

Οι εξελίξεις στους καίριους τομείς της ΕΕΚ & ΔΒΜ & Ν είναι ραγδαίες τα τελευταία χρόνια τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Η επένδυση σε «ανθρώπινο κεφάλαιο», το οποίο περιλαμβάνει αλλά δεν περιορίζεται σε γνώση, δεξιότητες και δυνατότητες εκμάθησης, είναι κρίσιμος παράγοντας για τη μακροχρόνια ανάπτυξη μιας χώρας. Μια χώρα μπορεί να βελτιώσει το ανθρώπινο κεφάλαιο που διαθέτει επενδύοντας σε τομείς όπως η υγεία, η κατάρτιση, η έρευνα και τεχνολογία, κ.ά. Όμως, αναμφίβολα, τη σημαντικότερη συμβολή στη βελτίωση του ανθρώπινου κεφαλαίου έχει η εκπαίδευση και η κατάρτιση. Επιπλέον, η επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού είναι προϋπόθεση για την επίτευξη ανταγωνιστικότητας, συνεκτικότητας και ανθεκτικότητας εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να σχεδιαστούν επιμέρους στρατηγικές σε εθνικό επίπεδο κρίνεται απαραίτητη η καταγραφή των βασικών πολιτικών-πρωτοβουλιών σε επίπεδο Ε.Ε.

1.2.1 Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) αποτελεί βασικό εργαλείο στην ΕΕ για προσαρμογή στις αλλαγές στα συστήματα παραγωγής. Σημαντικό μέρος της εφαρμογής του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων βασίζεται στην ΕΕΚ. Περίπου το ήμισυ των αποφοίτων της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ΕΕ προέρχονται από προγράμματα αρχικής ΕΕΚ (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2020).

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στα θέματα ΕΕΚ έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Η κοινή πολιτική επαγγελματικής κατάρτισης ορίζεται στη Συνθήκη της Ρώμης. Προωθήθηκε περαιτέρω με την έναρξη της διαδικασίας της Κοπεγχάγης το 2002 και ενισχύθηκε στη συνέχεια με τη θέσπιση ενός ενιαίου πλαισίου εκσυγχρονισμού της ΕΕΚ. Ωστόσο, η ΕΕΚ (ειδικά τα Συστήματα Αρχικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης) εξακολουθεί να διατυπώνεται με διαφορετικό τρόπο από χώρα σε χώρα.²

Τα συστήματα ΕΕΚ στην Ευρώπη μπορούν να βασίζονται σε ένα καλά ανεπτυγμένο δίκτυο ενδιαφερομένων στον τομέα της ΕΕΚ. Τα δίκτυα αυτά διέπονται από τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, όπως είναι οι εργοδότες και οι συνδικαλιστικές ενώσεις, στα διάφορα όργανα, για παράδειγμα, επιμελητήρια, επιτροπές και συμβούλια. Τα συστήματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) αποτελούνται από την αρχική και τη συνεχιζόμενη ΕΕΚ. Η αρχική επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΑΕΕΚ) παρέχεται συνήθως στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας και στο επίπεδο της μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, πριν από την είσοδο των σπουδαστών στον επαγγελματικό βίο. Η συνεχιζόμενη επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΣΕΕΚ) παρέχεται μετά την αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση ή μετά την είσοδο στον επαγγελματικό βίο. Αποσκοπεί στην αναβάθμιση των γνώσεων, στην παροχή βοήθειας στους πολίτες για την απόκτηση νέων δεξιοτήτων, στην επανεκπαίδευση και στην προαγωγή της προσωπικής και της επαγγελματικής εξέλιξης. Η ΣΕΕΚ βασίζεται σε μεγάλο βαθμό στην εργασία, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της μάθησης πραγματοποιείται στο χώρο εργασίας. Κατά μέσο όρο, το 50% των νεαρών Ευρωπαίων ηλικίας 15-19 ετών συμμετέχει στην ΑΕΕΚ στο επίπεδο της ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, πίσω από τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) κρύβονται σημαντικές γεωγραφικές διαφορές όσον αφορά τη συμμετοχή, η οποία κυμαίνεται από 15% έως άνω του 70%.

Η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) θεωρείται το κλειδί για τη μείωση του ποσοστού ανεργίας των νέων και για τη διευκόλυνση της μετάβασης των νέων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας. Οι φορείς χάραξης πολιτικής σε ολόκληρη την ΕΕ αναζητούν τρόπους για να αυξηθεί η ελκυστικότητα των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης και μαθητείας, προκειμένου να μπορούν να προσφέρουν μια εναλλακτική οδό πέρα από τα προσόντα της γενικής δευτεροβάθμιας και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να ανταποκρίνονται καλύτερα στις δεξιότητες που χρειάζονται οι εργοδότες.

Την 1η Ιουλίου 2020³ η Επιτροπή πρότεινε μια φιλόδοξη ατζέντα για την καθοδήγηση των προσπαθειών με στόχο την ανάκαμψη από την κρίση της COVID-19 στους τομείς της

---

2 IOBE, Απρίλιος 2021, Επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα

3 https://ec.europa.eu/education/policies/eu-policy-in-the-field-of-vocational-education-and-training-vet_el

---

απασχόλησης και της κοινωνικής πολιτικής. Η ατζέντα επικεντρώνεται στις δεξιότητες και την ΕΕΚ και περιλαμβάνει:

- την [ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με το ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων](#) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα. Η εν λόγω ανακοίνωση παρουσιάζει 12 δράσεις της ΕΕ που στόχο έχουν να στηρίξουν τις συμπράξεις για τις δεξιότητες, την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανειδίκευση, καθώς και την ενίσχυση της διά βίου μάθησης. Ένα σημαντικό παραδοτέο στο πλαίσιο της ανακοίνωσης είναι ένα [σύμφωνο για τις δεξιότητες](#), το οποίο δρομολογήθηκε τον Νοέμβριο του 2020 κατά τη διάρκεια της [ευρωπαϊκής εβδομάδας επαγγελματικών δεξιοτήτων](#). Στόχος της είναι να κινητοποιήσει διάφορους ενδιαφερόμενους για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων και την επανεκπαίδευση των ατόμων σε ηλικία εργασίας και (κατά περίπτωση) μέσω συμπράξεων.
- Η ανακοίνωση συνοδεύεται από [έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής σχετικά με την αξιολόγηση της σύστασης του Συμβουλίου του 2012](#) για την επικύρωση της μη τυπικής και της άτυπης μάθησης.
- Στις 24 Νοεμβρίου 2020 το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης εξέδωσε [σύσταση](#) για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα. Η σύσταση καθορίζει βασικές αρχές για να εξασφαλιστεί ότι η επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση είναι ευέλικτη υπό την έννοια ότι προσαρμόζεται γρήγορα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας και παρέχει ευκαιρίες ποιοτικής μάθησης τόσο για τους νέους όσο και στους ενήλικες. Δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην αυξημένη ευελιξία της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, στις ενισχυμένες ευκαιρίες μάθησης και μαθητείας στον χώρο εργασίας και στη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας. Η σύσταση αντικαθιστά επίσης τη σύσταση EQAVET —Ευρωπαϊκή διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση— και περιλαμβάνει επικαιροποιημένο πλαίσιο για την EQAVET, με δείκτες ποιότητας και περιγραφικούς δείκτες, ενώ καταργεί την προηγούμενη σύσταση ECVET. Για την προαγωγή των μεταρρυθμίσεων αυτών, η Επιτροπή στηρίζει τα [Κέντρα Επαγγελματικής Αριστείας](#), τα οποία συγκεντρώνουν τοπικούς εταίρους για την ανάπτυξη «οικοσυστημάτων δεξιοτήτων». Τα οικοσυστήματα δεξιοτήτων θα συμβάλουν στις στρατηγικές περιφερειακής, οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξη, καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης.

Για τη καταγραφή των προσπαθειών η Ε.Ε. στο πλαίσιο της σύστασης συνιστά στα κράτη μέλη να καταβάλλουν προσπάθειες για την επίτευξη, έως το 2025, των **ακόλουθων στόχων** σε επίπεδο ΕΕ⁴, οι οποίοι αποτελούν μέρος των σχετικών ευρωπαϊκών πλαισίων παρακολούθησης, μεταξύ άλλων στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και των κοινωνικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης:

---

4 Σύσταση του Συμβουλίου της 24ης Νοεμβρίου 2020 σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα (2020/C 417/01)

- το ποσοστό των απασχολούμενων αποφοίτων από την ΕΕΚ θα πρέπει να είναι τουλάχιστον 82%
- το 60% των νέων πτυχιούχων από την ΕΕΚ επωφελούνται από τη μάθηση που βασίζεται στην εργασία κατά τη διάρκεια της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και κατάρτισης. Ο στόχος αυτός αναφέρεται σε όλες τις μορφές μάθησης που βασίζεται στην εργασία εντός εργασιακού περιβάλλοντος και, επίσης, ως εκ τούτου, θα συμβάλει στην αύξηση των ευκαιριών μαθητείας που μπορούν να υποστηριχθούν από το πρόγραμμα «Εγγυήσεις για τη νεολαία»
- το 8% των εκπαιδευομένων στην ΕΕΚ επωφελείται από μαθησιακή κινητικότητα στο εξωτερικό.
- Στις 30 Νοεμβρίου 2020 υπουργοί αρμόδιοι για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση από τα κράτη μέλη της ΕΕ, τις υποψήφιες χώρες και τον ΕΟΧ-ΕΖΕΣ (Ευρωπαϊκός Οικονομικός Χώρος — Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών), Ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκριναν τη «[Δήλωση του Osnabrück](#) του 2020 σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση ως καταλύτη ανάκαμψης και δίκαιης μετάβασης στην ψηφιακή και πράσινη οικονομία». Η δήλωση καθορίζει νέες δράσεις πολιτικής για την περίοδο 2021-2025 οι οποίες συμπληρώνουν τη σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα:
  - ✓ προώθηση της ανθεκτικότητας και της αριστείας μέσω ποιοτικής, χωρίς αποκλεισμούς και ευέλικτης ΕΕΚ
  - ✓ διαμόρφωση νέας αντίληψης για τη διά βίου μάθηση με έμφαση στη σημασία της Συνεχιζόμενης ΕΕΚ και της ψηφιοποίησης
  - ✓ προώθηση της βιωσιμότητας της ΕΕΚ
  - ✓ ανάπτυξη ενός Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης και Κατάρτισης και Κατάρτισης και της Διεθνούς ΕΕΚ.

Στις πολιτικές για την ΕΕΚ περιλαμβάνεται μεταξύ άλλων:

- Η [σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας](#), η οποία προσδιορίζει 14 βασικά κριτήρια, τα οποία πρέπει να χρησιμοποιούν οι χώρες της ΕΕ και οι ενδιαφερόμενοι φορείς για να αναπτύξουν ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας.
- Η «[Ευρωπαϊκή Συμμαχία για Θέσεις Μαθητείας](#)», που συστάθηκε το 2013, έχει κινητοποιήσει αποτελεσματικά τα κράτη μέλη της ΕΕ, την Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών, τις υποψήφιες προς ένταξη στην ΕΕ χώρες, καθώς και περισσότερους από 230 ενδιαφερομένους να συμμετάσχουν στην ενίσχυση της προσφοράς, της ποιότητας και της προβολής των θέσεων μαθητείας. Πρόσφατα, η κινητικότητα των μαθητευομένων προστέθηκε επίσης στους στόχους της Συμμαχίας.

Το «[Ευρωπαϊκό Δίκτυο Μαθητευομένων](#)», το οποίο δημιουργήθηκε για να διασφαλίζεται ότι η γνώμη των νεαρών μαθητευομένων θα λαμβάνεται υπόψη στις συζητήσεις σχετικά με την ΕΕΚ και τις θέσεις μαθητείας.

Σήμερα, μεγάλο μέρος των νέων δεν έχει τις απαραίτητες δεξιότητες για να εισέλθει στην αγορά εργασίας. Οι πράσινες και ψηφιακές μεταβάσεις που επιταχύνθηκαν από την πανδημία COVID-19 άσκησαν περαιτέρω πίεση στους υπεύθυνους λήψης αποφάσεων να μειώσουν την αναντιστοιχία δεξιοτήτων μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της εκ νέου δεξιοτήτων των εργαζομένων όλων των ηλικιών. Η μαθητεία αποδεικνύεται ότι είναι ένα αποτελεσματικό και αποδοτικό μέσο για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που απαιτούνται για τον κόσμο της εργασίας. Όπως είπε ο Επίτροπος Schmit⁵: «Οι μαθητείες είναι ένας πολύ καλός τρόπος για να εισέλθουν οι άνθρωποι στην αγορά εργασίας ή να αλλάξουν τομείς, και ιδανικό για εταιρείες που μπορούν να εκπαιδεύσουν άτομα σύμφωνα με τις ακριβείς ανάγκες τους. Είναι μια win-win εμπειρία!»

Η συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους μπορεί να συμβάλει στο να διασφαλιστεί ότι οι μαθητείες είναι σχετικές με τον κόσμο της εργασίας, ενώ είναι χωρίς αποκλεισμούς και γνωρίζουν τα εργασιακά δικαιώματα. Όπως δήλωσε ο Guy Ryder: «Όταν κοιτάζετε συστήματα μαθητείας σε όλο τον κόσμο, ο πιο σημαντικός παράγοντας επιτυχίας είναι πρακτικά πάντα ο κοινωνικός διάλογος. Οι μαθητείες λειτουργούν επειδή συνδέουν την εκπαίδευση στην τάξη και στο χώρο εργασίας και επειδή αξιοποιούν τις γνώσεις τόσο των εργοδοτών όσο και των εργαζομένων σχετικά με το τι απαιτείται και πώς πρέπει να παρασχεθεί.»

Χάρη στην EFQEA (Σύσταση για αποτελεσματικές μαθητείες) και την ανανεωμένη Ευρωπαϊκή Συμμαχία για Μαθητείες (EaFA) σημειώθηκε μεγάλη πρόοδος στον καθορισμό μαθητιών ποιότητας, στη βελτίωση της ελκυστικότητάς τους και στη συμμετοχή κοινωνικών εταίρων και άλλων βασικών παραγόντων, όπως οι ίδιοι οι μαθητευόμενοι, στο σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων μαθητείας. Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου στις 16/3/2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και ο Διεθνής Οργανισμός Εργασίας (ILO) μοιράστηκαν τα προκαταρκτικά συμπεράσματα μιας κοινής έρευνας για τους εθνικούς συνασπισμούς/συμπράξεις, η οποία εντόπισε 30 συνασπισμούς σε 13 χώρες που βοηθούν στο σχεδιασμό, την εφαρμογή και την προώθηση προγραμμάτων μαθητείας. Οι κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι συνασπισμοί περιλαμβάνουν τη διασφάλιση της ελκυστικότητας και της προσφοράς μαθητείας, την αντιμετώπιση του COVID-19 και την έλλειψη μηχανισμών διασφάλισης ποιότητας. Από τις βασικές προτάσεις του συνεδρίου ξεχωρίζουν:

- Η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό, την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των προγραμμάτων μαθητείας αποτελεί βασικό παράγοντα επιτυχίας
- Ο εκσυγχρονισμός της μαθητείας και η ευελιξία θα πρέπει να αποτελούν προτεραιότητα για την αντιστοίχιση των συνεχιζόμενων αλλαγών στην αγορά εργασίας.
- Η υποστήριξη και η προώθηση της μαθητείας απαιτείται ακόμη στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο για την αντιμετώπιση των πιθανών αρνητικών στερεότυπων της μαθητείας.

---

5 <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=89&newsId=9950&furtherNews=yes&langId=en&>

1.2.2 Διά Βίου Μάθηση (Δ.Β.Μ.) & Εκπαίδευση και Κατάρτιση Ενηλίκων (Ε.Κ.Ε.)

Στο πεδίο της **Διά Βίου Μάθησης** η πρώτη αρχή του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων αναφέρει ότι *«Κάθε άνθρωπος έχει δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και διά βίου μάθηση προκειμένου να διατηρήσει και να αποκτήσει δεξιότητες που θα του επιτρέψουν να συμμετέχει πλήρως στην κοινωνία και να διαχειρίζεται με επιτυχία τις αλλαγές στην αγορά εργασίας».*

Η Διά Βίου Μάθηση και η ανάπτυξη δεξιοτήτων, στις οποίες εστιάζει η Ευρώπη, είναι απαραίτητες για τη βιώσιμη ανάπτυξη, την ενίσχυση της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας, την πρόσβαση σε ίσες ευκαιρίες απόκτησης ή αναβάθμισης δεξιοτήτων, και, συνεπώς, για τη διασφάλιση της κοινωνικής δικαιοσύνης: *«Η ανάκαμψη της Ευρώπης θα είναι επιτυχής μόνο αν εξασφαλίζει την αναγκαία συνοχή και δεν αφήνει κανέναν πίσω. [...] Η επίτευξη αυτού του στόχου απαιτεί την παροχή ισότιμης πρόσβασης σε πρόσθετες ευκαιρίες αναβάθμισης δεξιοτήτων για όλους, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τη θρησκεία ή τις πεποιθήσεις, την αναπηρία, την ηλικία ή τον σεξουαλικό προσανατολισμό, συμπεριλαμβανομένων των ενηλίκων με χαμηλά προσόντα και δεξιότητες και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. [COM (2020) 274 final, σ. 2].* Ως αποτέλεσμα της επένδυσης στη ΔΒΜ αναμένεται η βελτίωση της προσαρμοστικότητας των ατόμων στις απαιτήσεις της σύγχρονης ζωής, η αποτελεσματική διαχείριση των δυσκολιών και η εξοικείωση με τις επαγγελματικές τους αλλαγές και μεταβάσεις.

Η πανδημία COVID-19 υπογράμμισε τις ελλείψεις της ψηφιακής ετοιμότητας, ενώ συγχρόνως ενέτεινε το ψηφιακό χάσμα και δημιούργησε νέες ανισότητες, καθώς πολλοί άνθρωποι δεν διαθέτουν τις απαιτούμενες ψηφιακές δεξιότητες ή δεν έχουν στην κατοχή τους τα απαραίτητα εργαλεία και τον εξοπλισμό. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, η βελτίωση του ψηφιακού γραμματισμού των πολιτών κρίνεται πιο αναγκαία από ποτέ. Με βάση τα διδάγματα που αντλήσαμε από την κρίση της πανδημίας, όσον αφορά τη διαδικτυακή μάθηση, θα πρέπει να αξιοποιηθεί στο έπακρο η τεχνολογία με όλα τα διαθέσιμα εργαλεία, προκειμένου η εκπαίδευση και η κατάρτιση να προσαρμοστούν στην ψηφιακή εποχή, με απώτερο σκοπό να απαλειφθούν οι ανισότητες.

Με βάση αυτή την οπτική όλοι οι πολίτες πρέπει να μπορούν να έχουν πρόσβαση σε ελκυστικά, καινοτόμα και συμπεριληπτικά προγράμματα μάθησης, πόσο μάλλον όταν οι δεξιότητες απαξιώνονται με γρήγορους ρυθμούς. Ωστόσο, τα στοιχεία των ερευνών δείχνουν ότι λιγότεροι από δύο στους πέντε ενηλίκους συμμετέχουν ετησίως σε μαθησιακές δραστηριότητες, ποσοστό που δεν είναι πολλά υποσχόμενο.

«Μόνο με την υιοθέτηση μιας αληθινής κουλτούρας Διά Βίου Μάθησης μπορούμε να εξασφαλίσουμε μια ανταγωνιστική οικονομία και μια συνεκτική κοινωνία, και να δώσουμε σάρκα και οστά στο δικαίωμα σε ποιοτική και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, κατάρτιση και Διά Βίου Μάθηση, όπως αναφέρεται στην αρχή 1 του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων». (όπ. π., σ. 21)

Για να επιτευχθεί αυτός ο στόχος, η Διά Βίου Μάθηση για όλους πρέπει να γίνει πραγματικότητα σε κάθε κράτος μέλος. Προκειμένου να υπάρξουν αποτελέσματα, η Επιτροπή προτείνει ποσοτικούς στόχους, οι οποίοι θα πρέπει να παρακολουθούνται έως το 2025.

Οι στόχοι⁶ αυτοί έχουν διαμορφωθεί ως εξής:

- Έως το 2025, 120 εκατομμύρια ενήλικοι στην ΕΕ θα πρέπει να συμμετέχουν κάθε χρόνο σε μαθησιακές διαδικασίες. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 50% του ενήλικου πληθυσμού και σε περίπου 540 εκατομμύρια δραστηριότητες κατάρτισης για την εν λόγω ομάδα κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, 14 εκατομμύρια ενήλικοι με χαμηλά προσόντα στην ΕΕ θα πρέπει να συμμετέχουν κάθε χρόνο σε μαθησιακές διαδικασίες. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί στο 30% αυτής της ομάδας και σε περίπου 60 εκατομμύρια δραστηριότητες κατάρτισης για την εν λόγω ομάδα κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, 2 εκατομμύρια άτομα που αναζητούν εργασία ή ένας στους πέντε θα πρέπει να έχουν πρόσφατη μαθησιακή εμπειρία. Ο αριθμός αυτός αντιστοιχεί σε περίπου 40 εκατομμύρια μαθησιακές δραστηριότητες για την εν λόγω ομάδα κατά την πενταετή περίοδο.
- Έως το 2025, 230 εκατομμύρια ενήλικοι πρέπει να διαθέτουν τουλάχιστον τις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, αριθμός που καλύπτει το 70 % του ενήλικου πληθυσμού της ΕΕ.

Επίσης λόγω των ταχύτατων αλλαγών στην αγορά εργασίας, όλο και περισσότερο, τα άτομα πρέπει να βασίζονται στη συνεχή επαγγελματική εξέλιξη ώστε να παραμένουν [ανταγωνιστικά στην αγορά εργασίας](#). Ως εκ τούτου, η εστίαση στην αναβάθμιση δεξιοτήτων ή στην επανειδίκευση είναι ζωτικής σημασίας για να αντιμετωπίσει η Ευρώπη τις οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει σήμερα, καθώς και να ανταποκριθεί στη ζήτηση για [νέες δεξιότητες](#) και βιώσιμη παραγωγικότητα σε μια ολοένα και περισσότερο ψηφιοποιημένη παγκόσμια οικονομία.

Επιπλέον, το Συμβούλιο εξέδωσε [Σύσταση σχετικά με τις «Διαδρομές αναβάθμισης δεξιοτήτων»](#) (με σκοπό να βοηθήσει τους ενηλίκους να αποκτήσουν ένα ελάχιστο επίπεδο δεξιοτήτων γραμματισμού, αριθμητισμού και ψηφιακών δεξιοτήτων ή ένα συγκεκριμένο επίπεδο ανώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (επίπεδο 3 ή 4 στο [Ευρωπαϊκό Πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων \(EQF\)](#))

Παράλληλα, οι εγκάρσιες δεξιότητες έχουν αναδειχθεί σε sine qua non απαίτηση τόσο για την καθημερινότητα της ζωής μας όσο και για την αγορά εργασίας. Δεξιότητες όπως η κριτική σκέψη, η δημιουργικότητα, η επίλυση προβλημάτων, η ενσυναίσθηση, η ενεργητική ακρόαση, η προσαρμογή σε διαφορετικά ή/και σύνθετα περιβάλλοντα είναι απαραίτητες. Τα απαγορευτικά μέτρα και οι περιορισμοί που επιβλήθηκαν, ως συνέπεια της πανδημίας, ανέδειξαν τη σημασία των δεξιοτήτων αυτών, και κυρίως κατέδειξαν τη σπουδαιότητα του να διαχειριζόμαστε τη δυσκολία, να προσαρμοζόμαστε σε νέες συνθήκες και να ενεργούμε με υπευθυνότητα. Οι δεξιότητες αυτές αναπτύσσονται συνήθως εκτός του πλαισίου της τυπικής εκπαίδευσης, σε περιβάλλοντα μη τυπικής ή και άτυπης μάθησης, καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Οι εγκάρσιες δεξιότητες είναι δύσκολο να διαγνωσθούν, να

---

6 <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=22827&langId=el>

αναγνωρισθούν και να πιστοποιηθούν, γεγονός που δημιουργεί την ανάγκη για τη διαμόρφωση κανόνων και προδιαγραφών για την αποτύπωσή τους.

Επισημαίνεται ότι⁷ η ευρωπαϊκή πολιτική για τη διά βίου μάθηση διέπεται σε υπερβολικά μεγάλο βαθμό από οικονομική λογική, με την έννοια ότι είναι με έμφαση προσανατολισμένη στην ικανοποίηση των αναγκών της αγοράς εργασίας μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης. Και σε αυτό επίσης το ζήτημα έχει ασκηθεί κριτική (ενδεικτικά, Illeris, 2016α· Jarvis, 2007· Λιντζέρης, 2013· Φωτόπουλος, 2013), η οποία εστιάζει στο ότι η ευρωπαϊκή πολιτική δεν δίνει τη δέουσα σημασία σε άλλους σημαντικούς στόχους, όπως είναι η συμβολή της εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην προσωπική ανάπτυξη και στην ενδυνάμωση της ιδιότητας του ενεργού πολίτη.

Μία εμπειριστατωμένη εναλλακτική προσέγγιση στην επίσημη ευρωπαϊκή πολιτική έχει διατυπωθεί από την European Association for the Education of Adults (EAEA), στην οποία συμμετέχει μεγάλος αριθμός οργανισμών εκπαίδευσης ενηλίκων από ευρωπαϊκές χώρες, στην οποία αναφέρεται «Οι στρατηγικές, τα πλαίσια αναφοράς και τα μέτρα που προτείνονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο δεν εντάσσονται σε μία ολιστική προσέγγιση διά βίου μάθησης, δεδομένου ότι συχνά εστιάζουν με έμφαση στους νέους, στη μάθηση στους χώρους εργασίας και στην απόκτηση βασικών δεξιοτήτων. Αν και αυτά τα πεδία είναι, αναμφίβολα, πολύ σημαντικά [...] εντούτοις άλλα θέματα, όπως η ενεργή πολιτειότητα και η δημοκρατία, οι οριζόντιες ικανότητες, η κοινοτική μάθηση και η σφαιρική εκπαίδευση δεν βρίσκονται ψηλά στην πολιτική ατζέντα.». Παρεμφερείς θέσεις έχουν διατυπωθεί από την UNESCO. Στο κείμενό της Σύσταση για τη Μάθηση και Εκπαίδευση Ενηλίκων (UNESCO, 2016), επισημαίνεται η σημασία που έχει ο ισοβαρής προσανατολισμός της εκπαίδευσης και μάθησης ενηλίκων προς τρεις αλληλοσυμπληρούμενους τομείς: α) απόκτηση βασικών δεξιοτήτων, β) συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση, γ) εκπαίδευση με στόχο την προσωπική ανάπτυξη.

Από τα αναφερόμενα προκύπτει ότι τα ενήλικα άτομα επιδιώκουν τη συμμετοχή τους στη ΔΒΜ ή ΕΚΕ για διάφορους λόγους, όπως, για να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησής τους, να εξελιχθούν προσωπικά ή επαγγελματικά και να αποκτήσουν μεταβιβάσιμες δεξιότητες, όπως η κριτική σκέψη. Η εκπαίδευση ενηλίκων συμβάλλει επίσης στη βελτίωση της **κοινωνικής συνοχής** και προάγει την ενεργό συμμετοχή στα κοινά.

Η ΕΕ καταβάλλει προσπάθειες για μεγαλύτερη συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση αλλά, παρόλο που το ποσοστό αυτό έχει αυξηθεί στο 11% περίπου, παραμένει κάτω από τον πανευρωπαϊκό στόχο που είχε θέσει η ΕΕ (15%) με ορίζοντα το 2020. Πολλά κράτη μέλη δεν κατάφεραν να πετύχουν το στόχο, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, όπου η συμμετοχή ανέρχεται στο 4,5% περίπου. Τουλάχιστον τα δύο τρίτα των ενηλίκων σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ συμφωνούν ότι η κυβέρνησή τους πρέπει να επενδύσει κατά προτεραιότητα στην εκπαίδευση των ενηλίκων. Στις 22 από τις 30 ευρωπαϊκές χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα του CEDEFOP⁸, οι ενήλικες απάντησαν πως ο βασικός λόγος για τον οποίο επιλέγουν να μη συμμετέχουν σε προγράμματα εκπαίδευσης ή κατάρτισης είναι επειδή κρίνουν ότι δεν τα χρειάζονται.

---

7 https://www.dianeosis.org/wp-content/uploads/2021/09/EKE_study.pdf

8 <https://www.cedefop.europa.eu/en/news-and-press/press-and-media/press-releases/why-investment-learning-adults-should-be-priority-greece>

Το ευρωπαϊκό θεματολόγιο για την Εκπαίδευση των Ενηλίκων («European Skills Agenda») έδωσε πολλά την τελευταία δεκαετία στον τομέα αυτόν. Ωστόσο, μένουν πολύ περισσότερα να γίνουν ακόμα, κυρίως στον τομέα της ενίσχυσης των διαδρομών αναβάθμισης των δεξιοτήτων για τους ενήλικους, ιδίως όσον αφορά τα άτομα με χαμηλότερα επίπεδα δεξιοτήτων και προσόντων, τα οποία όμως είναι και δυσκολότερο να προσεγγιστούν. Επίσης οι παραπάνω προσεγγίσεις δείχνουν τη σημασία του να προσλαμβάνει η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων ολιστική διάσταση, και να καλύπτει τόσο οικονομικούς όσο και κοινωνικοκεντρικούς και ανθρωποκεντρικούς στόχους. Συνακόλουθα, το επόμενο ζήτημα που χρειάζεται να διερευνηθεί είναι ποια χαρακτηριστικά –και ποιο επιστημολογικό υπόβαθρο– χρειάζεται να έχει η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων ώστε να μπορεί να εκπληρώνει έναν τέτοιο προορισμό.

Σε αυτό το πλαίσιο νέες προκλήσεις θα κληθεί να καλύψει η χώρα μας καθώς στις 4 Μαρτίου 2021 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε το [Σχέδιο Δράσης του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων](#), εκθέτοντας με τον τρόπο αυτό τη δέσμευσή της για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη που εστιάζει στις θέσεις εργασίας και τις δεξιότητες για το μέλλον και ανοίγει το δρόμο για μια δίκαιη, χωρίς αποκλεισμούς και σταθερή κοινωνικο-οικονομική ανάκαμψη.

Το Σχέδιο Δράσης περιγράφει συγκεκριμένες δράσεις για την περαιτέρω εφαρμογή των αρχών του Ευρωπαϊκού Πυλώνα Κοινωνικών Δικαιωμάτων, που θα υλοποιηθούν ως κοινή προσπάθεια των κρατών-μελών και της ΕΕ, με ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών. Προτείνει επίσης τους κύριους στόχους της ΕΕ προς επίτευξη έως το 2030, στους τομείς της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής προστασίας.

Η Επιτροπή έχει ήδη αρχίσει να εφαρμόζει τις αρχές του πυλώνα, προτείνοντας πρωτοβουλίες όπως η [Υποστήριξη της απασχόλησης των νέων](#) και οι [Επαρκείς κατώτατοι μισθοί](#) το 2020 και τώρα παρουσιάζει μια Σύσταση για την [Αποτελεσματική ενεργή υποστήριξη της απασχόλησης μετά την πανδημία COVID-19 \(EASE\)](#) για την υποστήριξη της ανάκαμψης με θέσεις εργασίας.

Το Σχέδιο Δράσης θέτει τρεις κύριους στόχους που πρέπει να επιτευχθούν από την ΕΕ έως το 2030:

1. Τουλάχιστον το 78% των ατόμων ηλικίας 20 έως 64 ετών πρέπει να εργάζονται.
2. Τουλάχιστον το 60% όλων των ενηλίκων πρέπει να συμμετέχουν σε εκπαίδευση κάθε χρόνο.
3. Ο αριθμός των ατόμων που διατρέχουν κίνδυνο φτώχειας ή κοινωνικού αποκλεισμού πρέπει να μειωθεί κατά τουλάχιστον 15 εκατομμύρια.

Οι στόχοι του 2030 είναι συνεπείς με τους στόχους αειφόρου ανάπτυξης του ΟΗΕ. Θέτουν την κοινή φιλοδοξία για μια ισχυρή κοινωνική Ευρώπη και θα επιτρέψουν στην Επιτροπή να παρακολουθεί την πρόοδο των κρατών-μελών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Παρά ταύτα με βάση τις μέχρι σήμερα επιδόσεις της Ελλάδας το κενό που θα κληθεί η χώρα να καλύψει είναι πολύ μεγάλο.

1.2.3 Νεολαία

Η πολιτική στον τομέα της νεολαίας αναφέρεται σε μέτρα και πολιτικές που διευκολύνουν τους νέους στο πέρασμα από τον κόσμο της Εκπαίδευσης στον κόσμο της Εργασίας, συμβάλλει στην αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι σήμερα σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο και στοχεύει στο να παράσχει κοινή και συνεκτική απάντηση της Πολιτείας στις εν λόγω προκλήσεις.

Η δράση της ΕΕ στον τομέα της νεολαίας βασίζεται στα άρθρα 165 και 166 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Οι δράσεις που εμπíπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 165 και 166 υπόκεινται στη συνήθη νομοθετική διαδικασία. Ο τομέας της πολιτικής για τη νεολαία εξαιρείται ρητώς από την εναρμόνιση της νομοθεσίας των κρατών μελών. Το Συμβούλιο μπορεί να εγκρίνει συστάσεις βάσει προτάσεων της Επιτροπής⁹. Ο «Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκή Ένωσης», ο οποίος έχει το ίδιο νομικό κύρος με τις Συνθήκες [άρθρο 6 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ)] περιλαμβάνει ένα άρθρο για τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 24) και ένα άρθρο για την απαγόρευση της παιδικής εργασίας και την προστασία των νέων στον τόπο εργασίας (άρθρο 32). Η Ευρωπαϊκή Ένωση, εφαρμόζοντας διάφορες πολιτικές¹⁰, επιδιώκει να προσφέρει στους νέους περισσότερες ίσες ευκαιρίες στους τομείς της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας, καθώς και τη δυνατότητα να συμμετέχουν πλήρως σε όλους τους τομείς της κοινωνίας. Αυτό επιτυγχάνεται με διάφορους τρόπους, αλλά κυρίως μέσω του διαλόγου με τους νέους και του προγράμματος Erasmus+.

Ως επιτεύγματα μέχρι σήμερα αναφέρονται:

A. Στρατηγικό πλαίσιο

1. **Στρατηγική «Ευρώπη 2020»:** Η στρατηγική «Ευρώπη 2020», που δρομολογήθηκε το 2010, επικεντρώνεται στη νεολαία και θέτει διάφορους στόχους στον τομέα αυτό, μεταξύ των οποίων η μείωση των ποσοστών πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου, η αύξηση του ποσοστού ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ηλικιακή ομάδα 30-34 ετών και η ανάπτυξη μιας ολοκληρωμένης δέσμης μέτρων για την εκπαίδευση και την απασχόληση.
2. **Στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία κατά την περίοδο 2019-2027:** Στις 26 Νοεμβρίου 2018, το Συμβούλιο ενέκρινε ψήφισμα σχετικά με τη νέα στρατηγική της ΕΕ για τη νεολαία κατά την περίοδο 2019-2027¹¹. Η συνεργασία της ΕΕ στον τομέα της νεολαίας θα αξιοποιήσει στο έπακρο τις δυνατότητες της πολιτικής για τη νεολαία. Προωθεί τη συμμετοχή των νέων στον δημοκρατικό βίο, σύμφωνα με το άρθρο 165 της Συνθήκης για τη λειτουργία της ΕΕ. Υποστηρίζει επίσης την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά και στην κοινωνία και έχει ως σκοπό να διασφαλίσει ότι όλοι οι νέοι θα έχουν τα απαραίτητα εφόδια για την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία και την αγορά εργασίας. Για τα επόμενα έτη, η στρατηγική επιδιώκει τα ακόλουθα:

---

9 https://www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_3.6.5.pdf

10 https://ec.europa.eu/info/policies/youth_el

11 <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/141/%CE%BD%CE%B5%CE%BF%CE%BB%CE%B1%CE%B9%CE%B1>

- i. Να αποκτήσουν οι νέοι τη δυνατότητα να αναλάβουν οι ίδιοι τον έλεγχο της ζωής τους, να στηρίξουν την προσωπική τους ανάπτυξη και εξέλιξη προς την αυτονομία, να αναπτύξουν την ανθεκτικότητά τους και να εφοδιαστούν με τις δεξιότητες ζωής που χρειάζονται για να ανταποκριθούν στις προκλήσεις ενός μεταβαλλόμενου κόσμου
- ii. Να ενθαρρυνθούν οι νέοι και να λάβουν τα αναγκαία εφόδια για να γίνουν ενεργοί πολίτες, φορείς αλληλεγγύης και θετικής αλλαγής ορμώμενοι από τις αξίες της ΕΕ και την ευρωπαϊκή τους ταυτότητα
- iii. Να βελτιωθούν οι αποφάσεις πολιτικής από την άποψη του αντίκτυπού τους στους νέους σε όλους τους τομείς, ιδίως στην απασχόληση, την εκπαίδευση, την υγεία και την κοινωνική ένταξη
- iv. Να συμβάλει στην εξάλειψη της φτώχειας των νέων και όλων των μορφών διακρίσεων και να προωθήσει την κοινωνική ένταξη των νέων.

B. Προγράμματα δαπανών της ΕΕ για τη νεολαία:

1. **Erasmus+ (EPLUS):** Το πρόγραμμα Erasmus+ αφορά δράσεις στους τομείς της Εκπαίδευσης, της Κατάρτισης, της Νεολαίας και του Αθλητισμού. Οι ειδικότεροι στόχοι του στον τομέα της Νεολαίας είναι: 1) η βελτίωση του επιπέδου δεξιοτήτων των νέων, η στήριξη της συμμετοχής τους στον δημοκρατικό βίο και στην αγορά εργασίας, η προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά, ο διαπολιτισμικός διάλογος, η κοινωνική ένταξη και η αλληλεγγύη, 2) η βελτίωση της ποιότητας της εργασίας στον τομέα της νεολαίας, 3) η ολοκλήρωση των μεταρρυθμίσεων πολιτικής σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, και 4) η ενίσχυση της διεθνούς διάστασης των δραστηριοτήτων για τη νεολαία και του ρόλου των οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της νεολαίας. Σύμφωνα με τον Κανονισμό του προγράμματος Erasmus+ για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027, ο προϋπολογισμός τριπλασιάζεται στα 24,57 δισεκατομμύρια ευρώ και προβλέπεται η διάθεση του 10,3% σε δραστηριότητες στον τομέα της νεολαίας.
2. **Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης (European Solidarity Corps-ESC):** Το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης, που εγκαινιάστηκε τον Δεκέμβριο του 2016, είναι το δεύτερο μεγάλο πρόγραμμα της Ένωσης για τους νέους, με προϋπολογισμό πάνω από 1 δισεκατομμύριο ευρώ και έχει στόχο να δώσει τη δυνατότητα σε νέους ηλικίας 18 έως 30 ετών να συμμετάσχουν σε δραστηριότητες αλληλεγγύης στη χώρα τους ή στο εξωτερικό μέσω εθελοντισμού, πρακτικής άσκησης ή σύμβασης εργασίας. Μέχρι σήμερα, πάνω από 160 000 νέοι έχουν ήδη επωφεληθεί από αυτό το πρόγραμμα, ενώ υπολογίζεται ότι ο αριθμός θα αυξηθεί στις 400.000 νέους κατά τη νέα προγραμματική περίοδο.

Γ. Άλλες πρωτοβουλίες της ΕΕ

1. **Εγγυήσεις για τη νεολαία:** Τον Απρίλιο του 2013, το Συμβούλιο ενέκρινε σύσταση σχετικά με τη δημιουργία του προγράμματος Εγγυήσεις για τη νεολαία (ΕΕ C 120 της 26.4.2013, σ. 1), στην οποία στηρίχτηκε και η ενίσχυση των Εγγυήσεων για τη νεολαία **-Reinforced**

Youth Guarantee¹² (Για μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία, Σύσταση του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 2020), η οποία αποτελεί βασική πρωτοβουλία της ΕΕ για την ενίσχυση της απασχόλησης των νέων. Έχει ως κύρια στόχευση την καλύτερη στήριξη των νέων και την αποφυγή μιας επόμενης κρίσης ανεργίας των νέων, με δεδομένες και τις συνέπειες από την κρίση που επέφερε η πανδημία του COVID-19. Η απασχόληση των νέων αποτελεί προτεραιότητα για την ΕΕ, γεγονός που αντικατοπτρίζεται και στον προϋπολογισμό της. Οι βασικές παράμετροι και τα νέα στοιχεία του Reinforced Youth Guarantee:

- Διευρύνεται η ηλικιακή ομάδα ώστε η ομάδα-στόχος να είναι όλοι νέοι Εκτός Απασχόλησης, Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΑΕΚ) ηλικίας 15-29.
- Είναι πιο συμπεριληπτική και δίνει μεγαλύτερη έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες των νέων. Συγκεκριμένα, επισημαίνεται ότι οι NEET's (young people not in education, employment or training) είναι ετερογενής ομάδα. Γίνεται διαχωρισμός σε νέους υψηλής ειδίκευσης ή όσους διαθέτουν ήδη σημαντική και ακόμη και συναφή επαγγελματική πείρα. Για τα συγκεκριμένα άτομα το να είναι NEET's είναι μάλλον προσωρινή κατάσταση, διότι τα εμπόδια ένταξής τους στην αγορά εργασίας είναι περιορισμένα και δεν αντιμετωπίζουν εγγενείς αδυναμίες και επομένως χρειάζεται μια απλούστερη προσέγγιση. Για τους ιδιαίτερα ευάλωτους νέους, το να είναι NEET's πιθανόν να αποτελεί ένδειξη πολλαπλών και εδραιωμένων μειονεκτημάτων και ενδέχεται να υποδηλώνει μια πιο μακρόχρονη αποσύνδεση από την κοινωνία. Με αυτά τα δεδομένα οι πιο ευάλωτοι νέοι μπορεί να χρειάζονται πιο εντατικές, μακρόχρονες και ολοκληρωμένες παρεμβάσεις, για να αντιμετωπιστούν σύνθετες ανάγκες που είναι και πέρα από τη σφαίρα της απασχόλησης.
- Σημειώνεται η αναγκαιότητα για εξεύρεση λύσεων ανάλογα με τις ανάγκες καθώς δίνεται έμφαση στην εξατομικευμένη προσέγγιση συμβουλευτική-καθοδήγηση-παροχή εξατομικευμένων συμβουλών και οδηγιών, προσωπικά σχέδια δράσης με προτάσεις για κάθε περίπτωση ξεχωριστά και με καταγραφή των απαραίτητων βημάτων. Αυτό σημαίνει ότι και οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης θα πρέπει να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες τους και να βελτιώσουν την εκπαίδευση του προσωπικού τους ώστε να ανταποκριθούν στις νέες αυξημένες ανάγκες.
- Δίνεται έμφαση στην πρόληψη της ανεργίας και της αεργίας των νέων μέσω καλύτερων συστημάτων παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης.
- Υπογραμμίζεται η αναγκαιότητα για συνεργασία πολλών φορέων, καθώς ένας μόνο οργανισμός δεν μπορεί να ανταποκριθεί σε τόσο σύνθετες παρεμβάσεις.
- Τα προγράμματα εγγυήσεων για τη νεολαία θα πρέπει να βασίζονται στις ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές, οι οποίες διαρθρώνονται γύρω από τέσσερα στάδια την χαρτογράφηση, την προβολή, την προπαρασκευή και την προσφορά.

---

12 Σύσταση του Συμβουλίου της 30ής Οκτωβρίου 2020 για «μια γέφυρα προς την απασχόληση – ενίσχυση των εγγυήσεων για τη νεολαία» και για την κατάργηση της σύστασης του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (2020/C 372/01)/ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1104\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32020H1104(01)&from=EN)

2. **Νεολαία και μέσα ενημέρωσης:** Οι επιγραμμικές τεχνολογίες προσφέρουν στα παιδιά και τους νέους τη μοναδική ευκαιρία να αποκτήσουν πρόσβαση στη γνώση, να επωφεληθούν από ψηφιακούς μαθησιακούς πόρους και να συμμετάσχουν στον δημόσιο διάλογο.
3. **Ευρωπαϊκή Δικτυακή Πύλη της Νεολαίας¹³:** ένας ιστότοπος που βοηθά τους νέους σε όλη την Ευρώπη να ανακαλύψουν τις πολυάριθμες ευκαιρίες που προσφέρει η ΕΕ σε τομείς όπως: εθελοντισμός, εργασία, μάθηση, δικτύωση, ανταλλαγές, εκπαίδευση και κατάρτιση, πολιτισμός, δημιουργικότητα και καινοτομία κ.ά.
4. **Eurodesk:** υποστηρικτική δομή του προγράμματος Erasmus+ για τον τομέα της νεολαίας, η οποία αφορά το ευρωπαϊκό δίκτυο 1000 ευρωπαϊκών και εθνικών κέντρων πληροφόρησης για νέους και όσους εργάζονται με/για τους νέους (youth workers), το οποίο λειτουργεί σε 36 χώρες της Ευρώπης και προσφέρει έγκυρη και άμεση πληροφόρηση για κάθε θέμα που αφορά και ενδιαφέρει τους νέους της Ευρώπης.
5. **Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Νεολαίας:** θεσμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αναφέρεται σε σειρά παράλληλων θεματικών εκδηλώσεων σε όλες τις χώρες-μέλη, με τη συμμετοχή των νέων, των οργανώσεων νεολαίας και των εκπροσώπων της πολιτικής και της κοινωνίας των πολιτών, για διάλογο και ανταλλαγή ιδεών και προτάσεων για θέματα που ενδιαφέρουν και αφορούν τη νεολαία.
6. **Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Νεολαίας:** είναι ο τίτλος που απονέμεται σε μια [Ευρωπαϊκή](#) πόλη για ένα έτος, κατά την οποία δίνεται η ευκαιρία να παρουσιασθεί, μέσα από ένα πολύπλευρο πρόγραμμα, η πολιτιστική, κοινωνική, πολιτική και οικονομική ζωή και ανάπτυξη που σχετίζεται με την νεολαία. Ο τίτλος είναι μια πρωτοβουλία του Ευρωπαϊκού Φόρουμ Νεολαία (European Youth Forum), και η πρώτη πρωτεύουσα επιλέχθηκε το 2009. Από το 2014, το Κογκρέσο των Τοπικών και Περιφερειακών Αρχών του [Συμβουλίου της Ευρώπης](#) είναι επίσημος χορηγός εταίρος του τίτλου της Ευρωπαϊκής Πρωτεύουσας Νεολαίας. Η τρέχουσα Πρωτεύουσα για το 2021 είναι η πόλη Κλαπέιντα της Λιθουανίας, ενώ για την Ελλάδα, η Θεσσαλονίκη ανακηρύχθηκε Ευρωπαϊκή Πρωτεύουσα Νεολαίας το 2014.
7. **Διαγωνισμός «Youth4Regions».**

Δ. Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο υποστήριζε ανέκαθεν τη στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών στον τομέα της πολιτικής για τους νέους. Έχει αναλάβει ενεργό ρόλο κατά τη χάραξη των πολιτικών για τους νέους, για παράδειγμα με τα ψηφίσματά του σχετικά με την αξιολόγηση της στρατηγικής της ΕΕ για τη νεολαία 2013-2015 (ΕΕ C 215 της 19.6.2018, σ. 212), σχετικά με εγγυήσεις για τη νεολαία (ΕΕ C 440 της 30.12.2015, σ. 67), σχετικά με την προώθηση της επιχειρηματικότητας των νέων μέσω της εκπαίδευσης και της κατάρτισης (ΕΕ C 316 της 22.9.2017, σ. 76), σχετικά με την απασχόληση των νέων (ΕΕ C 224 της 21.6.2016, σ. 19) και σχετικά με τις πολιτικές δεξιοτήτων για την καταπολέμηση της νεανικής ανεργίας (ΕΕ C 11 της 12.1.2018, σ. 44). Τον Δεκέμβριο του 2020, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο κατέληξαν σε προσωρινή συμφωνία για το πρόγραμμα που σχετίζεται με το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης για την περίοδο 2021-2027. Το πρόγραμμα αυτό αναμένεται

---

13 https://europa.eu/youth/about-us_el

να έχει προϋπολογισμό άνω του ενός δισεκατομμυρίου ευρώ, με αποτέλεσμα να επιτρέψει τη συμμετοχή περίπου 350 000 νέων. Οι ευρωβουλευτές ζήτησαν να καταστεί το Ευρωπαϊκό Σώμα Αλληλεγγύης πιο προσιτό σε νέους με πιο περιορισμένες ευκαιρίες, όπως τα άτομα με αναπηρία, τα απομονωμένα άτομα ή τα άτομα που προέρχονται από περιθωριοποιημένες κοινότητες, ή τους νέους με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα υγείας. Υποστήριξαν επίσης τη σαφή διάκριση μεταξύ εθελοντικών δραστηριοτήτων και τοποθετήσεων σε θέσεις εργασίας, ώστε να αποφευχθεί το ενδεχόμενο ένας συμμετέχων φορέας να χρησιμοποιεί τους νέους ως μη αμειβόμενους εθελοντές όταν υπάρχουν δυνητικά ποιοτικές θέσεις εργασίας. Στο ψήφισμά του της 14ης Σεπτεμβρίου 2017 (ΕΕ C 337 της 20.9.2018, σ. 131), το Κοινοβούλιο συνέστησε την ευθυγράμμιση των προτεραιοτήτων του προγράμματος Erasmus, της στρατηγικής της Ένωσης για τη νεολαία και άλλων προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από την ΕΕ. Ομοίως, το Κοινοβούλιο συνέστησε να δαπανάται πάνω από το 10,3 % του προϋπολογισμού του προγράμματος Erasmus σε δραστηριότητες στον τομέα της νεολαίας.

Η ΕΕΚ και ειδικά η μαθητεία αποτελούν κεντρικοί πυλώνες της νέας δέσμης μέτρων της ΕΕ για την απασχόληση των νέων. Πολύ σημαντική είναι η προτεινόμενη σύσταση για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των κοινοτικών κονδυλίων που προορίζονται για στήριξη των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στην ΕΕΚ. Κονδύλια για αυτούς τους σκοπούς εντάσσονται στα διαρθρωτικά ταμεία και εργαλεία του τακτικού Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου 2021-2027 (όπως το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+, το Erasmus+, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης κ.ά.), αλλά και των εκτάκτων μηχανισμών για την αντιμετώπιση των συνεπειών της πανδημίας που εντάσσονται στο εργαλείο "Next Generation EU", όπως ο μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας και το REACT-EU.

1.3 Συνθετική διάγνωση (SWOT)

Η ανάλυση SWOT αποτελεί ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού, που εξετάζει τα ισχυρά σημεία (strengths), δηλαδή παράγοντες που είναι πιθανό να έχουν θετική επίδραση ή επιτρέπουν την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων, τις αδυναμίες (weaknesses), δηλαδή παράγοντες που ενδέχεται να έχουν αρνητικό αντίκτυπο ή να εμποδίζουν την επίτευξη των στόχων, τις ευκαιρίες (opportunities), δηλαδή εξωτερικούς παράγοντες που είναι πιθανό να έχουν θετική επίδραση στην επίτευξη ή την υπέρβαση των στόχων και τις απειλές (threats), δηλαδή εξωτερικούς παράγοντες και συνθήκες που ενδέχεται να αποτελέσουν πρόσκομμα στην επίτευξη των στόχων ή να καταστήσουν κάποιον στόχο περιττό ή ανέφικτο. Το εν λόγω εργαλείο συμβάλει στην κατανόηση των συνθηκών που διαμορφώνουν την υφιστάμενη κατάσταση στη χώρα στα πεδία της Ε.Ε.Κ., της Δ.Β.Μ. και των πολιτικών για τη Νεολαία για την ανάδειξη των αδυναμιών τους, των καλών πρακτικών που πρέπει να συνεχιστούν καθώς και των ευκαιριών & κινδύνων σε σχέση με το εξωτερικό περιβάλλον. Παράλληλα αποτελεί τη βάση για τον προσδιορισμό και την επιλογή των βασικών στρατηγικών στόχων και συνεπακόλουθα για την ανάπτυξη του στρατηγικού σχεδίου σε επίπεδο δράσεων ανά στρατηγικό άξονα.

Ανάλυση SWOT

Δυνατά Σημεία (Strengths)	Αδύνατα Σημεία (Weaknesses)
<p data-bbox="188 479 240 555">S</p> <ol data-bbox="204 595 743 1727" style="list-style-type: none"> 1. Μικρή αλλά συστηματική αύξηση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ 2. Απορρόφηση των αποφοίτων της ΕΕΚ από την αγορά εργασίας σε μεγαλύτερα ποσοστά από αυτά των αποφοίτων της γενικής εκπαίδευσης 3. Η υιοθέτηση του Μεταλυκειακού έτους-τάξη μαθητείας βελτίωσε την ελκυστικότητα της ΕΕΚ 4. Η εκπαιδευτική κοινότητα υποστήριξε τα πρώτα βήματα της μαθητείας σε σημαντικό βαθμό 5. Οι δομές ΕΕΚ έχουν αποκτήσει σημαντική εμπειρία στη συμμετοχή σε προγράμματα κινητικότητας 6. Η συμμετοχή στις δράσεις του Erasmus+ έχει αυξήσει την εξωστρέφεια της ΕΕΚ και τη συμμετοχή σε συμπράξεις και δράσεις καινοτομίας 7. Από την υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2014-2020 έχουν αναδειχθεί καλές πρακτικές, οι οποίες μπορούν να ενισχυθούν 8. Οι εστιασμένες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ανέδειξαν τα σημαντικά πλεονεκτήματα της ΕΕΚ 9. Η κατάργηση των ΤΕΙ δημιουργεί νέες δυνατότητες για τις δομές επιπέδου 5	<p data-bbox="826 479 919 555">W</p> <ol data-bbox="815 595 1412 2018" style="list-style-type: none"> 1. Ανεπαρκής διασύνδεση με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, μεταξύ άλλων λόγω της απουσίας συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στο σχεδιασμό της ΕΕΚ 2. Επιλογή ειδικοτήτων ΕΕΚ με βάση συντεχνιακά συμφέροντα 3. Απουσία συστηματικής προσέγγισης στην επιλογή εκπαιδευτών με βάση τις ανάγκες κάθε εκπαιδευτικής δομής 4. Αλληλοεπικαλύψεις μεταξύ δομών και διαδρομών μάθησης 5. Παροχή ίδιων ειδικοτήτων σε διαφορετικού διαδρομές μάθησης 6. Απουσία δομών μετα-γυμνασιακού επιπέδου 7. Ύπαρξη παρωχημένων ειδικοτήτων και οδηγών κατάρτισης 8. Έλλειψη αξιοπιστίας στην πιστοποίηση των επαγγελματικών προσόντων 9. Αρρυθμίες στην οργάνωση της επαγγελματικής κατάρτισης που παρέχεται στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης (ΚΔΒΜ) που επιτείνει το χάσμα δεξιοτήτων 10. Απουσία ρεαλιστικής διακυβέρνησης 11. Η ελληνική οικονομία στηρίζεται σε συντριπτικά ποσοστά σε ΜΜΕ 12. Απουσία παρακολούθησης αποτελεσματικότητας 13. Απουσία κουλτούρας αξιολόγησης όλων των παραμέτρων των διαδρομών μάθησης 14. Απαξιωμένη εργαστηριακή υποδομή σε επίπεδο Ε.Ε.Κ.

	15.Ελλείψεις εξοπλισμού, αναλωσίμων και ανάγκη για συντήρηση κτιριακών εγκαταστάσεων στην ΕΕΚ.
Ευκαιρίες (Opportunities)	Απειλές (Threats)
<p>O</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ανάλυση θεσμικών πρωτοβουλιών για επείγοντα θέματα της ΕΕΚΔΒΜ & Ν 2. Ύπαρξη Πρόσφορου Όρου για τη χρηματοδότηση μέσω ΕΣΠΑ 2021-2027 3. Αξιοποίηση του Μηχανισμού Διάγνωσης Αναγκών 4. Αξιοποίηση τρέχοντος ΕΣΠΑ, Ταμείου Ανάκαμψης και λοιπών χρηματοδοτικών μηχανισμών και σχεδιασμός δράσεων με αναπτυξιακή προοπτική για την ΕΕΚΔΒΜ & Ν. 5. Αναβάθμιση του ρόλου της Γενικής Γραμματείας για την ΕΕΚΔΒΜ & Ν 6. Αυξημένο ενδιαφέρον για μεσαίου επιπέδου δεξιότητες στην ελληνική αγορά εργασίας 7. Επένδυση στη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών 8. Ευκαιρίες αξιοποίησης χρηματοδοτήσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ΕΕΚΔΒΜ 9. Ευκαιρίες διεθνοποίησης της ΕΕΚ από τη θεσμοθέτηση των Ξενόγλωσσων προγραμμάτων σπουδών. 10. Ευκαιρίες αξιοποίησης της δια βίου και εξ αποστάσεως μάθησης, λόγω υψηλής ζήτησης. 11. Η υποστήριξη της μεταρρύθμισης από τους κοινωνικούς εταίρους 	<p>T</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Απουσία εθνικής στρατηγικής σε θέματα ΕΕΚΔΒΜ 2. Ανταγωνισμός μεταξύ συναρμόδιων Υπουργείων 3. Αδυναμία σύνδεσης χρηματοδότησης με τις επιδόσεις των προγραμμάτων ΕΕΚ 4. Διαρκώς μεταβαλλόμενο, δυσλειτουργικό θεσμικό πλαίσιο 5. Αδυναμία προσέγγισης των ευρωπαϊκών στόχων και περιθωριοποίηση της χώρας 6. Αδυναμία επιλογής στρατηγικών βάσει δεδομένων 7. Ποσοτικοποίηση και παρακολούθηση ρεαλιστικών στόχων 8. Αναντιστοιχίες μεταξύ επαγγελματικών προσόντων και αναγκών αγοράς εργασίας. 9. Χαμηλός δείκτης διεθνοποίησης της επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης. 10. Χαμηλός δείκτης ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων και εφαρμογών τεχνολογίας στην οικονομία και διακυβέρνηση της χώρας 11. Αστάθμητοι παράγοντες λόγω αλλαγών στην αγορά εργασίας και σε δημογραφικά δεδομένα

2 Στρατηγικός Σχεδιασμός

2.1 Όραμα

Όραμα αποτελεί «να καταστεί η Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση από λύση ανάγκης για λίγους σε συνειδητή επιλογή και εργαλείο απασχόλησης για πολλούς, να αξιοποιηθεί η Διά Βίου Μάθηση και ειδικότερα ο άξονας της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης Ενηλίκων (ή Μάθησης Ενηλίκων) ως εργαλείο αναβάθμισης των δεξιοτήτων, προσωπικής ανέλιξης, ανάπτυξης της ενεργού πολιτειότητας και άρσης των κοινωνικών αποκλεισμών του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας καθώς και να αποτελέσει η Νεολαία πυλώνα προτεραιότητας σε όλες τις επιμέρους εθνικές πολιτικές».

2.2 Στρατηγική

Για τη διαμόρφωση της νέας Στρατηγικής για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, τη Διά Βίου Μάθησης και τη Νεολαίας στην Ελλάδα για πρώτη φορά, συντελείται κοινός στρατηγικός σχεδιασμός της ΕΕΚ και της ΔΒΜ, με διακριτά επίπεδα προσόντων, προς αποφυγή επικαλύψεων δομών και υπηρεσιών. Στο πλαίσιο αυτό, καθιερώνεται ένα Εθνικό Σύστημα ΕΕΚ (Ε.Σ.Ε.Ε.Κ.), το οποίο αναπτύσσεται στα επίπεδα 3, 4 και 5 του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, κατ'αντιστοιχία με εκείνα του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων.

Παράλληλα, έχει θεσμοθετηθεί το κατάλληλο πλαίσιο για την άμεση και αποτελεσματική διασύνδεση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με τις πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας, μέσω της ουσιαστικής συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό τους, τόσο σε Κεντρικό/Κλαδικό, όσο και σε Περιφερειακό Επίπεδο (νέο σύστημα θεσμικής διακυβέρνησης) και της αξιοποίησης αξιόπιστων μηχανισμών διάγνωσης αναγκών και τεκμηριωμένων μελετών. Στην ίδια κατεύθυνση, σχεδιάζονται οργανωτικές αλλαγές στη νέα Γενική Γραμματεία Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας (Γ.Γ.Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ.&Ν.)

Επισημαίνεται ότι η Στρατηγική Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης και Διά βίου Μάθησης και Νεολαίας διατρέχεται από τις βασικές αρχές της Στρατηγικής για τον τομέα πολιτικής για τη Νεολαία όπως περιγράφονται κάτωθι:

- Αναγνώριση του συγκεκριμένου ρόλου των νέων στην κοινωνία και αναγνώριση της υποχρέωσης της Πολιτείας να απαντήσει στις συγκεκριμένες προκλήσεις τις οποίες αντιμετωπίζουν οι νέοι σήμερα
- Διατομεακή προσέγγιση της στρατηγικής (τόσο σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο, όσο και σε επίπεδο τοπικής και περιφερειακής αυτοδιοίκησης) - Συνεργασία βάσει μηχανισμών και διακυβέρνησης - Διυπουργική συνεργασία - Διυπουργικά όργανα
- Συνέργεια με άλλες πολιτικές που αφορούν και ενδιαφέρουν τους νέους, όπως εκείνες της Εκπαίδευσης, της Κατάρτισης, της Απασχόλησης και της Κοινωνικής Πολιτικής
- Ισότιμη πρόσβαση όλων των νέων (μέτρα πολιτικής τα οποία προωθούν και διευκολύνουν τη συμμετοχή των νέων στο δημοκρατικό βίο χωρίς διακρίσεις και αποκλεισμούς και υποστηρίζουν την ενεργό συμμετοχή τους στα κοινά και στην κοινωνία και διασφαλίζουν εφόδια ώστε οι νέοι να απολαμβάνουν ποιότητα στη ζωή και την εργασία)
- Θέσπιση προτεραιοτήτων με στόχο τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες, διότι ο κοινωνικο-οικονομικός αποκλεισμός επιφέρει δημοκρατικό αποκλεισμό (οι νέοι που βρίσκονται σε

μειονεκτική θέση είναι λιγότερο ενεργοί πολίτες και έχουν μικρότερη εμπιστοσύνη στους θεσμούς)

- Πολιτικές και μέτρα που θα διευκολύνουν την κινητικότητα των νέων (φυσική, μαθησιακή, εκπαιδευτική κλπ)
- Αναγνώριση του έργου όσων εργάζονται με/για τους νέους (youth work - youth workers)
- Καταγραφή των πραγματικών αναγκών και ενδιαφερόντων των νέων, μέσα από τη συμμετοχή των ίδιων των νέων και της κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που τους αφορούν
- Καταγραφή μετρήσιμων στόχων
- Σχεδιασμός και θέσπιση μέτρων επίτευξης των στόχων με καταγραφή χρονοδιαγράμματος και διαδικασιών
- Διαρκής διαδικασία έρευνας και μελέτης των αναγκών, σε ένα διαρκώς μεταβαλλόμενο κοινωνικό, πολιτισμικό και οικονομικό περιβάλλον - Παρακολούθηση, υποβολή εκθέσεων, αξιολόγηση πολιτικών και μέτρων για τη Νεολαία
- Συνάφεια των στόχων πολιτικής για τη Νεολαία με εκείνους του 5ετούς αναπτυξιακού κυβερνητικού προγράμματος (ενδεικτικά: ποιότητα, εξωστρέφεια, ισότιμη πρόσβαση, διακυβέρνηση [οργάνωση συστημάτων], ψηφιακός μετασχηματισμός, υποδομές [ενδεικτικά: δίκτυα και δομές νεολαίας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο])
- Συνάφεια στόχων και μέτρων εθνικής πολιτικής με τις αντίστοιχες ευρωπαϊκές (σύνδεση της Εθνικής Στρατηγικής με την Στρατηγική της Ε.Ε. για τη Νεολαία 2017-2027).

2.3 Στρατηγικοί Στόχοι

Οι Στρατηγικοί Στόχοι της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας αφορούν στη/στον:

ΣΣ1 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με έμφαση στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης

ΣΣ2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, ΔΒΜ και Ν

ΣΣ3 Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην ΕΕΚ και τη ΔΒΜ, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και τον πληθυσμό χαμηλών προσόντων

ΣΣ4 Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν

ΣΣ5 Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων ΕΕΚ & ΔΒΜ

ΣΣ6 Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν

Οι στρατηγικοί στόχοι που έχουν τεθεί επιδιώκουν την ολιστική αναβάθμιση της παρεχόμενης Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, αρχικής και συνεχιζόμενης, της Διά Βίου Μάθησης και της Νεολαίας σε επίπεδο (α) δομών, υποδομών (β) διαδικασιών, (γ) Περιεχομένου (Προγραμμάτων Σπουδών και Οδηγών Κατάρτισης) και (δ) πιστοποίησης, ενώ επιδιώκεται ο

επαναπροσδιορισμός και η αναβάθμιση της Μάθησης Ενηλίκων με ειδική μέριμνα στη γενική εκπαίδευση ενηλίκων.

Τέλος, επιδιώκεται η άρση των κοινωνικών αποκλεισμών με στοχευμένες παρεμβάσεις διασφάλισης της ισότητας των ευκαιριών.

2.3.1 ΣΣ1 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με έμφαση στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Με βάση τα διδάγματα του παρελθόντος, τις προκλήσεις της χώρας αλλά και το ευρωπαϊκό και διεθνές περιβάλλον απαιτείται μια στροφή σε σύγχρονη και αποτελεσματική ΕΕΚ. Ειδικότερα, μέσω συντονισμένης και διαρκούς προσπάθειας στρατηγικό στόχο αποτελεί η αναβάθμιση και η βελτίωση της ελκυστικότητας της μεταγυμνασιακής (ΕΣΚ) και της μεταδευτεροβάθμιας (ΙΕΚ) επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στον τομέα αυτό, κρίνεται αναγκαία η στενή συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και τις τοπικές κοινωνίες. Εκτός της ριζικής ανανέωσης και αναβάθμισης των προγραμμάτων σπουδών και αναβάθμισης της υλικοτεχνικής τους υποδομής, προωθείται η ίδρυση δικτύου πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων, η στήριξη και επέκταση της μαθητείας στα ΕΠΑΛ, η αναβάθμιση του δικτύου των ΙΕΚ, αλλά και η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων αυτών των βαθμίδων - κυρίως των ΙΕΚ - για την ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (π.χ. επιλογή ειδικοτήτων, καθορισμός προγραμμάτων σπουδών και μαθησιακών αποτελεσμάτων).

Ο στρατηγικός στόχος αποσκοπεί στη βελτίωση και τη διασφάλιση της ποιότητας στην κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση με εστίαση στη βελτίωση των γνώσεων και την ενίσχυση και ανάδειξη ικανοτήτων και δεξιοτήτων των καταρτιζόμενων σύμφωνα με τις ανάγκες της σύγχρονης αγοράς εργασίας (μοντέλο με επίκεντρο τον καταρτιζόμενο) και τη συστηματοποίηση των σχετικών διαδικασιών.

2.3.1.1 *Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ μέσω της ίδρυσης των ΠΕΠΑΛ, αναβάθμισης των Ι.Ε.Κ. και του Μεταλυκειακού έτους- τάξης μαθητείας για τη δημιουργία νέων ευκαιριών*

Ίδρυση Π. ΕΠΑ.Λ. (Π.ΕΠΑ.Λ):

Η ανάπτυξη ενός από τους κύριους πυλώνες στήριξης και εφαρμογής του κοινού στρατηγικού σχεδιασμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης, με την ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό τους είναι η ίδρυση και λειτουργία των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ., στα οποία οι μαθητές εισάγονται με βάση το βαθμό του Απολυτηρίου Γυμνασίου.

Κύριοι στόχοι των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. (Π.ΕΠΑ.Λ):

- Η ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των μονάδων επαγγελματικής εκπαίδευσης, με ενεργό ρόλο των εκπροσώπων της τοπικής κοινωνίας.
- Η προαγωγή της εκπαιδευτικής έρευνας στην πράξη, σε συνεργασία με τις αντίστοιχες σχολές και τμήματα των Α.Ε.Ι. της ημεδαπής, στη διδακτική των επιμέρους γνωστικών αντικειμένων, καθώς και στην οργάνωση, διοίκηση, αξιολόγηση και διαχείριση σχέσεων στο επίπεδο της σχολικής μονάδας.
- Η ανάπτυξη ερευνητικών και εκπαιδευτικών, ευρωπαϊκών και διεθνών συνεργασιών.
- Η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των επαγγελματικών ειδικοτήτων στα αντικείμενα της διδασκαλίας τους με τη συνδρομή των Α.Ε.Ι. και των τοπικών επιχειρήσεων.
- Η πιλοτική εφαρμογή νέων προγραμμάτων σπουδών, σύγχρονου εκπαιδευτικού υλικού, καινοτόμων διδακτικών πρακτικών, προγραμμάτων αξιολόγησης της ποιότητας του

εκπαιδευτικού έργου και της υλικοτεχνικής υποδομής των σχολικών μονάδων, νέων προτύπων διοίκησης και λειτουργίας του σχολείου και καλών πρακτικών μεθόδων διδασκαλίας και πρακτικής άσκησης.

- Η δοκιμαστική εισαγωγή νέων επαγγελματικών τομέων και ειδικοτήτων πριν την ευρεία εφαρμογή τους και η εναρμόνιση των επαγγελματικών τομέων και ειδικοτήτων με τις ανάγκες της τοπικής κοινωνίας, με σκοπό την πρακτική άσκηση και την επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων.

Στα Π.ΕΠΑ.Λ. καθιερώνεται σύστημα διοίκησης ποιότητας, που αναφέρεται: α) στο πλαίσιο παροχής εκπαίδευσης και κατάρτισης, β) στις εισροές, που περιλαμβάνουν το διδακτικό υλικό, τα προγράμματα και τους εκπαιδευτικούς, γ) στις διαδικασίες, που περιλαμβάνουν τις διδακτικές μεθόδους και την εφαρμογή τους, καθώς και δ) στις εκροές, που αφορούν στα μαθησιακά αποτελέσματα.

Τέλος, η λειτουργία Κέντρων Επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς επαγγελματικών μαθημάτων των ΕΠΑ.Λ. στα αντικείμενα της διδασκαλίας τους, με στόχο την περιοδική ενημέρωσή τους για τις εξελίξεις στην επιστήμη τους, τη διδακτική των αντικειμένων τους, και για την απόκτηση των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Η επιλογή της ίδρυσης Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. και η αξιολόγησή τους θα φέρει με οργανωμένο τρόπο κι όχι άναρχα την επόμενη ημέρα στα ΕΠΑ.Λ. συνολικά.

I.E.K.

Τα I.E.K αποτελούν δομές που καλούνται να καλύψουν το κενό μεταξύ Λυκείου και Πανεπιστημίου και ειδικότερα την ανάγκη κατάρτισης εξειδικευμένων μεσαίων στελεχών τα οποία έχει ανάγκη η ελληνική αγορά εργασίας. Για την αποτελεσματική λειτουργία τους, δίνεται στα I.E.K. η ευελιξία στη δημιουργία και λειτουργία νέων ειδικοτήτων σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν μέσω του Κεντρικού Συμβουλίου (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) και των Περιφερειακών Συμβουλίων (Σ.Σ.Π.Α.Ε.). Τα I.E.K. αποκτούν αυτονομία, μπορούν να αναπτύξουν συνεργασίες με κοινωνικούς εταίρους και φορείς της αγοράς και της εκπαίδευσης σε πολλαπλά επίπεδα, τοπικά, περιφερειακά, εθνικά, ευρωπαϊκά και ενισχύεται η διοίκησή τους.

Στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης των I.E.K. θεσπίζεται η εξ αποστάσεως κατάρτιση, προβλέπεται η ίδρυση Πειραματικών I.E.K. και Θεματικών I.E.K, η λειτουργία ξενόγλωσσων τμημάτων για αλλοδαπούς με δίδακτρα, καθώς και τμημάτων με τη χρήση της αγγλικής γλώσσας στην κατάρτιση και στις εξετάσεις πιστοποίησης, η λειτουργία των οποίων αποτελεί άνοιγμα στις Βαλκανικές χώρες και τις χώρες της Μεσογείου (Μέσης Ανατολής - Βορείου Αφρικής) και ευκαιρία για διακρατικές συνεργασίες.

Παράλληλα, προβλέπεται η λειτουργία Γραφείου Επαγγελματικής Ανάπτυξης & Σταδιοδρομίας (Γ.Ε.Α.Σ.) σε κάθε I.E.K και η δυνατότητα αμειβόμενης πρακτικής άσκησης.

Οι καταρτιζόμενοι στα I.E.K. δύνανται να πραγματοποιούν μέρος της θεωρητικής ή και της εργαστηριακής κατάρτισής τους σε φορείς υποδοχής που εδρεύουν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι καταρτιζόμενοι παρακολουθούν ειδικότητες αντίστοιχες με αυτές οι οποίες παρέχονται στο I.E.K. προέλευσής τους και λαμβάνουν τις πιστωτικές μονάδες που αποδίδονται σύμφωνα με τους Οδηγούς Κατάρτισης, οι οποίοι έχουν πιστοποιηθεί από την αρμόδια αρχή του κράτους υποδοχής. Στο πλαίσιο των ανωτέρω προγραμμάτων είναι δυνατή και η πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης ή μέρους αυτής των καταρτιζόμενων στα δημόσια

Ι.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και στα ιδιωτικά Ι.Ε.Κ. σε παραγωγικές μονάδες των κρατών υποδοχής.

Τα Ι.Ε.Κ. θα αξιολογούνται ως προς τη λειτουργία τους. Για την αξιολόγησή τους θεσμοθετούνται κριτήρια όπως ο βαθμός επιτυχίας των αποφοίτων τους στις διαδικασίες πιστοποίησης, η απορρόφηση των αποφοίτων από την αγορά εργασίας, ο βαθμός ικανοποίησης των καταρτιζόμενων και των εκπαιδευτών σε ετήσια βάση.

Οι πιστοποιημένοι απόφοιτοι των Ι.Ε.Κ αποκτούν τη δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, μέσω εξετάσεων που οργανώνονται από τα Πανεπιστημιακά Τμήματα συναφούς Επιστημονικού και Επαγγελματικού Προσανατολισμού.

Στο πλαίσιο της Υποστήριξης Αναβάθμισης λειτουργίας των 126 ΙΕΚ για τα έτη 2023- 2024, 2024-2025, 2025-2026, 2026-2027, 2027-2028 (5 έτη):

α) Δυνητικά Επωφελούμενοι ετησίως 35.000 καταρτιζόμενοι σε 126 ΙΕΚ. Στην πενταετία 2023-2028 175.000 καταρτιζόμενοι των ΙΕΚ.

β) Επωφελούμενοι από ΕΣΠΑ 126 ΙΕΚ και 25.000 καταρτιζόμενοι ετησίως. Στην πενταετία 2023-2028 125.000 καταρτιζόμενοι των ΙΕΚ.

Μεταλυκειακό έτος-τάξη Μαθητείας

Για την εφαρμογή του Μεταλυκειακού έτους-τάξη Μαθητείας προβλέπονται η ουσιαστική προσέγγιση των αναγκών της αγοράς εργασίας, μέσω της επιλογής ειδικοτήτων Μαθητείας. Η επιλογή των ειδικοτήτων μαθητείας πραγματοποιείται ύστερα από εισήγηση του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης, με τη συμβολή των κοινωνικών εταίρων και σύμφωνα με την ίδια λογική που εφαρμόζεται και στα Ι.Ε.Κ.

Σημαντικές αλλαγές προβλέπονται και στη διοίκηση της μαθητείας, μέσα από την εκχώρηση αρμοδιοτήτων και κινήτρων στους ασκούντες τη διοίκηση της μαθητείας σε επίπεδο Περιφερειακής Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης. Παράλληλα, παρέχεται η δυνατότητα αποκλειστικής πρόσληψης αναπληρωτών εκπαιδευτικών για τη Μαθητεία.

Είναι δυνατή η υλοποίηση του εργαστηριακού μαθήματος και με εξ αποστάσεως εκπαίδευση (σύγχρονη ή και ασύγχρονη) ή με μικτή εκπαίδευση.

Η Μαθητεία των μαθητευόμενων μπορεί να υλοποιείται σε φορείς υποδοχής και παραγωγικές μονάδες που εδρεύουν σε κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ καθιερώνεται η δυνατότητα πρόσβασης πιστοποιημένων αποφοίτων Μαθητείας ΕΠΑ.Λ., όπως και των πιστοποιημένων αποφοίτων των Ι.Ε.Κ., στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, κατόπιν κατατακτήριων εξετάσεων.

Για τα έτη 2021-2023 το έργο έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και για τα επόμενα 5 έτη (έως το 2028) η δράση θα επηρεάσει θετικά:

α) Δυνητικά Επωφελούμενοι ετησίως 25.000 απόφοιτοι σε 414 ΕΠΑΛ. Στην πενταετία 2023-2028 125.000 απόφοιτοι των ΕΠΑΛ.

β) Επωφελούμενοι Μαθητείας από ΕΣΠΑ 4.500 μαθητευόμενοι ετησίως. Στην πενταετία 2023-2028 22.500 Μαθητευόμενοι από τους 125.000 απόφοιτους των ΕΠΑΛ.

Πρακτική Άσκηση καταρτιζομένων ΙΕΚ

Με την Κ5/97484/5-8-2021 (ΦΕΚ Β 3938) καθορίστηκε για πρώτη φορά αμειβόμενη πρακτική άσκηση για τους καταρτιζόμενους των Ι.Ε.Κ. και ειδικότερα ρυθμίστηκαν το ύψος και ο τρόπος κάλυψης των δαπανών αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, η συμμετοχή του Δημοσίου στις εισφορές και τις αμοιβές των καταρτιζόμενων κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, οι όροι και οι προϋποθέσεις πραγματοποίησής της.

Η αναφερόμενη ρύθμιση έθεσε το κανονιστικό πλαίσιο βάσει του οποίου, από το τρέχον έτος κατάρτισης (2021-2022), θα υλοποιείται για πρώτη φορά το πρόγραμμα της αμειβόμενης πρακτικής άσκησης για τους καταρτιζόμενους των Ι.Ε.Κ. της χώρας. Η δράση εντάσσεται στον ευρύτερο σχεδιασμό του Υ.ΠΑΙ.Θ. για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου συστήματος ένταξης των καταρτιζόμενων στα Ι.Ε.Κ. στην αγορά εργασίας. Η βασική διασύνδεση των καταρτιζομένων με την αγορά εργασίας επιτυγχάνεται με τον θεσμό της Πρακτικής Άσκησης σε χώρους εργασίας, μέσω της οποίας οι καταρτιζόμενοι ενισχύουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες τους και αποκτούν επαγγελματική εμπειρία σε συναφείς με την κατάρτιση τους κλάδους, σε θέσεις που προσφέρονται από φορείς και επιχειρήσεις του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Ο πρακτικά ασκούμενος θα λαμβάνει αποζημίωση ίση με το 80% του νόμιμου, νομοθετημένου ορίου του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη και θα χρηματοδοτείται από εξασφαλισμένους για το λόγο αυτό ενωσιακούς πόρους

Για τα έτη 2021-2023 το έργο έχει ενταχθεί στο ΕΣΠΑ 2014-2020 και για τα επόμενα 5 έτη (έως το 2028) η δράση θα επηρεάσει θετικά:

α) Δυνητικά Επωφελούμενοι ετησίως 35.000 καταρτιζόμενοι σε 126 Ι.Ε.Κ. Στην πενταετία 2023-2028 εκτιμώνται 175.000 καταρτιζόμενοι των Ι.Ε.Κ.

β) Επωφελούμενοι Πρακτικής Άσκησης από ΕΣΠΑ 25.000 καταρτιζόμενοι ετησίως. Στην πενταετία 2023-2028 εκτιμώνται 125.000 Πρακτικά Ασκούμενοι από τους 175.000 καταρτιζόμενους των Ι.Ε.Κ.

2.3.1.2 Σχεδιασμός προγραμμάτων σπουδών ΕΕΚ και προγραμμάτων ΔΒΜ και Διασφάλιση ποιότητας

Η ποιότητα των προγραμμάτων που προσφέρονται από τους φορείς διά βίου μάθησης καθορίζεται σε μεγάλο βαθμό από την εκπαιδευτική επάρκεια των εκπαιδευτών, την ποιότητα του εκπαιδευτικού υλικού και των εκπαιδευτικών δομών και την ύπαρξη συστήματος πιστοποίησης των μαθησιακών αποτελεσμάτων.

Τα συσσωρευμένα προβλήματα και η απουσία ελέγχου ποιότητας έχουν δημιουργήσει συνθήκες που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης. Επισημαίνεται ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο η συνεχιζόμενη Επαγγελματική Κατάρτιση, η αναβάθμιση δεξιοτήτων ή η επανακατάρτιση (καθώς οι όροι εκσυγχρονίζονται λόγω των αλλαγών στην οικονομία) αποτελούν κεντρικό πεδίο πολιτικής, πολυπαραγοντικό σύστημα παρεμβάσεων και με δυνατότητα απορρόφησης πόρων από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Για τη βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης στη διά βίου μάθηση προβλέπεται στο ν. 4763/2020 η κατάργηση του διαχωρισμού ΚΔΒΜ I και ΚΔΒΜ II και η εναρμόνιση όλων των ΚΔΒΜ με το θεσμικό πλαίσιο ΕΕ και την ελληνική νομοθεσία (Γενικός Κτιριολογικός Κανονισμός). Τα ΚΔΒΜ θα υποχρεούνται να διαθέτουν προσωπικό, θα γίνεται πιστοποίηση εισροών για τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα (εκπλήρωση ευρωπαϊκής απαίτησης) και διενέργεια ελέγχων καλής λειτουργίας.

Στην κατεύθυνση αυτή κινείται και η θεσμοθέτηση με τις διατάξεις του ν.4763/2020 συστήματος ελέγχου και εποπτείας των Κ.Δ.Β.Μ., μητρώου Κ.Δ.Β.Μ., πιστοποίησης των προγραμμάτων που προσφέρουν και επικύρωσης των μαθησιακών αποτελεσμάτων αυτών, όπως επίσης η καθιέρωση αυστηρών προδιαγραφών, όσον αφορά στις εγκαταστάσεις, στις υποδομές, στο στελεχιακό δυναμικό και στους εκπαιδευτές που διδάσκουν. Στον άξονα αυτό προτείνονται οι ακόλουθες δράσεις:

Για την ουσιαστική βελτίωση της ποιότητας των Προγραμμάτων Μάθησης Ενηλίκων, προτεραιότητα αποτελεί ο συνολικός σχεδιασμός που θα περιλαμβάνει:

1. Διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών
2. Ανάπτυξη του συστήματος επαγγελματικής συμβουλευτικής
3. Σύνταξη προγραμμάτων Μάθησης Ενηλίκων με ειδική εστίαση στις ανάγκες της γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων
4. Αναβάθμιση του συστήματος πρακτικής άσκησης, όπου απαιτείται
5. Επικύρωση και αναγνώριση στην αγορά εργασίας των επαγγελματικών προσόντων που αποκτώνται μέσω της μάθησης ενηλίκων.

Με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης προβλέπεται και η επικαιροποίηση/αναθεώρηση του κανονισμού λειτουργίας των Σ.Δ.Ε. Η συγκεκριμένη δράση θα αντλήσει δεδομένα από τις καλές πρακτικές σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για τον εκσυγχρονισμό του τρόπου λειτουργίας μιας εκπαιδευτικής δομής του επιπέδου των Σ.Δ.Ε. με βάση την ομάδα-στόχο στην οποία απευθύνεται, των ειδικών χαρακτηριστικών της, των προσδοκίων των ωφελουμένων, αλλά και της μετέπειτα εξέλιξής τους είτε στην αγορά εργασίας είτε σε αναβαθμισμένη διαδρομή ΕΕΚ.

Στο πλαίσιο αυτό, βασικό άξονα για τη μεταρρύθμιση του εθνικού συστήματος επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποτελεί η αξιολόγηση. Η αξιολόγηση θα διατρέχει οριζόντια το σύνολο των προγραμμάτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και θα βασίζεται σε ένα ολοκληρωμένο σύστημα τυποποιημένων δεικτών αξιολόγησης.

Η αξιολόγηση θα αφορά α) στη λειτουργία των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης β) στις επαγγελματικές δεξιότητες και τα προσόντα που αναπτύσσουν οι απόφοιτοι, γ) στο βαθμό επιτυχούς πιστοποίησης των αποφοίτων, δ) στην ένταξη των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Παράλληλα, θα προωθηθεί και η αξιολόγηση του διδακτικού προσωπικού των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η εφαρμογή της αξιολόγησης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα υποστηριχθεί από τον ψηφιακό μετασχηματισμό των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και θα βασίζεται στη λειτουργία μίας ενιαίας βάσης δεδομένων, η οποία και θα τροφοδοτεί τη λήψη αποφάσεων και τις διαδικασίες σχεδιασμού και αξιολόγησης της πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση σε εθνικό και τοπικό επίπεδο.

Παράλληλα εστιάζοντας στο πεδίο της Διά Βίου Μάθησης, για την επίτευξη της ποιότητας θα προβλεφθούν μηχανισμοί αξιολόγησης στα ακόλουθα επίπεδα:

- **Αξιολόγηση του έργου όλων των φορέων παροχής υπηρεσιών Μάθησης Ενηλίκων** (ανταπόκριση των προγραμμάτων στις ανάγκες των συμμετεχόντων, συσχέτιση του περιεχομένου των προγραμμάτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας σε επαγγέλματα και δεξιότητες ή με την άμβλυνση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ανάπτυξη της

προσωπικότητας των συμμετεχόντων, διαδικασίες επιλογής, επάρκεια εκπαιδευτών, επιχειρησιακή επάρκεια του στελεχιακού δυναμικού, επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων κλπ.)

- **Αξιολόγηση των βασικών συνιστωσών του συστήματος Μάθησης ενηλίκων** (διακυβέρνηση, νομοθετικό πλαίσιο, ανθρώπινο δυναμικό και σύστημα επιμόρφωσής του, επαγγελματικά περιγράμματα, διαδικασία πιστοποίησης προγραμμάτων, φορέων, καθώς και προσόντων που αποκτώνται μέσω της συμμετοχής στην Μάθηση Ενηλίκων, σύνδεση των προσόντων με επαγγελματικά δικαιώματα, επαγγελματική συμβουλευτική, πρακτική άσκηση, χρήση των οικονομικών πόρων).

2.3.1.3 Επένδυση στη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη και επιμόρφωση του προσωπικού ΕΕΚ και των συντελεστών μάθησης ενηλίκων

Στο πλαίσιο της απαιτούμενης αναβάθμισης των Ι.Ε.Κ. συστάθηκε μητρώο εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης με νομοθετική πρωτοβουλία, με ψηφιοποίηση του συστήματος επιλογής εκπαιδευτών επαγγελματικής κατάρτισης στα Δημόσια Ι.Ε.Κ. και την απλούστευση των σχετικών διαδικασιών.

Στο μητρώο εκπαιδευτών εγγράφεται το σύνολο των μελών του διδακτικού προσωπικού της επαγγελματικής κατάρτισης και κατηγοριοποιούνται και αξιολογούνται τα προσόντα τους.

Οι εκπαιδευτές της επαγγελματικής κατάρτισης εκτός από τα υψηλά ακαδημαϊκά προσόντα και επιστημονικό προφίλ απαιτείται να έχουν παιδαγωγικές γνώσεις και επαγγελματικές δεξιότητες. Τα προσόντα αυτά αποκτώνται μέσω της επαγγελματικής εμπειρίας στα αντικείμενα κατάρτισης και επίσης μέσω ειδικής κατάρτισης ή επιμόρφωσης τους.

Σε ό,τι αφορά στο μόνιμο εκπαιδευτικό προσωπικό των ΕΠΑ.Λ., η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών της επαγγελματικής εκπαίδευσης θα διεξάγεται στα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ., στα οποία μπορεί να ιδρύεται και να λειτουργεί Κέντρο Επιμόρφωσης για τους εκπαιδευτικούς επαγγελματικών μαθημάτων των ΕΠΑ.Λ. στα αντικείμενα της διδασκαλίας τους, ιδίως για την περιοδική ενημέρωσή τους για τις εξελίξεις στην επιστήμη τους και τη διδακτική των αντικειμένων τους, καθώς και για την απόκτηση των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πράσινη και ψηφιακή μετάβαση. Η επιμόρφωση διεξάγεται με τη συνεργασία Α.Ε.Ι., ερευνητικών φορέων και τοπικών επιχειρήσεων. Τα κέντρα επιμόρφωσης θα λειτουργούν και σαν πόλος ανάπτυξης και διάχυσης της έρευνας και της καινοτομίας στην επαγγελματική εκπαίδευση. Η χρηματοδότηση των δράσεων επιμόρφωσης των εκπαιδευτών και εκπαιδευτικών της ΕΕΚ θα χρηματοδοτηθεί από πόρους του ΕΣΠΑ και στον σχεδιασμό της δύναται να συνδράμουν και οι κοινωνικοί εταίροι.

Όπως αναφέρθηκε ήδη, σύμφωνα με την από 10-03-2021 έκθεση της επιτροπής εμπειρογνομόνων (Β'4361/2020) αλλά και επιμέρους μελέτες (Cedefop 2020, Καραλής 2021) για τη διά βίου μάθηση, η χαμηλή ποιότητα υλοποίησης των ενεργειών ΔΒΜ επισημαίνεται ως ένας από τους βασικούς αποτρεπτικούς παράγοντες για τη συμμετοχή των πολιτών σε προγράμματα συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων. Για τη διασφάλιση της εκπαιδευτικής επάρκειας όλων των συντελεστών μάθησης ενηλίκων προτείνεται μεταξύ άλλων η δημιουργία προγραμμάτων α) επιμόρφωσης των πιστοποιημένων εκπαιδευτών από το υφιστάμενο Μητρώο του ΕΟΠΠΕΠ σε νέα δεδομένα Μάθησης Ενηλίκων β) επιμόρφωσης των υποψηφίων προς ένταξη στο Μητρώο του ΕΟΠΠΕΠ εκπαιδευτών ενηλίκων, το οποίο θα παρακολουθήσουν και οι αξιολογητές των εκπαιδευτών, με δεδομένο ότι το προτεινόμενο πρόγραμμα για τους υποψήφιους εκπαιδευτές θα έχει περιεχόμενο ριζικά διαφορετικό από

εκείνο στο οποίο είχαν επιμορφωθεί οι αξιολογητές, γ) επιμόρφωσης των εκπαιδευτών των εκπαιδευτών, επάνω στο ίδιο πρόγραμμα που θα απευθυνθεί στους υποψήφιους εκπαιδευτές, δ) επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών που διδάσκουν στα Σ.Δ.Ε. λόγω της ιδιαιτερότητας του προγράμματος σπουδών, αλλά και της ομάδας στόχου ε) επιμόρφωσης των στελεχών σχεδιασμού και υλοποίησης συγχρηματοδοτούμενων από εθνικούς πόρους προγραμμάτων Μάθησης Ενηλίκων και στ) επιμόρφωσης των στελεχών διοίκησης των φορέων Μάθησης Ενηλίκων.

Στο πλαίσιο της ανάπτυξης των δεξιοτήτων των εκπαιδευτών ενηλίκων προβλέπεται η **δημιουργία Τράπεζας εκπαιδευτικού υλικού των Σ.Δ.Ε.** Ειδικότερα, η δημιουργία μιας τράπεζας για τα Σ.Δ.Ε., στην οποία θα υποβάλλεται εκπαιδευτικό υλικό για τους Γραμματισμούς που διδάσκονται στα Σ.Δ.Ε., με στόχο να αποτελέσει έναν σύγχρονο και διαρκώς ανανεούμενο οδηγό για το εκπαιδευτικό προσωπικό των Σ.Δ.Ε., θα συμβάλει στην αναβάθμιση της ποιότητας της εκπαίδευσης που παρέχεται στα σχολεία αυτά. Η Τράπεζα θα φιλοξενεί πέραν του υλικού καλές εκπαιδευτικές πρακτικές που αναπτύσσονται αλλά και χώρο καταχώρησης τεκμηριωμένων μελετών για τη Γενική Εκπαίδευση Ενηλίκων. Επίσης, στο μέλλον η Τράπεζα θα μπορούσε να επεκταθεί και σε άλλους φορείς Μάθησης Ενηλίκων πλην των Σ.Δ.Ε.

Με την ολοκλήρωση του Portal για το ΕΣΕΕΚ από το Τ.Α.Α. επιμέρους εφαρμογές όπως η αναφερόμενη τράπεζα υλικού των ΣΔΕ θα διασυνδεθούν.

2.3.1.4 Πιστοποίηση δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

Η δημιουργία ενός σύγχρονου και αξιόπιστου συστήματος πιστοποίησης των επαγγελματικών δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση βρίσκεται στο επίκεντρο της μεταρρύθμισης της πολιτικής για την ΕΕΚ. Η ανάπτυξη ενός συστήματος πιστοποίησης των επαγγελματικών δεξιοτήτων προϋποθέτει τη θεσμοθέτηση σε εθνικό επίπεδο των προδιαγραφών κατάρτισης και την πιστοποίηση της επαγγελματικής κατάρτισης, μέσα από τυποποιημένα πρότυπα διαπίστευσης της επαγγελματικής επάρκειας των καταρτιζόμενων/μαθητευομένων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η πιστοποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και των δεξιοτήτων των καταρτιζόμενων/μαθητευομένων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα εξειδικεύεται και θα βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τα πρότυπα του εθνικού πλαισίου προσόντων, το οποίο και θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο της μεταρρύθμισης της πολιτικής και θα καλύπτει το σύνολο των επαγγελμάτων της εθνικής αγοράς εργασίας.

2.3.1.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕΚ

Στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, η ενσωμάτωση και αξιοποίηση της έρευνας και της καινοτομίας βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με την ποιότητα της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας. Η πολιτική για την προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αφορά στη συνολική αναβάθμιση του εργασιακού εξοπλισμού των εκπαιδευτικών φορέων και την προώθηση της διασύνδεσης με τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τα ερευνητικά κέντρα, για την ενσωμάτωση και αξιοποίηση της ερευνητικής τους παραγωγής στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Τα αποτελέσματα της έρευνας θα αξιοποιούνται για την επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, σε σχέση και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας.

Η προώθηση της καινοτομίας αποτελεί προτεραιότητα για τη μεταρρύθμιση της υφιστάμενης εθνικής πολιτικής για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση. Στον άξονα αυτό προβλέπεται η λειτουργία Πρότυπων ΕΠΑ.Λ., Πειραματικών ΙΕΚ και Θεματικών Ι.Ε.Κ. στο σύνολο της Ελληνικής επικράτειας, τα οποία θα λειτουργήσουν και σαν κέντρα ανάπτυξης και διάχυσης καινοτομίας και καλών πρακτικών, στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω αξόνων στρατηγικής και εστιάζοντας στον τομέα της **Νεολαίας**, επιδιώκεται:

- Ποιότητα απασχόλησης για όλους τους νέους (διασφάλιση μιας προσβάσιμης αγοράς εργασίας, με ευκαιρίες που οδηγούν σε ποιοτικές θέσεις εργασίας για όλους τους νέους)
- Ποιότητα μάθησης (ενσωμάτωση και βελτίωση διαφόρων μορφών μάθησης, παροχή στους νέους ευκαιριών για απόκτηση προσόντων μέσα από συμμετοχή τους σε δραστηριότητες μη τυπικής μάθησης, οι οποίες θα τους βοηθήσουν να αντιμετωπίσουν τις σοβαρές προκλήσεις μιας διαρκώς μεταβαλλόμενης ζωής στο εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο)
- Πολιτικές και μέτρα που θα βοηθήσουν τους νέους να γίνουν ενεργά μέλη βιώσιμων κοινωνιών και θα συμβάλλουν στην αντιμετώπιση των φαινομένων της κλιματικής αλλαγής - ενεργός ρόλος των νέων σε μια βιώσιμη πράσινη ανάπτυξη).

ΣΣ1 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με έμφαση στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Περιλαμβάνει τη βελτίωση της ποιότητας της παρεχόμενης ΕΕΚ και ΔΒΜ δίνοντας έμφαση στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ικανοτήτων και προσόντων που απαιτούνται για να προοδεύσουν σε ένα μεταβαλλόμενο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.

Ειδικότερα, ο στόχος περιλαμβάνει την αναβάθμιση και βελτίωση της ελκυστικότητας της μεταγυμνασιακής (ΕΣΚ) και της μεταδευτεροβάθμιας (ΙΕΚ) ΕΕΚ. Εκτός της ριζικής ανανέωσης και αναβάθμισης των προγραμμάτων σπουδών, προωθείται η ίδρυση δικτύου πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων, η στήριξη και επέκταση της μαθητείας στα ΕΠΑΛ, η αναβάθμιση του δικτύου των ΙΕΚ, αλλά και η αναμόρφωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων αυτών των βαθμίδων - κυρίως των ΙΕΚ - για την ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Άξονες Στρατηγικής

ΑΣ1.1 Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ μέσω της ίδρυσης των ΠΕΠΑΛ, αναβάθμισης των Ι.Ε.Κ. και του Μεταλυκειακού έτους- τάξης μαθητείας για τη δημιουργία νέων ευκαιριών

ΑΣ1.2 Σχεδιασμός ποιοτικών προγραμμάτων σπουδών ΕΕΚ & ΔΒΜ και Αξιολόγηση

ΑΣ1.3 Επένδυση στη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιμόρφωση των συντελεστών μάθησης ενηλίκων

ΑΣ1.4 Πιστοποίηση των δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση

ΑΣ1.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕΚ

Ενδεικτικές Δράσεις

- Εφαρμογή πρακτικής άσκησης και μαθητείας καταρτιζόμενων ΙΕΚ
- Δράσεις υποστήριξης της πιστοποίησης στη ΔΒΜ
- Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής στη ΔΒΜ
- Υποστήριξη αναβάθμισης λειτουργίας των δημοσίων Ι.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων
- Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας στα ΙΕΚ
- Διασφάλιση Ποιότητας και αξιολόγηση όλων των συντελεστών των δομών κατάρτισης

Πίνακας 1: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 1

2.3.2 ΣΣ2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, ΔΒΜ και Ν

Ο Στρατηγικός στόχος αφορά στην ενθάρρυνση της δικτύωσης των παρόχων ΕΕΚ με επιστημονικούς φορείς, Α.Ε.Ι., κοινωνικούς εταίρους, επιχειρήσεις, με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού καθώς και στην παροχή δυνατότητας υλοποίησης πρακτικής άσκησης ή μαθητείας σε επιχειρήσεις που λειτουργούν στο εξωτερικό. Με αυτό τον τρόπο, οι μαθητευόμενοι θα επιστρέψουν καταρτισμένοι με νέα τεχνογνωσία και ιδέες στην ελληνική αγορά, αυξάνοντας την εγχώρια παραγωγικότητα. Ακόμα, η παροχή αυτής της δυνατότητας θα αυξήσει παράλληλα την ελκυστικότητα και το κύρος της ΕΕΚ, διώχνοντας το «στίγμα» της ελάχιστο επιλογής.

2.3.2.1 Συστηματική ενημέρωση του πληθυσμού για τα προσφερόμενα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων και δημοσιοποίηση των δράσεων διά βίου μάθησης.

Οι στατιστικές δείχνουν ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό των ενηλίκων συμμετέχει στη μάθηση, με μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των χωρών, ενώ το μέσο ποσοστό συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων έχει αρχίσει να μειώνεται από το 2005 στην ΕΕ. Η συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση παρουσιάζει ακόμα πιο απογοητευτικά ποσοστά στην Ελλάδα όσον αφορά σε ευπαθέστερες κοινωνικές ομάδες, δηλαδή σε ομάδες που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη ανάγκη συμμετοχής σε τέτοιου είδους δράσεις. Για την ενίσχυση της εξωστρέφεια κρίνεται σημαντική η δημοσιοποίηση, με διάφορους τρόπους (συνέντευξη, ανάρτηση στο διαδίκτυο, φυλλάδιο κ.λπ) ενός «αφηγήματος», το οποίο θα επικοινωνεί ένα μήνυμα (σύντομο αλλά περιεκτικό) με τρεις άξονες: α) Η σημασία και τα οφέλη της ΕΚΕ για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη της χώρας, αλλά και για καθένα πολίτη ξεχωριστά, β) οι νέοι στρατηγικοί στόχοι της Πολιτείας για την ΕΚΕ (τι επιχειρούν να θεραπεύσουν, τι να αναπτύξουν), γ) ορισμένες καλές πρακτικές που, παρά τις αντιξοότητες, πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν από δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς, και που δείχνουν τις δυνατότητες και προοπτικές της ΕΚΕ.

Η ενημέρωση σε θέματα διά βίου μάθησης θα υποστηριχθεί από τη δημιουργία μιας πλατφόρμας στον ιστότοπο της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας, στην οποία θα αποτυπώνονται όλα τα σχετικά προγράμματα, με θεματική ευρετηρίαση, ώστε να είναι εύκολη η αναζήτηση και εύρεση από τους ενδιαφερομένους. Η δημοσιοποίηση των δράσεων διά βίου μάθησης μέσω δελτίων τύπου, δημοσιεύσεων, λογαριασμών σε κοινωνικά δίκτυα, σημείων πληροφόρησης θα συμβάλει επίσης στην ελκυστικότητα των εν λόγω προγραμμάτων. Σημαντική επίσης είναι η δημιουργία δικτύου επικοινωνίας με τους τοπικούς φορείς, οι οποίοι μπορούν να ανιχνεύσουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες του πληθυσμού.

Σε αυτό το πεδίο κρίνεται αναγκαία και η μέριμνα για τη διαμόρφωση κινήτρων που θα συμβάλλουν α) στη μείωση της επίδρασης των εμποδίων που αναστέλλουν τη συμμετοχή των ανέργων, των εργαζομένων και των ευπαθών κοινωνικά ομάδων σε δράσεις Μάθησης Ενηλίκων. β) θετικά προκειμένου οι επιχειρήσεις να προσφέρουν επαρκείς ευκαιρίες κατάρτισης στο ανθρώπινο δυναμικό τους και περισσότερες ποιοτικές θέσεις μάθησης στο χώρο εργασίας σε άνεργους εκπαιδευόμενους/ μαθητευόμενους/ ασκούμενους.

Η αξιοποίηση πρακτικών, όπως η χορήγηση ειδικών εκπαιδευτικών αδειών (άρθρο 18 του ν. 3879/2010), τα ταμεία κατάρτισης, τα voucher, θετικές ρυθμίσεις στο πλαίσιο συλλογικών συμβάσεων, αλλά και νέων προτάσεων με βάση τις Ευρωπαϊκές Πολιτικές, όπως οι Ατομικοί

Λογαριασμοί Μάθησης (ILAs), θα αποτελέσουν πεδίο διαβούλευσης με συμμετοχή των εργαζομένων, των εργοδοτών και του κράτους.

Επισημαίνεται ότι η Συμβουλευτική Επιτροπή για την Επαγγελματική Κατάρτιση έχει ήδη διατυπώσει Γνώμη σχετικά με μια πρωτοβουλία της ΕΕ για τους Ατομικούς Λογαριασμούς Μάθησης και την ενίσχυση της παροχής κατάρτισης στην Ευρώπη στις 16/8/2021.

2.3.2.2 Ενίσχυση κινητικότητας και αξιοποίηση συνεργασιών

Ο εν λόγω άξονας θα συμβάλλει στην ποιότητα της εκπαίδευσης και στον εμπλουτισμό των διδακτικών προσεγγίσεων. Παράλληλα η κινητικότητα θα προσφέρει την ευκαιρία στο προσωπικό των φορέων να βελτιώσει τις βασικές ικανότητες και δεξιότητές του και να αναγνωρίσει και υιοθετήσει καλές πρακτικές. Οι εκπαιδευτικές επισκέψεις και η βιωματική μάθηση από την άλλη συμβάλλουν στην ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των εκπαιδευομένων και προωθούν την ιδέα της διά βίου μάθησης.

Ειδικότερα, για την ενίσχυση της κινητικότητας προβλέπεται η υποστήριξη των παρόχων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλων οργανισμών που δραστηριοποιούνται στην ΕΕΚ για την οργάνωση δραστηριοτήτων μαθησιακής κινητικότητας για εκπαιδευόμενους αλλά και για το προσωπικό των οργανισμών ΕΕΚ. Παράλληλα, θα παρέχεται στήριξη για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν παρακολούθηση εργασίας και μαθήματα επαγγελματικής επιμόρφωσης, περιόδους πρακτικής άσκησης και μακροχρόνια απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (ErasmusPro), πρόσκληση εμπειρογνομόνων και άλλες δραστηριότητες.

Ειδικότερα, εστιάζοντας στον πυλώνα της **Νεολαίας** η εξωστρέφεια θα υποστηριχθεί από τις κάτωθι ενέργειες:

- Σχεδιασμός πολιτικών και μέτρων με έμφαση στην επιχειρηματικότητα, τις ευρεσιτεχνίες και την καινοτομία
- Θεσμική αναγνώριση και στήριξη των οργανώσεων των νέων και όσων εργάζονται με/για τους νέους (youth workers)
- Δημιουργία καναλιών επικοινωνίας με τους νέους, καμπάνιες επικοινωνίας σε συνδυασμό με διαγωνισμούς, για την ενημέρωση περί των πολιτικών που τους αφορούν
- Συνεργασία με δομές που βρίσκονται κοντά στους νέους, ΜΚΟ που δραστηριοποιούνται στο πεδίο, συλλόγους, οργανώσεις νεολαίας.

ΣΣ2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, ΔΒΜ και Ν.
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Περιλαμβάνει την ενθάρρυνση της δικτύωσης των παρόχων ΕΕΚ με επιστημονικούς φορείς, Α.Ε.Ι., κοινωνικούς εταίρους, επιχειρήσεις, με αντίστοιχους φορείς του εξωτερικού, καθώς και η παροχή δυνατότητας υλοποίησης πρακτικής άσκησης ή μαθητείας σε επιχειρήσεις που λειτουργούν στο εξωτερικό.
Άξονες Στρατηγικής
ΑΣ2.1 Συστηματική ενημέρωση του πληθυσμού για τα προσφερόμενα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων και δημοσιοποίηση των δράσεων διά βίου μάθησης. ΑΣ2.2 Ενίσχυση κινητικότητας και αξιοποίηση συνεργασιών
Ενδεικτικές Δράσεις
<ul style="list-style-type: none">
• Δράσεις κινητικότητας καταρτιζομένων και προσωπικού παρόχων ΕΕΚ
• Κέντρα επαγγελματικής αριστείας (ΚΕΑ)
• Συμμετοχή ως Εθνικό Σημείο Αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)

Πίνακας 2: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 2

2.3.3 ΣΣ3 Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα

Η εξασφάλιση ίσων ευκαιριών στη διά βίου μάθηση, η πρόσβαση και η συμμετοχή ενηλίκων με χαμηλό επίπεδο προσόντων, ατόμων από μη προνομιούχο κοινωνικό και οικονομικό υπόβαθρο σε προγράμματα διά βίου μάθησης και στη διαδρομή της τυπικής εκπαίδευσης αποτελεί προτεραιότητα για τη μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και την ενεργητική ένταξη στην κοινωνία και την απασχόληση. Η προώθηση της ισότιμης συμμετοχής όλων και ιδιαίτερα των μελών κοινωνικά ευπαθών και ευάλωτων ομάδων σε όλες τις δράσεις κατάρτισης και γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων συνεισφέρει στη συνολική διασφάλιση της κοινωνικής ευημερίας και αλληλεγγύης.

2.3.3.1 Αντιμετωπίζοντας το έλλειμμα χαμηλών επαγγελματικών προσόντων

Μέχρι τη δημοσίευση του ν. 4763/20 δεν υπήρχε επίπεδο 3 στην Ελλάδα. Στην ουσία δεν υπήρχε δυνατότητα παροχής επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης για τα λεγόμενα επαγγέλματα χαμηλών προσόντων.

Για την κάλυψη των διαπιστωμένων κενών σε επαγγέλματα χαμηλών δεξιοτήτων εισήχθησαν οι ακόλουθες αλλαγές:

α) η ίδρυση Επαγγελματικών Σχολών Κατάρτισης (Ε.Σ.Κ.) διετούς φοίτησης, επιπέδου 3, για αποφοίτους Γυμνασίου (υποχρεωτικής εκπαίδευσης). Το Υ.ΠΑΙ.Θ. θα έχει ιδιαίτερη μέριμνα για τη λειτουργία των Ε.Σ.Κ. που θα απευθύνονται σε Ευάλωτες Κοινωνικά Ομάδες.

β) η κατάταξη στο επίπεδο 3 των σχολών Μαθητείας του ΟΑΕΔ,

γ) η καθιέρωση ενός κοινού τύπου πιστοποίησης για όλους τους παρόχους επαγγελματικής κατάρτισης επιπέδου 3 (Ε.Σ.Κ. και ΕΠΑΣ Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ.).

Οι πιστοποιημένοι απόφοιτοι των ΕΣΚ και των ΕΠΑΣ Μαθητείας του Ο.Α.Ε.Δ. μπορούν να εγγράφονται στη Β' τάξη των ΕΠΑ.Λ., σε αντίστοιχο με την ειδικότητά τους τομέα.

Παράλληλα, θα υλοποιηθούν υποστηρικτικές δράσεις για άτομα με πολύ χαμηλό επίπεδο προσόντων. Θα σχεδιαστούν ειδικά προγράμματα για την προετοιμασία ατόμων που δεν έχουν λάβει απολυτήριο δημοτικού. Στη συνέχεια σε κάθε Σ.Δ.Ε. δύναται να λειτουργούν τμήματα προετοιμασίας για τη συμμετοχή στις εξετάσεις απόκτησης απολυτηρίου δημοτικού σχολείου της παρ. 5 του άρθρου 9 του π.δ. 79/2017 (Α' 109).

Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται και η υλοποίηση δωρεάν προγραμμάτων ελληνομάθειας για ευάλωτες ομάδες στα Κ.Δ.Β.Μ. και στα Σ.Δ.Ε. Τα προγράμματα ελληνομάθειας μπορούν να οργανώνονται στο πλαίσιο δράσεων των Κ.Δ.Β.Μ. ή ως εισαγωγικό μάθημα στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες που επιθυμούν να παρακολουθήσουν το πρόγραμμά τους.

2.3.3.2 Συμπεριληπτική εκπαίδευση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιμόρφωση Ευπαθών Ομάδων (ΑΜΕΑ, ΕΚΟ και κρατούμενων)

Επισημαίνεται ότι στο Μεταλυκειακό έτος-Τάξη μαθητείας οι απόφοιτοι των ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. συμμετέχουν σε συμβατικά τμήματα (πλήρης ένταξη) με θετική αυξημένη μοριοδότηση αρκεί να υπάρχει θετική εισήγηση του συλλόγου διδασκόντων ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. και αντίστοιχη γνωμάτευση ΚΕ.Δ.Α.Σ.Υ. σχετικά με την δυνατότητα μάθησης σε χώρο εργασίας. Επίσης σε κάθε τμήμα του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξη μαθητείας που έχει εγγραφεί έστω και ένας απόφοιτος λυκείου του ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ, συμμετέχει και διδάσκει στο εργαστηριακό μάθημα ειδικότητας και ο Υπεύθυνος Διασύνδεσης με τη Μαθητεία, ίδιας ειδικότητας που προέρχεται από το Ενιαίο Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο-λύκειο στο οποίο φοιτούσε ο συγκεκριμένος απόφοιτος. Αυτός είναι αρμόδιος για την εποπτεία της μαθητείας στον εργασιακό χώρο του μαθητεύομένου που αποφοίτησε από το λύκειο του ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.-Λ. Η θεσμοθέτηση του Υπευθύνου Διασύνδεσης με τη Μαθητεία στα ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ. ρυθμίστηκε πρόσφατα με το ν. 4823/2021 (άρθρο 94) με σκοπό να συμβάλει στην ένταξη των αποφοίτων των ως άνω σχολείων στην αγορά εργασίας και την απασχόληση λειτουργώντας ενισχυτικά προς τους μαθητές της Δ' τάξης του ΕΝ.Ε.Ε.ΓΥ.Λ., ώστε οι τελευταίοι να ενταχθούν σε θέσεις του Μεταλυκειακού Έτους - Τάξης Μαθητείας και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία.

Στην επαγγελματική κατάρτιση λειτουργούν ήδη Ι.Ε.Κ. Ειδικής Αγωγής, στα οποία σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους και ειδικά την Ε.Σ.Α.μεΑ. (Εθνική Συνομοσπονδία Ατόμων Με Αναπηρία) μέσω της συμμετοχής των εκπροσώπων της στο Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. θα αναπτυχθούν θετικές δράσεις για την αναβάθμιση της παρεχόμενης κατάρτισης αλλά και απαιτούμενων δράσεων συμπεριληπτικής προσέγγισης κατόπιν μελέτης των επιμέρους ομάδων ωφελούμενων.

Η προώθηση της συμμετοχής μαθητών, καταρτιζομένων, εκπαιδευομένων και μαθητεύομένων ευπαθών ομάδων (ΑΜΕΑ και ΕΚΟ) στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, υποστηρίζεται μέσα από την υλοποίηση μίας σειράς παρεμβάσεων και πρωτοβουλιών, μέσω της λειτουργίας ΙΕΚ Ειδικής Αγωγής και ειδικοτήτων με εξειδικευμένους οδηγούς κατάρτισης. Ο σχεδιασμός και η παροχή εξειδικευμένων προγραμμάτων για ΑΜΕΑ και ΕΚΟ, σύμφωνα και με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας, η παροχή εκπαιδευτικών προγραμμάτων με μεθόδους διδασκαλίας φιλικές προς τα ΑΜΕΑ και τις ΕΚΟ και η βελτίωση της προσβασιμότητας των εκπαιδευτικών μονάδων, αποτελούν δράσεις που συμβάλλουν ουσιαστικά στην προώθηση της ενταξιακής διαδικασίας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Για την ενίσχυση των δυνατοτήτων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε άλλες ευπαθείς ομάδες (κρατούμενοι) ιδρύονται επαγγελματικές σχολές κατάρτισης στα καταστήματα κράτησης, ενώ λειτουργούν και ΙΕΚ. Ειδικότερα, στα καταστήματα κράτησης δύναται να ιδρυθούν Επαγγελματικές Σχολές Κατάρτισης και Δημόσια Κέντρα Διά Βίου Μάθησης, εκτός των άλλων δομών εκπαίδευσης και μπορεί να διερευνηθεί η δυνατότητα δημιουργίας τμημάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας. Επιπρόσθετα θεσμοθετείται η διαδικασία διερεύνησης από τα συναρμόδια Υπουργεία (Υ.ΠΑΙ.Θ. και ΠΡΟ.ΠΟ.) της δυνατότητας λειτουργίας δομών εκπαίδευσης στα Καταστήματα Κράτησης, μέσω σύστασης πενταμελούς επιτροπής με εκπροσώπους των αρμοδίων υπηρεσιών των Υπουργείων Παιδείας και Προστασίας του Πολίτη. Προβλέπεται επίσης η διαδικασία επιλογής και τοποθέτησης υποδιευθυντών με θητεία σε επιμέρους δομές εκπαίδευσης εντός Καταστημάτων Κράτησης.

Εισάγεται επίσης η επιμόρφωση από τη Γ.Γ. Ε.Ε.Κ.Δ.Β.Μ. & Ν. του εκπαιδευτικού προσωπικού των δομών εκπαίδευσης στα Κρατήματα Κράτησης σε θέματα σχετικά με τις ιδιαιτερότητες της λειτουργίας δομών εκπαίδευσης σε Κρατήματα Κράτησης, καθώς και επιμόρφωση, σε

συνεργασία με το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, των υπαλλήλων των Καταστημάτων Κράτησης σε θέματα εκπαίδευσης και κατάρτισης των κρατουμένων. Τέλος, θα διερευνηθεί και η διευκόλυνση της πρόσβασης των κρατουμένων στο διαδίκτυο για εκπαιδευτικούς σκοπούς.

2.3.3.3 Ανάπτυξη δημόσιων δομών διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια και σχεδιασμός εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Η ανάπτυξη δημόσιων δομών διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια θα εξασφαλίσει την ισότιμη συμμετοχή όλων των ενηλίκων σε προγράμματα διά βίου μάθησης. Η προσέγγιση αυτή σε συνδυασμό με τις ανωτέρω περιγραφόμενες δράσεις για δόμηση και λειτουργία ενός συστήματος διάγνωσης των εκπαιδευτικών αναγκών, όχι μόνο σε εθνική κλίμακα, αλλά και σε περιφερειακή (ειδικά σε επίπεδο Δήμων) και τομεακή, θα επιτρέψει τον σχεδιασμό και την υλοποίηση ποιοτικών, εξειδικευμένων και στοχευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων και θα βελτιώσει τη συμμετοχή στη Μάθηση Ενηλίκων.

Εστιάζοντας **στον τομέα της Νεολαίας**, για την επίτευξη του εν λόγω στρατηγικού στόχου προβλέπεται:

- Σχεδιασμός πολιτικών και μέτρων που θα διευκολύνουν τους νέους με λιγότερες ευκαιρίες
- Προαγωγή των νέων της υπαίθρου (δημιουργία προϋποθέσεων που θα επιτρέψουν στους νέους να αξιοποιήσουν το δυναμικό τους και στις αγροτικές περιοχές)
- Ισότητα των φύλων (αντιμετώπιση διακρίσεων και εξασφάλιση ίσων δικαιωμάτων στην πολιτιστική, πολιτική, κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου)
- Κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς (διευκόλυνση και διασφάλιση της ένταξης όλων των νέων στην κοινωνία)
- Ειδικά προγράμματα για νέους σε ρίσκο.

<p>Στρατηγικός Στόχος 3: Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα</p>
<p>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</p> <p>Η προώθηση της ισότιμης πρόσβασης και ο μετασχηματισμός των ίσων ευκαιριών εκπαίδευσης σε ίσες δυνατότητες επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και συμμετοχής σε προγράμματα διά βίου μάθησης, αδιακρίτως κοινωνικο-πολιτισμικής προέλευσης αποτελεί σημαντικό στρατηγικό στόχο.</p> <p>Στο πλαίσιο αυτό δίδεται έμφαση συμπεριληπτική εκπαίδευση καθώς και στον σχεδιασμό και στην υλοποίηση δράσεων για την ενισχύεται των ατόμων με χαμηλά προσόντα και των ατόμων που ανήκουν σε ευπαθείς ομάδες (ΕΚΟ, ΑΜΕΑ).</p>
<p>Άξονες Στρατηγικής</p> <p>ΑΣ3.1 Αντιμετωπίζοντας το έλλειμμα χαμηλών επαγγελματικών προσόντων</p> <p>ΑΣ3.2 Συμπεριληπτική εκπαίδευση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και την επιμόρφωση Ευπαθών Ομάδων (ΑΜΕΑ, ΕΚΟ και κρατούμενων)</p> <p>ΑΣ3.3 Ανάπτυξη δημόσιων δομών διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια και σχεδιασμός εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.</p>
<p>Ενδεικτικές Δράσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας • Δράσεις ΔΒΜ για άτομα με χαμηλά προσόντα • Προγράμματα εκπαίδευσης/δεξιοτήτων και πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις για μετανάστες και πρόσφυγες • Δημιουργία/εκπόνηση προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού στην ΕΕΚ • Δράσεις ένταξης αποφοίτων ΕΕΚ με αναπηρία στην αγορά εργασίας

Πίνακας 3: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 3

2.3.4 ΣΣ4 Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν

Για τον εκσυγχρονισμό της ΕΕΚ και της ΔΒΜ απαιτείται η προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού των φορέων και της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης απαιτεί την επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών που αφορούν στην ανάπτυξη ψηφιακών **δεξιοτήτων** από τους καταρτιζόμενους/εκπαιδευόμενους/μαθητευόμενους, καθώς και την ανάπτυξη εξειδικευμένων ψηφιακών δεξιοτήτων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας της ψηφιακής οικονομίας. Για την υποστήριξη του ψηφιακού μετασχηματισμού απαιτείται παράλληλα η αναβάθμιση του ψηφιακού εξοπλισμού των εκπαιδευτικών φορέων (στοχευμένη επόμενη δράση) και η προώθηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση, σε περιπτώσεις που κρίνεται επιβεβλημένη.

2.3.4.1 Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και ηλεκτρονικής μάθησης

Για την ενίσχυση των προσόντων (συμπεριλαμβανομένων σύγχρονων δεξιοτήτων όπως ψηφιακών, πράσινων κλπ) που έχει ανάγκη η αγορά εργασίας αλλά και τον εκσυγχρονισμό των **διαδικασιών πιστοποίησης** και την προσέγγιση των πολιτών για τη βελτίωση της ελκυστικότητας έχουν προβλεφθεί δράσεις στο ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας όπως:

Για τα **Θεματικά και Πειραματικά ΙΕΚ:**

- Ανάπτυξη νέων Οδηγών κατάρτισης
- Περαιτέρω εκπαίδευση/κατάρτιση για τους εκπαιδευτές

Για τα **Πρότυπα ΕΠΑ.Λ.**

- Σχεδιασμός σχετικών με την αγορά εργασίας αναλυτικών προγραμμάτων και ολοκλήρωση εξελιγμένων μεθοδολογιών εκπαίδευσης
- Δημιουργία κέντρου για την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση εκπαιδευτικών επαγγελματικών ειδικοτήτων

Για την **ψηφιοποίηση του ΕΟΠΠΕΠ:**

- Δημιουργία μιας ομάδας ερωτήσεων για τις εξετάσεις πιστοποίησης
- Ψηφιακή πιστοποίηση των αποφοίτων της Επαγγελματικής Κατάρτισης επιπέδου 3 και 5

Για την **Ψηφιακή πλατφόρμα ΕΕΚ– Portal για όλα τα θέματα του ΕΣΕΕΚ**

- Χώρος ψηφιακής μάθησης
- Μετατροπή και αποστολή στην πλατφόρμα του υπάρχοντος μαθησιακού υλικού σε ενότητες ψηφιακής μάθησης (εκπαιδευτικά προγράμματα) για απομακρυσμένη μάθηση για όλους τους ωφελούμενους (μαθητές/καταρτιζόμενους/μαθητευόμενους) σε όλη την Ελλάδα και για το πρόγραμμα «train-the-trainer» που έχει σχεδιαστεί για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές

Νέα επαγγελματικά Περιγράμματα

- Ανάπτυξη και πιστοποίηση 200 επαγγελματικών περιγραμμάτων στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας.

Η ενδεχόμενη μετατροπή ενός μέρους των προγραμμάτων σε μορφές ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) αναμένεται να επιδεινώσει ακόμη περισσότερο την ήδη προβληματική κατάσταση, δεδομένου ότι το σύστημα δεν διαθέτει εκπαιδευμένους και πιστοποιημένους εκπαιδευτές e-learning. Για τη διασφάλιση της εκπαιδευτικής επάρκειας των εκπαιδευτών ενηλίκων, πιστοποιημένων και μη, σχεδιάζεται η δημιουργία προγράμματος επιμόρφωσης με θέματα την ηλεκτρονική μάθηση και την καλλιέργεια των γνώσεων και ψηφιακών δεξιοτήτων σε παιδαγωγικές και διδακτικές προσεγγίσεις, με την υποστήριξη των σύγχρονων ψηφιακών μέσων, που χρησιμοποιούνται σε συνθήκες τεχνολογικά εμπλουτισμένης διά ζώσης εκπαίδευσης καθώς και στην εξ αποστάσεως διδασκαλία.

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός στην εκπαίδευση ενηλίκων περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην **καλλιέργεια των ψηφιακών δεξιοτήτων εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων, αλλά και στη χρήση των ψηφιακών μέσων για τη βελτίωση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και την αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των ενηλίκων στα προγράμματα διά βίου μάθησης**. Τα προγράμματα ηλεκτρονικής μάθησης, και τα ψηφιακά εργαλεία γενικότερα θα αποτελέσουν τον βασικό μοχλό για την αύξηση της συμμετοχής των ενηλίκων στα παρεχόμενα προγράμματα διά βίου μάθησης.

Η υλοποίηση προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στόχο έχει τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενηλίκων, ενώ η υλοποίηση προγραμμάτων για την απόκτηση βασικών γνώσεων και δεξιοτήτων στην χρήση των Τ.Π.Ε. στόχο έχει τη συρρίκνωση του ελλείμματος ψηφιακών δεξιοτήτων που παρατηρείται στη συγκεκριμένη πληθυσμιακή ομάδα. Σε αυτή τη λογική με βάση και την τελευταία μελέτη της Διανέοσις (σελ 157) προτείνεται η σύνταξη μελέτης με προτάσεις για: α) τις εκπαιδευτικές προδιαγραφές της τηλεεκπαίδευσης/τηλεκατάρτισης, β) τη σχέση ανάμεσα στη μεθοδολογία της εκπαίδευσης από απόσταση και στη μεθοδολογία ΕΚΕ, γ) τα προσόντα που απαιτείται να διαθέτουν τόσο οι εκπαιδευτές όσο και οι υπεύθυνοι σχεδιασμού και υλοποίησης των προγραμμάτων τηλεεκπαίδευσης/τηλεκατάρτισης. Τα αποτελέσματα της μελέτης θα αποτελέσουν τη βάση αναφοράς για να συνταχθούν νέα προγράμματα, να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτές και να ενεργοποιηθούν οι πάροχοι της Μάθησης Ενηλίκων για την υλοποίησή τους.

2.3.4.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός της οργάνωσης και διοίκησης της διά βίου μάθησης.

Απαραίτητο στοιχείο του ψηφιακού μετασχηματισμού είναι η ψηφιοποίηση διοικητικών λειτουργιών, με έμφαση στην απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών στελέχωσης των Σ.Δ.Ε. και τη δημιουργία πληροφοριακού συστήματος, που θα παρέχει τη δυνατότητα εξαγωγής δεδομένων, στατιστικών στοιχείων κ.ά. για κάθε ζήτημα που αφορά στη φοίτηση στα Σ.Δ.Ε., αλλά και σε φορείς παροχής διά βίου μάθησης εν γένει.

Με την ολοκλήρωση του Portal για το ΕΣΣΕΚ από το Τ.Α.Α. επιμέρους εφαρμογές, όπως οι αναφερόμενες στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού της Μάθησης Ενηλίκων κ.ά. θα αποτελέσουν επιμέρους διασυνδέσεις.

Τέλος στον τομέα της Νεολαίας θα δοθεί έμφαση στον σχεδιασμό πολιτικών και μέτρων που θα διευκολύνουν τους νέους να ενταχθούν ενεργά στην ψηφιακή εποχή.

ΣΣ4 Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
<p>Για την προώθηση του ψηφιακού μετασχηματισμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης προβλέπεται η επικαιροποίηση των προγραμμάτων σπουδών που αφορούν στην ανάπτυξη ψηφιακών δεξιοτήτων από τους καταρτιζόμενους/εκπαιδευόμενους/μαθητευόμενους, καθώς και η ανάπτυξη εξειδικευμένων ψηφιακών δεξιοτήτων για την ένταξή τους στην αγορά εργασίας της ψηφιακής οικονομίας. Ειδικότερα περιλαμβάνει την αναβάθμιση του ψηφιακού εξοπλισμού των εκπαιδευτικών φορέων και την προώθηση της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση.</p>
Άξονες Στρατηγικής
<p>ΑΣ4.1 Ενίσχυση ψηφιακών δεξιοτήτων και ηλεκτρονικής μάθησης   ΑΣ4.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός της οργάνωσης και διοίκησης της διά βίου μάθησης.</p>
Ενδεικτικές Δράσεις
<ul style="list-style-type: none"> • Επιμορφωτικό πρόγραμμα γενικού πληθυσμού για την απόκτηση δεξιοτήτων τηλεργασίας • Επέκταση υπηρεσιών συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού και διά βίου διαχείρισης σταδιοδρομίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ

Πίνακας 4: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 4

2.3.5 ΣΣ5 Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων ΕΕΚ & ΔΒΜ

Ο ψηφιακός μετασχηματισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης θα συνοδευτεί από την αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των εκπαιδευτικών μονάδων, μέσω της αξιοποίησης καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων και ευκαιριών που παρέχει η νέα προγραμματική περίοδος. Για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της αναβάθμισης των υποδομών και του εξοπλισμού των εκπαιδευτικών μονάδων σχεδιάζονται δράσεις που αφορούν στον εκσυγχρονισμό του υλικοτεχνικού εξοπλισμού των αιθουσών διδασκαλίας και των εργαστηρίων.

2.3.5.1 Αναβάθμιση εξοπλισμού ΕΕΚ και ΔΒΜ

Στο πλαίσιο αυτό έχει ήδη συμπεριληφθεί στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Τ.Α.Α.) η ανανέωση και ο πλήρης εκσυγχρονισμός της υποδομής εργαστηριακού εξοπλισμού για 117 Εργαστηριακά Κέντρα για την εξυπηρέτηση των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, Μεταλυκειακού έτους-Τάξης μαθητείας και Επαγγελματικών Σχολών Κατάρτισης, σύμφωνα με τα ισχύοντα τεχνολογικά πρότυπα. Ο εξοπλισμός θα αφορά σε επιμέρους υφιστάμενους τομείς της Ε.Ε.Κ. (Μηχανολογίας, Ηλεκτρολογίας, Υγείας, Γεωπονίας, Πληροφορικής, Εφαρμοσμένων Τεχνών κλπ) αλλά και σε νέους τομείς όπως η Ενέργεια, ο Τουρισμός και σύγχρονες τεχνολογικές κατευθύνσεις ΕΤΜΜ (επιστήμη, τεχνολογία, Μηχανική και μαθηματικά).

Συμπληρωματικά για την υποστήριξη των νέου τύπου μονάδων της Ε.Ε.Κ., δηλαδή των Πρότυπων ΕΠΑ.Λ. και των Θεματικών και Πειραματικών ΙΕΚ, επίσης στο πλαίσιο του Τ.Α.Α. έχουν συμπεριληφθεί δράσεις όπως:

Για τα Θεματικά-Πειραματικά ΙΕΚ (στόχος 5 και 10 δομές αντίστοιχα)

- Ανακαίνιση των κτηρίων
- Προμήθεια υλικών κι εξοπλισμού,

Για τα Πρότυπα ΕΠΑ.Λ. (στόχος 25 δομές)

- ανακαίνιση και κατασκευή κτιρίων προκειμένου να πληρούνται οι πράσινοι κανονισμοί κτιρίων
- προμήθεια εξοπλισμού και υλικών.

Η ύπαρξη μόνιμων δομών με αδιάλειπτη λειτουργία, στεγαζόμενων σε κτήρια αυτόνομα, ενεργειακά αναβαθμισμένα και προσβάσιμα σε άτομα με αναπηρία και κατάλληλα εξοπλισμένα αποτελεί προϋπόθεση για την ενίσχυση της ελκυστικότητας των προγραμμάτων.

2.3.5.2 Αναβάθμιση υποδομών μονάδων ΕΕΚ και ΔΒΜ

Η αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υποδομών θα υποστηριχθεί από την εφαρμογή ενός εθνικού προγράμματος για τη λειτουργική, αισθητική και ενεργειακή αναβάθμιση και επέκταση των κτηριακών υποδομών και των αιθουσών διδασκαλίας, με σημαντικά οφέλη ως προς το λειτουργικό κόστος, την ενεργειακή απόδοση και το περιβαλλοντικό αποτύπωμα των εκπαιδευτικών μονάδων.

Επιπλέον, θα διασφαλιστεί η βελτίωση της προσβασιμότητας των εκπαιδευτικών μονάδων, μέσα από την εφαρμογή ολοκληρωμένων παρεμβάσεων που θα υποστηρίζουν τη φυσική και λειτουργική τους προσβασιμότητα από όλους.

Στο πλαίσιο του εν λόγω στρατηγικού άξονα εντάσσονται ενέργειες όπως:

- **Στέγαση και λειτουργία των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας σε χώρους κατάλληλους για την πληθυσμιακή ομάδα στην οποία απευθύνονται και τις ιδιαιτερότητές της.**

Τα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας στεγάζονται συνήθως σε αίθουσες σχολικών μονάδων που παραχωρούνται γι' αυτόν τον σκοπό. Η παραχώρηση κτηριακών υποδομών αποκλειστικά για τη στέγαση των Σ.Δ.Ε. θα συμβάλει στην ενίσχυση του θεσμού και θα άρει τα προβλήματα που ενίοτε δημιουργούνται στο πλαίσιο της συστέγασής τους με άλλες σχολικές μονάδες.

- **Δημιουργία μόνιμων δομών (ΚΔΒΜ) με αδιάλειπτη λειτουργία.**

Η ανάπτυξη ενός δικτύου μόνιμων δημόσιων δομών παροχής προγραμμάτων διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια, στεγαζόμενων σε κτήρια παραχωρημένα αποκλειστικά για τον σκοπό αυτό, είναι αναγκαία για τη διεύρυνση της συμμετοχής των ενηλίκων στη διά βίου μάθηση.

- **Αναβάθμιση των υποδομών για τη νεολαία**

- Επαρκής χώρος και συμμετοχή για όλους τους νέους (ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής και αυτονομίας των νέων, καθώς και διάθεση ειδικών χώρων για τη νεολαία σε όλους τους τομείς της κοινωνίας)
- Κινητές υπηρεσίες ενημέρωσης για νέους.

ΣΣ5 Αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων ΕΕΚ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η αναβάθμιση των υποδομών και του εξοπλισμού των εκπαιδευτικών μονάδων, περιλαμβάνει την αξιοποίηση καινοτόμων χρηματοδοτικών εργαλείων και ευκαιριών που παρέχει η νέα προγραμματική περίοδος. Για την επίτευξη του στρατηγικού στόχου της αναβάθμισης των υποδομών και του εξοπλισμού των εκπαιδευτικών μονάδων σχεδιάζονται δράσεις που αφορούν στον εκσυγχρονισμό του υλικοτεχνικού εξοπλισμού των αιθουσών διδασκαλίας και των εργαστηρίων.

Άξονες Στρατηγικής

ΑΣ5.1 Αναβάθμιση εξοπλισμού ΕΕΚ και ΔΒΜ

ΑΣ5.2 Αναβάθμιση υποδομών μονάδων ΕΕΚ και ΔΒΜ

Ενδεικτικές Δράσεις

- Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ): Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, του Μεταλυκειακού έτους – Τάξεων Μαθητείας και των σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης

Πίνακας 5: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 5

2.3.6 ΣΣ6 Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν

Η προώθηση της αναδιοργάνωσης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση στην Ελλάδα προϋποθέτει την ανάδειξη ενός νέου μοντέλου διακυβέρνησης, το οποίο θα ενισχύσει τον επιτελικό συντονισμό της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσα από την ενίσχυση των επιτελικών αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας, σε σχέση με τον σχεδιασμό, την υποστήριξη της υλοποίησης και την αξιολόγηση της εφαρμογής των ασκούμενων πολιτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Επιπρόσθετα, η μεταρρύθμιση του υφιστάμενου μοντέλου διακυβέρνησης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση αφορά στην προώθηση και ενίσχυση της αυτονομίας και της ευελιξίας των εκπαιδευτικών μονάδων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

2.3.6.1 Εφαρμογή συστήματος Διακυβέρνησης με έμφαση στην άμεση διασύνδεση με την αγορά εργασίας

Στοχεύοντας στην περαιτέρω βελτίωση της ποιότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας, το έργο της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας θα υποστηρίζεται από τη συγκρότηση και λειτουργία του Κεντρικού Συμβουλίου Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) και της Κεντρικής Επιστημονικής Επιτροπής (Κ.Ε.Ε.) με υποστηρικτικό ρόλο σε ό,τι αφορά το Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.

Στο νέο αυτό μοντέλο επιτελικού σχεδιασμού και συντονισμού των πολιτικών για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση θα ενισχυθεί περαιτέρω ο ρόλος και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της επιχειρηματικής κοινότητας, τόσο μέσω της συμμετοχής τους στον σχεδιασμό των πολιτικών όσο και στην εφαρμογή των δράσεων, μέσα από την ανάπτυξη συνεργειών και συμπράξεων.

Κομβικό σημείο αποτελεί η αποτελεσματική εφαρμογή του νέου συστήματος διακυβέρνησης για την επίτευξη αυτού του σκοπού. Τόσο με το Κεντρικό συμβούλιο (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.) στο οποίο συμμετέχουν Εκπρόσωποι φορέων άσκησης δημόσιας πολιτικής σε θέματα Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ., κοινωνικοί εταίροι, εκπρόσωποι περιφερειακής και τοπικής αυτοδιοίκησης, όσο και με τα Συμβούλια Σύνδεσης με την Παραγωγή και την Αγορά Εργασίας (Σ.Σ.Π.Α.Ε.), στα οποία συμμετέχουν Διευθυντές εκπαιδευτικών μονάδων (Ι.Ε.Κ., ΕΠΑ.Λ., ΕΠΑ.Σ. Μαθητείας ΟΑΕΔ), εκπρόσωποι της Περιφέρειας, εκπρόσωποι εργαζομένων & εργοδοτών τα οποία έχουν ως αρμοδιότητες να ανιχνεύουν τις τοπικές ανάγκες της οικείας περιφέρειας σε θέματα Ε.Ε.Κ.&Δ.Β.Μ., να υποβάλλουν εισηγήσεις-προτάσεις στο Κ.Σ.Ε.Ε.Κ. για την ικανοποίηση των αναγκών, για τους τομείς, τις ειδικότητες, τα ειδικά μαθήματα, τα προγράμματα και τις δραστηριότητες των εκπαιδευτικών δομών για θέματα επιχειρηματικότητας και καινοτομίας και για διεξαγωγή μελετών να προάγουν την πρακτική άσκηση ή μαθητεία των καταρτιζόμενων στα επίπεδα 3 και 5, να υποστηρίζουν τη μαθητεία. Τη λειτουργία του Κεντρικού Συμβουλίου υποστηρίζουν τα Κλαδικά Συμβούλια Δεξιοτήτων.

Επισημαίνεται ότι τόσο η σύνθεση των ΣΣΠΑΕ όσο και η λογική των Κλαδικών Συμβουλίων Δεξιοτήτων προσεγγίζει και τη προοπτική των Συμφώνων για τις Δεξιότητες («Pact for Skills») που προάγει η Ε.Ε. Η αναφερόμενη πρωτοβουλία σε ευρωπαϊκό επίπεδο προάγει την κοινή δράση για τη μεγιστοποίηση του αντίκτυπου των επενδύσεων που πραγματοποιούνται για τη βελτίωση των υφιστάμενων δεξιοτήτων (αναβάθμιση) και για την κατάρτιση σε νέες δεξιότητες

(επανειδίκευση). Στο Σύμφωνο μετέχει η βιομηχανία, οι εργοδότες, οι κοινωνικοί εταίροι, τα εμπορικά επιμελητήρια, οι δημόσιες αρχές, οι παρόχοι εκπαίδευσης και κατάρτισης και τα γραφεία εργασίας ώστε να συνεργαστούν και να αναλάβουν σαφή δέσμευση για επενδύσεις στην κατάρτιση όλων των ατόμων που βρίσκονται σε ηλικία εργασίας σε ολόκληρη την Ένωση. Όσο τα Περιφερειακά και Κλαδικά Συμβούλια θα αναπτύσσουν λειτουργική αυτοδυναμία και τεχνογνωσία, τόσο η εναρμόνισή τους με την πρωτοβουλία «Pact for Skills»¹⁴ⁱ θα είναι εφικτή.

Με τον νόμο 4763/2020 (ΦΕΚ Α' 254) ενισχύεται ο επιτελικός και εποπτικός ρόλος του Υπουργείου Παιδείας στον σχεδιασμό, το συντονισμό, στην παρακολούθηση, την προώθηση και τη διαμόρφωση των προτάσεων πολιτικής που εφαρμόζονται για την επαγγελματική εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση, τη διά βίου μάθηση και τη νεολαία.

Σε κεντρικό επίπεδο, έχει συσταθεί και συγκροτηθεί:

α) το **Κεντρικό Συμβούλιο Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Κ.Σ.Ε.Ε.Κ.)**, με αποστολή την υποβολή προτάσεων για τον σχεδιασμό της εθνικής πολιτικής σε θέματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, κατάρτισης και διά βίου μάθησης, στο πλαίσιο ιδίως της προώθησης της γνώσης, της βιώσιμης ανάπτυξης, της αξιοποίησης των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και της σύνδεσης της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και την απασχόληση και

β) η **Κεντρική Επιστημονική Επιτροπή (Κ.Ε.Ε.)**, με αποστολή την επιστημονική έρευνα, μελέτη και τεκμηρίωση στα θέματα που αφορούν στη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και των προγραμμάτων της διά βίου μάθησης.

Λαμβάνοντας υπόψη την έλλειψη στοιχείων για τις εκπαιδευτικές δραστηριότητες που παρέχονται σε ενήλικες στους τομείς της συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης, επανειδίκευσης, αναβάθμισης δεξιοτήτων, γενικής εκπαίδευσης ενηλίκων και συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού, η αξιοποίηση των πορισμάτων, εισηγήσεων και προτάσεων των κεντρικών δομών διακυβέρνησης της διά βίου μάθησης, μετά από αποτύπωση της υφιστάμενης κατάστασης και διερεύνηση των επιμορφωτικών αναγκών των ενηλίκων και η αντιστοίχιση προσόντων και δεξιοτήτων με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας θα συμβάλουν στη δημιουργία προγραμμάτων διά βίου μάθησης, σε εθνικό, περιφερειακό και τομεακό επίπεδο, που θα ενισχύσουν την προσαρμογή των ενηλίκων σε αυτή, στην ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και στην ενίσχυση της ενεργού συμμετοχής τους στο κοινωνικο-πολιτισμικό γίγνεσθαι.

Στο πλαίσιο αυτό, η προώθηση της διασύνδεσης με την αγορά εργασίας βρίσκεται στο επίκεντρο της μεταρρύθμισης της ΕΕΚ στην Ελλάδα. Στόχο αποτελεί να αξιολογούνται συστηματικά οι ανάγκες της αγοράς εργασίας με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και των επιχειρήσεων, σε εθνικό και τοπικό επίπεδο και σύμφωνα με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης των αναγκών να σχεδιάζονται και να επικαιροποιούνται τα προγράμματα σπουδών των επιμέρους επιπέδων και τομέων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η παροχή των Οδηγών Κατάρτισης αποσκοπεί στην ανάπτυξη υψηλής ποιότητας και πιστοποιημένων επαγγελματικών δεξιοτήτων από τους μαθητές και τους καταρτιζόμενους, τις οποίες και αναζητεί η αγορά εργασίας. Η αξιολόγηση των αναγκών των μαθητών/καταρτιζόμενων και της τοπικής αγοράς εργασίας θα

---

14 <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1517&langId=en>

διεξάγεται σε επίπεδο εκπαιδευτικής δομής, θα υποστηρίζεται και θα συντονίζεται από τη λειτουργία παρατηρητηρίου για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.

Σημαντική προϋπόθεση για την επίτευξη του εν λόγω άξονα στρατηγικής αποτελεί η ανάδειξη του κρίσιμου ρόλου του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π). Ο Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. αποτελεί τον εθνικό φορέα πιστοποίησης των εισροών και εκροών της μη τυπικής εκπαίδευσης και της άτυπης μάθησης και λειτουργεί ως εθνική δομή των Ευρωπαϊκών Δικτύων που διαχειρίζονται θέματα προσόντων και ευρωπαϊκών εργαλείων διαφάνειας και κινητικότητας, όπως το Εθνικό Σημείο Συντονισμού του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων, το Εθνικό Κέντρο Ευρωδιαβατηρίου, το Ελληνικό Εθνικό Κέντρο Πληροφόρησης για τον Επαγγελματικό Προσανατολισμό, μέλος του Ευρωπαϊκού Δικτύου Euroguidance, το Εθνικό Σημείο Αναφοράς στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET) και το Ευρωπαϊκό Σύστημα Ακαδημαϊκών Μονάδων για την Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (ECVET).

Στο πλαίσιο αυτό, ενισχύεται ο ρόλος του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π ως αρμόδιου φορέα και Θεματοφύλακα του Ευρωπαϊκού και Εθνικού Πλαισίου Προσόντων και θα συμβάλλει συνολικά στην επίτευξη των στρατηγικών στόχων της εν λόγω Στρατηγικής.

Ειδικότερα, οι αρμοδιότητες του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π. θα ενισχυθούν ως προς:

- Την ανάπτυξη του εθνικού πλαισίου προσόντων, σύμφωνα με το πρότυπο του ευρωπαϊκού πλαισίου προσόντων και καλύπτοντας το σύνολο των επαγγελμάτων στην Ελλάδα.
- Την ανάπτυξη και επικαιροποίηση των επαγγελματικών περιγραμμάτων.
- Την αδειοδότηση φορέων πιστοποίησης προσόντων για την μη τυπική και άτυπη μάθηση
- Την ανάπτυξη και πιστοποίηση των περιγραμμάτων θέσεων εργασίας των αποφοίτων της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
- Τον εκσυγχρονισμό της διαδικασίας πιστοποίησης των επαγγελματικών γνώσεων και δεξιοτήτων.
- Την καθιέρωση ενός κοινού τύπου πιστοποίησης για όλους τους τύπους παροχής κατάρτισης επιπέδων 3 και 5 αντίστοιχα.
- Η παρακολούθηση της πορείας των αποφοίτων στην αγορά εργασίας.
- Η ψηφιοποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.

2.3.6.2 Ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης

Ο δεύτερος άξονας μεταρρύθμισης του υφιστάμενου μοντέλου διακυβέρνησης στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση **αφορά στην προώθηση και ενίσχυση της αυτονομίας και της ευελιξίας των εκπαιδευτικών μονάδων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης**. Η ενίσχυση της αυτονομίας των εκπαιδευτικών μονάδων θα παρέχει νέες δυνατότητες για την προώθηση της διασύνδεσής τους με την τοπική αγορά εργασίας και την κάλυψη των αναγκών της σε εξειδικευμένο προσωπικό, μέσα από την παροχή εξειδικευμένων και ευέλικτων προγραμμάτων κατάρτισης και επανειδίκευσης. Η αυτονομία και η ευελιξία στη διοίκηση των εκπαιδευτικών μονάδων θα συνοδευτούν από την ενίσχυση της δικτύωσής τους με την τοπική οικονομία και αγορά εργασίας, την τοπική αυτοδιοίκηση και το σύνολο των τοπικών κοινωνικών

και οικονομικών δρώντων. Στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης, η συνεργασία και ο συντονισμός των φορέων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης με τις Περιφέρειες και τους Δήμους αποτελεί βασικό πυλώνα για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των υλοποιούμενων πολιτικών προώθησης της απασχόλησης, μέσα από την αναγνώριση και κάλυψη των τοπικών αναγκών της αγοράς εργασίας.

2.3.6.3 Δημιουργία δημόσιων φορέων παροχής μη τυπικής μάθησης (ΚΔΒΜ) και Δικτύωση των φορέων διά βίου μάθησης

Στον ν. 4763/2020 προβλέπονται φορείς παροχής υπηρεσιών στο πλαίσιο της μη τυπικής μάθησης, του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, που παρέχουν σε ενήλικες συνεχιζόμενη επαγγελματική κατάρτιση, επανειδίκευση, αναβάθμιση δεξιοτήτων, γενική εκπαίδευση ενηλίκων και συμβουλευτική και επαγγελματικό προσανατολισμό. Η ανάπτυξη ενός δικτύου δημόσιων φορέων δια βίου μάθησης (Κ.Δ.Β.Μ.) σε όλη την επικράτεια με τους όρους και τις προδιαγραφές που ισχύουν και για τα ιδιωτικά, σε ζητήματα κτιριολογικά, στελέχωσης, σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης προγραμμάτων θα συμβάλει παράλληλα και στην ενίσχυση της ποιότητας των παρεχομένων από φορείς του ιδιωτικού τομέα υπηρεσιών. Σε αυτό το πλαίσιο εκτιμάται ότι η ενεργοποίηση αντίστοιχων δομών στους Δήμους της χώρας θα βελτιώσει την ελκυστικότητα της Μάθησης Ενηλίκων, τον κοινωνικό ρόλο των Δήμων, την προώθηση της κουλτούρας για τις «πόλεις που μαθαίνουν» και την αναβάθμιση του επιπέδου του ανθρώπινου δυναμικού της χώρας.

Εμβληματική δράση στο πλαίσιο του στρατηγικού άξονα αποτελεί η **ενίσχυση του δικτύου των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας, με την ενεργό συμμετοχή των Ο.Τ.Α.** Ειδικότερα, αφορά στην υποστήριξη ατόμων που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες και η πρόληψη του κοινωνικού τους αποκλεισμού, η ολοένα αυξανόμενη εισροή μεταναστών και προσφύγων και η αναγκαιότητα εκπαίδευσής τους με στόχο την ομαλή ένταξή τους στην κοινωνία, καθιστούν αναγκαία την ενίσχυση και διεύρυνση του δικτύου των Σχολείων Δεύτερης Ευκαιρίας με την παράλληλη ενδυνάμωση του ρόλου των Δήμων στη λειτουργία τους (ενδεικτικώς, με τη διερεύνηση των πραγματικών αναγκών της τοπικής κοινωνίας και την εύρεση και παραχώρηση σε διαρκή βάση χώρων κατάλληλων για την πληθυσμιακή ομάδα στην οποία απευθύνονται και τις ιδιαιτερότητές της). Η εύρεση ενός συστήματος διαρκούς επικοινωνίας των φορέων διά βίου μάθησης θα επιτρέψει την άρση των αλληλεπικαλύψεων, τη διαφοροποίηση των δράσεων, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η κάλυψη των αναγκών μεγαλύτερων πληθυσμιακών ομάδων, την ανταλλαγή καλών πρακτικών και την συνεχή ενημέρωση των ενηλίκων σχετικά με τις δυνατότητες που παρέχονται στον συγκεκριμένο τομέα.

Στο πλαίσιο των ανωτέρω, εστιάζοντας στον Τομέα της Νεολαίας επιδιώκεται η σύνδεση των νέων με την πολιτεία και την κοινωνία μέσω της ενίσχυσης της αίσθησης ότι ανήκουν στο εθνικό/δημοκρατικό εγχείρημα καθώς και της δημιουργία δεσμών μεταξύ πολιτείας, κοινωνίας και νέων για την ανάκτηση της εμπιστοσύνης και την ενίσχυση της συμμετοχής τους).

<p>ΣΣ6 Ανάπτυξη Αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν</p>
<p>ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ</p> <p>Ο ΣΣ6 στοχεύει στην ενίσχυση του επιτελικού συντονισμού της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, μέσα από την ενίσχυση των επιτελικών αρμοδιοτήτων της Γενικής Γραμματείας Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης, Διά Βίου Μάθησης και Νεολαίας, σε σχέση με τον σχεδιασμό, την υποστήριξη της υλοποίησης και την αξιολόγηση της εφαρμογής των ασκούμενων πολιτικών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στο νέο αυτό μοντέλο θα ενισχυθεί περαιτέρω ο ρόλος και η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και της επιχειρηματικής κοινότητας, τόσο μέσω της συμμετοχής τους στον σχεδιασμό των πολιτικών όσο και στην εφαρμογή των δράσεων, μέσα από την ανάπτυξη συνεργειών και συμπράξεων.</p>
<p>Άξονες Στρατηγικής</p> <p>ΑΣ6.1 Εφαρμογή συστήματος Διακυβέρνησης με έμφαση στην άμεση διασύνδεση με την αγορά εργασίας ΑΣ6.2 Ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης ΑΣ6.3 Δημιουργία δημόσιων φορέων παροχής μη τυπικής μάθησης (ΚΔΒΜ) και Δικτύωση των φορέων διά βίου μάθησης</p>
<p>Ενδεικτικές Δράσεις</p> <ul style="list-style-type: none"> • Διαμόρφωση - επικαιροποίηση οδηγών κατάρτισης ΙΕΚ • Ανάπτυξη/επικαιροποίηση και πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων • Παρατηρητήριο Μετάβασης • Εκσυγχρονισμός συστήματος πιστοποίησης προσόντων ΕΚ επιπέδων 3 και 5 • Υποστήριξη συστημάτων διακυβέρνησης της εκπαίδευσης, της ΕΕΚ καθώς και της Ανώτατης εκπαίδευσης

Πίνακας 6: Συνοπτική παρουσίαση της εξειδίκευσης του Στρατηγικού Στόχου 6

3 Συσχετισμός Στρατηγικών Στόχων με Άξονες Στρατηγικής και ενδεικτικές Δράσεις¹⁵

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται ο συσχετισμός των Στρατηγικών Στόχων με τους Άξονες Στρατηγικής και τις ενδεικτικές Δράσεις.

Στρατηγικός Στόχος	Άξονας Στρατηγικής	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ
ΣΣ1 Ανάπτυξη και ενδυνάμωση της ΕΕΚ και ΔΒΜ με έμφαση στην ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης	ΑΣ1.1 Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ μέσω της ίδρυσης των ΠΕΠΑΛ, αναβάθμισης των Ι.Ε.Κ. και του Μεταλυκειακού έτους- τάξης μαθητείας για τη δημιουργία νέων ευκαιριών	• Ίδρυση Θεματικών και Πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης)	16.360.000,00 €
		• Εφαρμογή πρακτικής άσκησης και μαθητείας καταρτιζόμενων ΙΕΚ (15 έως 29 ετών)	548.750.000,00€
		• Εφαρμογή πρακτικής άσκησης και μαθητείας καταρτιζόμενων ΙΕΚ (άνω των 29 ετών)	54.000.000,00 €
		• Δράσεις απόκτησης βασικών δεξιοτήτων στα Κέντρα Διά Βίου Μάθησης και δεξιοτήτων προσαρμογής στις αλλαγές στη βιομηχανία και την παραγωγή	38.417.900,00 €
		• Γραφεία Επαγγελματικής Ανάπτυξης και Σταδιοδρομίας στα ΙΕΚ	36.000.000,00 €
		• Υποστήριξη αναβάθμισης λειτουργίας των δημοσίων Ι.Ε.Κ. αρμοδιότητας του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων (άνω των 29 ετών)	21.000.000,00 €
		• Ενίσχυση της ελκυστικότητας της ΕΕΚ και ανάδειξη του κοινωνικού της ρόλου	1.200.000,00 €
		• Παροχή υπηρεσιών συμβουλευτικής στη ΔΒΜ	2.880.000,00 €
		• Εφαρμογή μαθητείας (Μεταλυκειακό έτος) ΕΠΑΛ (άνω των 29 ετών)	12.000.000,00 €
		• Υποστήριξη εργοδοτών για την παροχή περισσότερων ευκαιριών μάθησης στο χώρο εργασίας	1.000.000,00 €
	ΑΣ1.2 Σχεδιασμός ποιοτικών προγραμμάτων σπουδών ΕΕΚ & ΔΒΜ και Αξιολόγηση	• Αναμόρφωση Πλαισίου Προγραμμάτων Σπουδών πρωτοβάθμιας, δευτεροβάθμιας και ΕΕΚ με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων (δημιουργικότητα, κριτική σκέψη κ.ά), την ενσωμάτωση ΤΠΕ και την καταπολέμηση των στερεοτύπων	3.000.000,00 €
		• Διασφάλιση Ποιότητας και αξιολόγηση όλων των συντελεστών των δομών κατάρτισης	2.500.000,00 €

¹⁵ Οι τίτλοι και οι προϋπολογισμοί των δράσεων είναι ενδεικτικοί, καθώς δεν έχουν ακόμη οριστικοποιηθεί και επιδέχονται τροποποιήσεων.

Στρατηγικός Στόχος	Άξονας Στρατηγικής	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ
		• Ανάπτυξη προγραμμάτων ΔΒΜ για την ανάπτυξη δεξιοτήτων και των εξελισσόμενων αναγκών της αγοράς εργασίας και οριζόντιων δεξιοτήτων	160.000,00 €
		• Ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου του χρηματοοικονομικού αναλφαριθμητισμού	1.000.000,00 €
	ΑΣ1.3 Επένδυση στη συνεχιζόμενη επαγγελματική ανάπτυξη του προσωπικού στην ΕΕΚ και επιμόρφωση των συντελεστών ΔΒΜ	• Επιμόρφωση εκπαιδευτικών/εκπαιδευτών ειδικοτήτων μαθητείας ΕΠΑΛ και κατάρτισης ΙΕΚ	1.500.000,00 €
	ΑΣ1.4 Πιστοποίηση των δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση	• Δράσεις υποστήριξης της πιστοποίησης στη ΔΒΜ	1.920.000,00 €
		• Ανάπτυξη συστήματος πιστοποίησης συμβούλων σταδιοδρομίας/επαγγελματικού προσανατολισμού	150.000,00 €
	ΑΣ1.5 Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας στην ΕΕΚ	• Ίδρυση και λειτουργία Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων	35.100.000,00 €
		• Υποστήριξη δράσεων επιχειρηματικότητας και προώθηση της καινοτομίας στην ΕΕΚ	500.000,00 €
ΣΣ2 Ενίσχυση της εξωστρέφειας, της συνεργασίας, και της κινητικότητας σε επίπεδο συστήματος ΕΕΚ, ΔΒΜ και Ν	ΑΣ2.1 Συστηματική ενημέρωση του πληθυσμού για τα προσφερόμενα προγράμματα ΕΚΚ & ΔΒΜ	• Ενημέρωση του πληθυσμού για τα προσφερόμενα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ενηλίκων και δημοσιοποίηση των δράσεων διά βίου μάθησης.	0
	ΑΣ2.2 Ενίσχυση κινητικότητας και αξιοποίηση συνεργασιών	• Δράσεις διεθνοποίησης μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής κατάρτισης	1.500.000,00 €
		• Δράσεις υποστήριξης της κινητικότητας μαθητευομένων, καταρτιζόμενων ΕΕΚ, καθώς και εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών (συνέργεια με ERASMUS)	1.500.000,00 €
		• Δράσεις αναβάθμισης του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού μέσω της μαθησιακής κινητικότητας ως αναπόσπαστο μέρος της εκπαίδευσης τους	500.000,00 €

Στρατηγικός Στόχος	Άξονας Στρατηγικής	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ
ΣΣ3 Ειδικές δράσεις για την ισότιμη πρόσβαση στην ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν, με έμφαση στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα με χαμηλά προσόντα	ΑΣ3.1 Αντιμετωπίζοντας το έλλειμμα χαμηλών επαγγελματικών προσόντων	• Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας	36.000.000,00 €
		• Υποστήριξη εκμάθησης ελληνικής γλώσσας σε Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ) για μετανάστες και πρόσφυγες	7.500.000,00 €
		• Δράσεις υποστήριξης της λειτουργίας Επαγγελματικών Σχολών Κατάρτισης	7.200.000,00 €
		• Δράσεις ΔΒΜ για άτομα με χαμηλά προσόντα	2.000.000,00 €
		• Υποτροφίες σε ΙΕΚ	5.000.000,00 €
	ΑΣ3.2 Συμπεριληπτική εκπαίδευση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και επιμόρφωση Ευπαθών Ομάδων (ΑΜΕΑ, ΕΚΟ και κρατούμενων)	• Προγράμματα εκπαίδευσης/δεξιοτήτων και πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις για μετανάστες και πρόσφυγες	18.000.000,00 €
		• Εφαρμογή δράσεων προγραμμάτων ελληνομάθειας για πολίτες τρίτων χωρών ή αιτούντες άσυλο στο πλαίσιο της ΔΒΜ /Πιστοποίηση της ελληνομάθειας μέσω ανάπτυξης υλικού και εφαρμογής εκπαιδευτικών προγραμμάτων για αλλοδαπούς κρατούμενους, Έλληνες Ρομά και Μουσουλμάνους στα καταστήματα κράτησης	1.600.000,00 €
		• Δημιουργία/εκπόνηση προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού στην ΕΕΚ	1.000.000,00 €
		• Δράσεις ένταξης αποφοίτων ΕΕΚ με αναπηρία στην αγορά εργασίας	500.000,00 €
	ΑΣ3.3 Ανάπτυξη δημόσιων δομών διά βίου μάθησης σε όλη την επικράτεια και σχεδιασμός εξειδικευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων.	• Ολοκληρωμένο πλέγμα δράσεων για την αντιμετώπιση του φαινομένου του χρηματοοικονομικού αναλφαβητισμού	1.000.000,00 €
		• Ανάπτυξη βασικών και ήπιων δεξιοτήτων μαθητευόμενων και καταρτιζόμενων ΕΕΚ	1.250.000,00 €
ΣΣ4 Προώθηση ψηφιακού μετασχηματισμού της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν	ΑΣ4.1 Σχεδιασμός προγραμμάτων εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και ανάπτυξης ψηφιακών δεξιοτήτων	• Επιμορφωτικό πρόγραμμα γενικού πληθυσμού για την απόκτηση δεξιοτήτων τηλεργασίας	2.000.000,00 €
	ΑΣ4.2 Ψηφιακός μετασχηματισμός της οργάνωσης και διοίκησης της διά βίου μάθησης.	• Μετασχηματισμός ΕΕΚ (Ψηφιοποίηση ΕΟΠΠΕΠ - Πλατφόρμα ΕΕΚ).	28.5000.000,00 €
		• Επέκταση υπηρεσιών συμβουλευτικής & επαγγελματικού προσανατολισμού και διά βίου διαχείρισης σταδιοδρομίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ	500.000,00 €

Στρατηγικός Στόχος	Άξονας Στρατηγικής	ΤΙΤΛΟΣ ΔΡΑΣΗΣ	ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟΣ Π/Υ	
ΣΣ5 Αναβάθμιση υποδομών και Εξοπλισμού των Εκπαιδευτικών Μονάδων ΕΕΚ	ΑΣ5.1 Αναβάθμιση εξοπλισμού ΕΕΚ και ΔΒΜ	<ul style="list-style-type: none"> Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ): Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, του Μεταλυκειακού έτους – Τάξεων Μαθητείας και των σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης 	113.605.005,00 €	
	ΑΣ5.2 Αναβάθμιση υποδομών μονάδων ΕΕΚ και ΔΒΜ			
ΣΣ6 Ανάπτυξη αξιόπιστου και σύγχρονου συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕΚ, ΔΒΜ & Ν	ΑΣ6.1 Εφαρμογή συστήματος Διακυβέρνησης με έμφαση στην άμεση διασύνδεση με την αγορά εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη δράσεων προώθησης εταιρικών σχέσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων, των επιχειρήσεων και των ιδρυμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης 	500.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Διαμόρφωση - επικαιροποίηση οδηγών κατάρτισης ΙΕΚ 	3.000.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη/επικαιροποίηση και πιστοποίηση επαγγελματικών περιγραμμάτων 	1.000.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Ανάπτυξη και πιστοποίηση νέων επαγγελματικών προφίλ για τους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας 	3.000.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Παρατηρητήριο Μετάβασης 	1.000.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Επέκταση Μητρώου Επαγγελματικής Κατάρτισης 	750.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Σύνδεση ειδικοτήτων ΕΕΚ με τον Μηχανισμό του ΕΙΕΑΔ και κλαδικές μελέτες για μελλοντικά επαγγέλματα 	250.000,00 €	
		<ul style="list-style-type: none"> Εκσυγχρονισμός συστήματος πιστοποίησης προσόντων ΕΚ επιπέδων 3 και 5 	600.000,00 €	
		ΑΣ6.2 Ενίσχυση του βαθμού αυτονομίας των εκπαιδευτικών μονάδων Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης	<ul style="list-style-type: none"> Υποστήριξη συστημάτων διακυβέρνησης της εκπαίδευσης, της ΕΕΚ καθώς και της Ανώτατης εκπαίδευσης 	1.000.000,00 €
		ΑΣ6.3 Δημιουργία δημόσιων φορέων παροχής μη τυπικής μάθησης (ΚΔΒΜ) και Δικτύωση των φορέων διά βίου μάθησης		

4 Μέσα επίτευξης της Στρατηγικής

Οι στρατηγικοί άξονες και οι δράσεις της Εθνικής Στρατηγικής για την Ε.Ε.Κ. & Δ.Β.Μ. θα χρηματοδοτηθούν τόσο από εθνικούς όσο και από ενωσιακούς πόρους, συμπεριλαμβανομένων των πόρων που θα διατεθούν από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF). Πηγές χρηματοδότησης για την υλοποίηση των δράσεων που προτείνονται στο πλαίσιο της παρούσας Στρατηγικής, ενδεικτικά, μπορεί να αποτελέσουν οι κάτωθι:

4.1 Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων (ΠΔΕ)

Το ΠΔΕ αποτελεί το βασικό εργαλείο αναπτυξιακής πολιτικής. Αναμένεται να ενισχύσει σημαντικά την δυναμική ανάκαμψη της οικονομίας προκειμένου η Ελλάδα να εισέλθει σε έναν ενάρετο μακροχρόνιο κύκλο δημοσιονομικής σταθερότητας, υψηλής, διατηρήσιμης, έξυπνης και πράσινης οικονομικής ανάπτυξης και αυξανόμενης κοινωνικής ευημερίας. Για το έτος 2021, το ΠΔΕ ανέρχεται συνολικά σε 6,75 δισ. ευρώ (ΦΕΚ 251/Α'/16.12.2020), ενώ για όλη την περίοδο 2022-2024 έχουν προϋπολογισθεί 20,25 δισ. ευρώ. Το ΠΔΕ διακρίνεται σε δύο βασικά υποπρογράμματα, το εθνικό ΠΔΕ και το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ.

Το εθνικό ΠΔΕ περιλαμβάνει έργα τα οποία χρηματοδοτούνται αμιγώς από εθνικούς πόρους. Στο εθνικό ΠΔΕ περιλαμβάνονται, επίσης, τα έργα που χρηματοδοτούνται από πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας.

Το συγχρηματοδοτούμενο ΠΔΕ περιλαμβάνει έργα στο χρηματοδοτικό σχήμα των οποίων συμμετέχουν με πόρους τα ευρωπαϊκά ταμεία, ευρωπαϊκά προγράμματα ή/και άλλοι Διεθνείς Χρηματοδοτικοί Οργανισμοί κλπ.

4.2 Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ)

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ) θεσπίστηκε με το ν. 4635/2019 (Α'167) με σκοπό την υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου συστήματος για τον σχεδιασμό, τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των παρεμβάσεων που χρηματοδοτούνται από τους εθνικούς πόρους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ). Με το ΕΠΑ εισάγονται η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υπαγωγή των παρεμβάσεων του ΠΔΕ σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες.

Οι προγραμματικές περίοδοι του ΕΠΑ έχουν πενταετή διάρκεια. Η έναρξη της πρώτης προγραμματικής περιόδου ξεκινάει την 1η Ιουλίου 2021 με την σταδιακή ενεργοποίηση των επιμέρους προγραμμάτων του έως την 31η Δεκεμβρίου 2021.

Το ΕΠΑ καθορίζει τις προτεραιότητες ανά τομέα πολιτικής στο πλαίσιο των εθνικών αναπτυξιακών στόχων, τους ειδικούς στόχους και δράσεις, το συνολικό και ανά πρόγραμμα προϋπολογισμό, καθώς και τα αποτελέσματα που επιδιώκονται με την εφαρμογή του.

Στο ΕΠΑ 2021-2025 ορίζονται 5 αναπτυξιακοί στόχοι που αφορούν πέντε πυλώνες:

1. Έξυπνη Ανάπτυξη
2. Πράσινη Ανάπτυξη
3. Κοινωνική Ανάπτυξη
4. Ανάπτυξη Υποδομών
5. Εξωστρέφεια.

Ανά τομέα πολιτικής, στο πλαίσιο των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση σε προτεραιότητες. Στο ΕΠΑ διακρίνονται συνολικά 60 προτεραιότητες.

Το ΕΠΑ απαρτίζεται από τα Τομεακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) και Περιφερειακά Προγράμματα Ανάπτυξης (ΠΠΑ), τα οποία καταρτίζονται, αντίστοιχα, από τα αρμόδια Υπουργεία και τις Περιφέρειες και περιλαμβάνουν τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του αντίστοιχου φορέα, με βάση τον προγραμματισμό του ΕΠΑ και την κατανομή των πόρων του ΕΠΑ που του αναλογούν.

Στις επιλέξιμες κατηγορίες έργων για χρηματοδότηση στο πλαίσιο του ΕΠΑ, πέραν των δράσεων που μπορούν να χρηματοδοτηθούν από το ΠΔΕ, σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει, περιλαμβάνονται ενδεικτικά δράσεις:

- ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας επιχειρήσεων, ελεύθερων επαγγελματιών και επιστημόνων
- μεταρρύθμισης του δημόσιου τομέα
- ενίσχυσης της απασχόλησης
- ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού
- διαχείρισης των μεταναστευτικών ροών
- ενίσχυσης της παραγωγικότητας και ανταγωνιστικότητας του πρωτογενή τομέα
- χρηματοδότησης πράξεων με χρηματοδοτικά μέσα
- δράσεις υποστήριξης συγχρηματοδοτούμενων έργων, για την έναρξη και υλοποίησή τους, καθώς και μετά την απένταξή τους ή μετά τη λήξη της περιόδου επιλεξιμότητας για συγχρηματοδότηση
- επιχορηγήσεις ιδιωτικών και δημόσιων φορέων για την παροχή Υπηρεσιών Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος (ΥΓΟΣ) και δαπάνες διαχείρισης και διοίκησης ανώνυμων εταιρειών του Δημοσίου για την υλοποίηση έργων και προγραμμάτων υπό προϋποθέσεις

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΕΠΑ για την πρώτη προγραμματική περίοδο ορίστηκε σε 10.000.000.000 €.

4.3 Εταιρικό Σύμφωνο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2021-2027

Στις 12 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η επίσημη υποβολή του κειμένου του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027. Σε εθνικό επίπεδο, οι προτεραιότητες που τίθενται διαμορφώνονται ως εξής:

- Στόχος Πολιτικής 1 «Μια έξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού»
- Στόχος Πολιτικής 2 «Μια πιο πράσινη χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και ανθεκτική Ευρώπη μέσω της προώθησης της καθαρής και δίκαιης ενεργειακής μετάβασης,

των πράσινων και γαλάζιων επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης και διαχείρισης κινδύνων»

- Στόχος Πολιτικής 3 «Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ»
- Στόχος Πολιτικής 4 «Μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων»
- Στόχος Πολιτικής 5 «Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της, μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών»
- Ειδικός Στόχος για το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης.

Στον Στόχο Πολιτική 4, κεντρική επιδίωξη των παρεμβάσεων είναι μια πιο κοινωνική Ελλάδα μέσω της επένδυσης στο ανθρώπινο δυναμικό και της διασφάλισης ισότιμης πρόσβασης σε ποιοτικές υπηρεσίες και αγαθά. Βασική επιλογή αποτελεί η αναβάθμιση της ποιότητας και η ενίσχυση της εξωστρέφειας και της συνάφειας της Εκπαίδευσης όλων των βαθμίδων και της Δια Βίου Μάθησης με την αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό, θα δοθεί έμφαση στη βελτίωση των επιδόσεων των μαθητών ιδιαίτερα σε σύγχρονες γνώσεις και δεξιότητες, στην αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, στην ενίσχυση των υπηρεσιών επαγγελματικού προσανατολισμού και συμβουλευτικής, στη βελτίωση της ποιότητας των προγραμμάτων σπουδών και στην ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης. Επιπλέον, η βελτίωση των επιδόσεων και η ενίσχυση της ισότιμης πρόσβασης τίθενται στο επίκεντρο με έμφαση σε ευάλωτες ομάδες. Η δημιουργία και αναβάθμιση υποδομών, εξοπλισμού και η διασφάλιση της ποιότητας υπηρεσιών, μέσω της βελτίωσης της διακυβέρνησης όλων των βαθμίδων, της ενίσχυσης της αυτονομίας, καθώς και της ολοκλήρωσης του Εθνικού Πλαισίου Προσόντων, αποτελούν επίσης προτεραιότητα.

Οι πόροι για τον ΣΠ4 κατανέμονται:

- Στα 13 Περιφερειακά Προγράμματα προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες υποδομών για την εκπαίδευση και διά βίου μάθηση
- Στα Τομεακά Προγράμματα, με επίκεντρο το νέο Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση 2021-2027, για τη χρηματοδότηση δράσεων σχετικά με τη βελτίωση και ανάπτυξη των συστημάτων εκπαίδευσης, την κατάρτιση και τη διά βίου μάθηση.

4.4 Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF)

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (Recovery and Resilience Facility - RRF) συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις ευρώ (εκ των οποίων 312,5 δις ευρώ επιχορηγήσεις και 360 δις ευρώ με τη μορφή δανείων) θα

στηρίζει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης.

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» είναι πλήρως εναρμονισμένο με τους στόχους της ΕΕ για ταχύτερη μετάβαση της ελληνικής οικονομίας προς ένα πράσινο και ψηφιακό μοντέλο. Αποτελείται από τέσσερις πυλώνες: (1) Πράσινο, (2) Ψηφιακό, (3) Απασχόληση, δεξιότητες και κοινωνική συνοχή (υγεία, παιδεία, κοινωνική προστασία), (4) Ιδιωτικές επενδύσεις και οικονομικός και θεσμικός μετασχηματισμός.

Ο Άξονας 3.2. Ενίσχυση της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, του Εθνικού Σχέδιου, περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και την ενσωμάτωση νέων δεξιοτήτων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση με κύριο στόχο τη σύνδεση του εργατικού δυναμικού της χώρας με τις σύγχρονες ανάγκες της αγοράς εργασίας και τον ψηφιακό κόσμο. Επίσης, περιλαμβάνονται η εισαγωγή νέων μεθοδολογιών εκπαίδευσης και η ψηφιοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και επενδύσεις που ενισχύουν την αυτονομία και συνάφεια/εξωστρέφεια της Ανώτατης Εκπαίδευσης προς την τοπική και διεθνή κοινότητα και οικονομία.

Πιο συγκεκριμένα, ο άξονας περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις για την πανεπιστημιακή εκπαίδευση, την ενίσχυση της ερευνητικής απόδοσης, την ποιότητα της εκπαίδευσης (συμπεριλαμβανομένης της άμεσης συνάφειας με την αγορά εργασίας), και τη διεθνή προβολή και εξωστρέφεια, αυξάνοντας τις προοπτικές των αποφοίτων στην ελληνική και την ευρωπαϊκή αγορά εργασίας.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Άξονα έχει ενταχθεί από το ΥΠΑΙΘ η Δράση με τίτλο «**Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**» η οποία στοχεύει στην επιτάχυνση της εφαρμογής του Νόμου 4763/2020 - Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης. Ειδικότερα, η εν λόγω δράση περιλαμβάνει τις κάτωθι υποδράσεις, συνολικού Π/Υ 80.575.616 € (με ΦΠΑ):

- **Υποδράση 1: Ίδρυση Θεματικών και Πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης)**

Η Υποδράση αναφέρεται στο σχεδιασμό και στην ανάπτυξη 5 Θεματικών και 10 Πειραματικών ΙΕΚ (Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης). Τα Θεματικά ΙΕΚ θα αναπτύξουν ειδικότητες σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία όπως η Ενέργεια, η Υγεία, η Πρωτοβάθμια παραγωγή, ο Τουρισμός και τα STEM. Τα Πειραματικά ΙΕΚ θα εφαρμόσουν ειδικούς κανονισμούς λειτουργίας και οδηγούς εκπαίδευσης σε στοχευμένες ειδικότητες. Η Υποδράση περιλαμβάνει επίσης την ανακαίνιση κτιρίων, την προμήθεια εξοπλισμού και υλικών, την ανάπτυξη νέων προγραμμάτων σπουδών και προγραμμάτων κατάρτισης, καθώς και τη περαιτέρω εκπαίδευση/κατάρτιση των εκπαιδευτών των ΙΕΚ.

- **Υποδράση 2: Ίδρυση και λειτουργία Πρότυπων Επαγγελματικών Λυκείων**

Η Υποδράση περιλαμβάνει την ανακαίνιση και τη κατασκευή κτιρίων με το μικρότερο δυνατό περιβαλλοντικό αποτύπωμα (πράσινα κτίρια), τη προμήθεια εξοπλισμού και υλικών, το σχεδιασμό προγραμμάτων σπουδών, προσαρμοσμένων στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, που ενσωματώνουν εξελιγμένες μεθοδολογίες κατάρτισης καθώς και τη δημιουργία ενός κέντρου για την περαιτέρω εκπαίδευση και κατάρτιση των εκπαιδευτικών των επαγγελματικών ειδικοτήτων.

- **Υποδράση 3: Μετασχηματισμός ΕΕΚ (Ψηφιοποίηση ΕΟΠΠΕΠ - Πλατφόρμα ΕΕΚ).**

Βασικός σκοπός της υποδράσης είναι η ψηφιοποίηση του Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (ΕΟΠΠΕΠ). Η διαδικασία της ψηφιοποίησης του Οργανισμού περιλαμβάνει την ανάπτυξη πληροφοριακών συστημάτων (σύστημα ηλεκτρονικών εξετάσεων, σύστημα διαχείρισης διαπιστευμένων εκπαιδευτικών φορέων, σύστημα διαχείρισης μητρώων κ.α.), τη ψηφιοποίηση της διαδικασίας πιστοποίησης για τους αποφοίτους Επαγγελματικής Κατάρτισης των επιπέδων 3 και 5 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων (EQF) καθώς και την ανάπτυξη μιας «δεξαμενής» ερωτήσεων εξετάσεων για το συγκεκριμένο σκοπό. Επιπρόσθετα, θα αναπτυχθεί μια πλατφόρμα ηλεκτρονικής μάθησης ΕΕΚ (e-learning VET platform), ενώ το υπάρχον εκπαιδευτικό υλικό θα μετατραπεί σε ψηφιακά προγράμματα κατάρτισης (e-learning modules) με στόχο την ενίσχυση της ψηφιακής εκπαίδευσης και της εξ αποστάσεως μάθησης για τους μαθητές σε όλη την Ελλάδα και την αναβάθμιση του προγράμματος «train-the-trainer» για τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές.

• **Υποδράση 4: Ανάπτυξη και πιστοποίηση νέων επαγγελματικών προφίλ για τους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας**

Βασικός σκοπός της υποδράσης είναι η ανάπτυξη και πιστοποίηση 200 επαγγελματικών προφίλ στους τομείς της ενέργειας, του περιβάλλοντος και της ψηφιακής οικονομίας. Τα νέα επαγγελματικά προφίλ θα σχεδιαστούν με τέτοιο τρόπο προκειμένου να διασφαλιστεί και να προωθηθεί η συμμετοχή του γυναικείου φύλου.

Βραχυπρόθεσμα, οι ανωτέρω υποδράσεις θα συμβάλουν στη μετατροπή της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) στην Ελλάδα σε μια ελκυστική εκπαιδευτική διαδρομή, ενώ μακροπρόθεσμα θα οδηγήσουν στην αύξηση της παραγωγικότητας και στη μείωση της ανεργίας, ιδίως εκείνης των νέων.

Στο πλαίσιο του συγκεκριμένου Άξονα έχει ενταχθεί από το ΥΠΑΙΘ η Δράση με τίτλο «**Αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ): Προμήθεια εργαστηριακού εξοπλισμού για εργαστηριακά κέντρα των ΙΕΚ, ΕΠΑΛ, του Μεταλυκειακού έτους – Τάξεων Μαθητείας και των σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης**» και συνολικό προϋπολογισμό 113.605.005 € (συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ). Η εν λόγω δράση στοχεύει στη βελτίωση της ποιότητας των εργαστηριακών μαθημάτων και την αναβάθμιση της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΕΕΚ) μέσω της βελτίωσης των υποδομών των εργαστηριακών κέντρων και της προμήθειας του κατάλληλου εξοπλισμού. Ειδικότερα περιλαμβάνει την ανανέωση και τον πλήρη εκσυγχρονισμό, σύμφωνα με τα ισχύοντα τεχνολογικά πρότυπα, του εργαστηριακού εξοπλισμού σε Εργαστηριακά Κέντρα των ΙΕΚ, των ΕΠΑΛ, του Μεταλυκειακού έτους – Τάξεων Μαθητείας και των Σχολών Επαγγελματικής Κατάρτισης.

Ο Άξονας 4.6: Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας στοχεύει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας και της ανθεκτικότητας των βασικών οικονομικών τομέων, όπως ο τουρισμός, ο πολιτισμός, η αγροδιατροφή, η μεταποίηση, καθώς και η βελτίωση των εθνικών μεταφορών και των υποδομών εφοδιαστικής αλυσίδας. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω μιας σειράς επενδύσεων που συμβάλλουν στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της χώρας στους προαναφερθέντες τομείς, συνδέοντας σημαντικά οικονομικά κέντρα και αντιμετωπίζοντας γεωγραφικές και περιφερειακές ανισότητες. Στον Άξονα 4.6 έχει ενταχθεί η Δράση

με τίτλο «**Ανάπτυξη δεξιοτήτων εργαζομένων Πολιτιστικού Τομέα**» συνολικού Π/Υ 5.000.000 €. Μέσω της συγκεκριμένης Δράσης θα υλοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης δεξιοτήτων στους επαγγελματίες του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα. Η κατάρτιση θα στηρίζεται σε **συνεργασίες με πολιτιστικά, εκπαιδευτικά και ερευνητικά ιδρύματα για τη δημιουργία ειδικών προγραμμάτων κατάρτισης για εργαζόμενους του κλάδου**, και θα περιλαμβάνει τόσο ψηφιακές όσο και φυσικές (διά ζώσης) δράσεις.

Αντίστοιχα, μέσω της Δράσης του Άξονα 3.2 με τίτλο «**Νέα στρατηγική για τη διά βίου μάθηση & το εθνικό σύστημα αναβάθμισης δεξιοτήτων**» (Π/Υ 1,4 δις) επιδιώκεται η ριζική αναθεώρηση και ο εκσυγχρονισμός του συστήματος αναβάθμισης δεξιοτήτων του ενεργού πληθυσμού. Η νέα στρατηγική προβλέπει συστηματική και διαρκή αξιολόγηση των παρόχων, συνδέει την αμοιβή τους και την αμοιβή των καταρτιζομένων με πιστοποιημένη από τρίτους απόκτηση δεξιοτήτων και διασφαλίζει τη διαρκή σύνδεση της κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Συνδεδεμένη επένδυση με τη συγκεκριμένη μεταρρύθμιση είναι ένα μεγάλο οριζόντιο πρόγραμμα κατάρτισης σε νέες δεξιότητες (ψηφιακές, πράσινες και ήπιες) για το εργατικό δυναμικό της χώρας μέσα από ένα στοχευμένο σύστημα ανάλυσης των κενών στις δεξιότητες και των αναγκών των δυνητικά ωφελούμενων.

Τέλος, ο Άξονας 1.2: Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις που συνδέονται με τη μείωση των εκπομπών CO₂ και την κλιματική «ουδετερότητα» των αστικών περιοχών, καθώς και με τους στόχους που σχετίζονται με την προσαρμογή των πόλεων και των κτιρίων στην κλιματική αλλαγή. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στον άξονα παρέχουν κίνητρα για την ανακαίνιση και την ενεργειακή αναβάθμιση κτιρίων, με στόχο την αναγέννηση αστικών περιοχών, την προσέλκυση ιδιωτικών επενδύσεων και τον περιορισμό της ενεργειακής φτώχειας. Στον Άξονα 1.2 περιλαμβάνει τη Δράση με τίτλο «**Εξοικονομώ στο δημόσιο**» συνολικού Π/Υ 200.000.000€ που αφορά στην **ανακαίνιση και ενεργειακή αναβάθμιση υποδομών και κτιρίων του Δημοσίου** και της τοπικής αυτοδιοίκησης και ενεργειακή αναβάθμιση του οδοφωτισμού, με τη σύμπραξη του ιδιωτικού τομέα.

4.5 Πρόγραμμα Erasmus+

Το **Erasmus+** είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νεολαία και τον Αθλητισμό, που στοχεύει να συμβάλει στην προσωπική ανάπτυξη, την ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας των συμμετεχόντων και να υποστηρίξει τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Διά Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες Νεολαίας, Αθλητισμός).

Το **Ίδρυμα Κρατικών υποτροφιών** με την υπ' αρ. 28159/Η1/16-03-2021 Υ.Α. έχει οριστεί Εθνική Μονάδα Συντονισμού για την υλοποίηση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος Erasmus+ για τους τομείς της Εκπαίδευσης και Κατάρτισης για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027.

Το πρόγραμμα Erasmus+ αποτελεί έναν σημαντικό χρηματοδοτικό μηχανισμό καθώς στηρίζει περιόδους κινητικότητας και σχέδια διεθνικών συνεργασιών για τον τομέα της **Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης**, αποσπώντας το 27% του διαθέσιμου προϋπολογισμού¹⁶ για την Χώρα. Στη **δράση της κινητικότητας για τον τομέα της ΕΕΚ** στην Ελλάδα πάνω από το 70% των συμμετεχόντων οργανισμών είναι ΕΠΑΛ, ΙΕΚ και ΚΕΔΙΒΙΜ¹⁷. Η εν λόγω δράση στηρίζει παρόχους επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και άλλους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στην ΕΕΚ και επιθυμούν να οργανώσουν δραστηριότητες μαθησιακής κινητικότητας για εκπαιδευόμενους και προσωπικό οργανισμών ΕΕΚ. Παρέχεται στήριξη για ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων, οι οποίες συμπεριλαμβάνουν παρακολούθηση εργασίας και μαθήματα επαγγελματικής επιμόρφωσης, περιόδους πρακτικής άσκησης και μακροχρόνια απόκτηση εργασιακής εμπειρίας (ErasmusPro), πρόσκληση εμπειρογνομώνων και άλλες δραστηριότητες.

Ένα ακόμα εργαλείο για την νέα Προγραμματική Περίοδο είναι η **Διαπίστευση Erasmus για φορείς ΕΕΚ** που επιθυμούν να συμμετάσχουν σε διασυνοριακές ανταλλαγές και συνεργασία. Η απονομή της διαπίστευσης Erasmus επιβεβαιώνει ότι ο αιτών έχει καταρτίσει σχέδιο για την υλοποίηση δραστηριοτήτων κινητικότητας υψηλής ποιότητας στο πλαίσιο μιας ευρύτερης προσπάθειας ανάπτυξης του οργανισμού του. Στόχος της Διαπίστευσης για τον τομέα είναι η συμβολή στην εφαρμογή της σύστασης του Συμβουλίου για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και της δήλωσης του Osnabrück, καθώς και συμβολή στο ευρωπαϊκό θεματολόγιο δεξιοτήτων και στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού Χώρου Εκπαίδευσης. Οι φορείς που έως τώρα έχουν λάβει διαπίστευση είναι σαράντα δύο (42) εκ των οποίων είκοσι εννέα (29) είναι ΕΠΑΛ και οκτώ (8) ΙΕΚ¹⁸.

Η **δεύτερη βασική δράση του Προγράμματος είναι η Συνεργασία μεταξύ Οργανισμών και Ιδρυμάτων** και περιλαμβάνει για τον τομέα της ΕΕΚ τις συμπράξεις συνεργασίας, τις συμπράξεις αριστείας που εμπίπτουν τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας και τις συμμαχίες για την στήριξη της καινοτομίας.

Οι **συμπράξεις συνεργασίας** παρέχουν τη δυνατότητα στους συμμετέχοντες οργανισμούς να αποκτήσουν πείρα στη διεθνή συνεργασία και να ενισχύσουν τις ικανότητές τους, καθώς επίσης να επιτύχουν υψηλής ποιότητας καινοτόμα αποτελέσματα.

Η πρωτοβουλία για τα **κέντρα επαγγελματικής αριστείας (ΚΕΑ)** καθορίζει μια «από τη βάση προς την κορυφή» προσέγγιση της αριστείας, βάσει της οποίας τα ιδρύματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης θα είναι σε θέση να διασφαλίζουν τάχιστα την παροχή δεξιοτήτων ανάλογα με τις αναδυόμενες οικονομικές και κοινωνικές ανάγκες. Στόχος της είναι η προώθηση διακρατικών συνεργατικών πλατφορμών τις οποίες δύσκολα θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μεμονωμένα κράτη μέλη χωρίς ενωσιακά κίνητρα, τεχνική υποστήριξη και αμοιβαίες ευκαιρίες μάθησης. Η εν λόγω δράση στηρίζει τη σταδιακή θέσπιση και ανάπτυξη ευρωπαϊκών πλατφορμών για τα κέντρα επαγγελματικής αριστείας συμβάλλοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, στις στρατηγικές περιφερειακής ανάπτυξης, καινοτομίας και έξυπνης εξειδίκευσης, καθώς και στις διεθνείς συνεργατικές πλατφόρμες.

---

¹⁶ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/sites/default/files/2021-erasmus-annual-work-programme-c2021-1939_1.pdf

¹⁷ https://ec.europa.eu/assets/eac/factsheets/factsheet-el-2019_en.html

¹⁸ <https://www.iky.gr/el/erasmusplus-vivliothiki/item/3683>

Οι **Συμμαχίες για τη στήριξη της καινοτομίας** έχουν ως στόχο την ανάπτυξη της ικανότητας της Ευρώπης να καινοτομεί με την ενίσχυση της καινοτομίας μέσω της συνεργασίας και της ροής γνώσεων μεταξύ της ανώτατης/τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, της επαγγελματικής (αρχικής και συνεχούς) εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του ευρύτερου κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένης της έρευνας. Αποσκοπούν επίσης στην ενίσχυση της παροχής νέων δεξιοτήτων και την αντιμετώπιση των αναντιστοιχιών των δεξιοτήτων με τον σχεδιασμό και τη δημιουργία νέων προγραμμάτων σπουδών για την ανώτατη/τριτοβάθμια εκπαίδευση και την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ), καθώς και με τη στήριξη της καλλιέργειας του πνεύματος ανάληψης πρωτοβουλιών και της επιχειρηματικής νοοτροπίας στην ΕΕ.

Το πρόγραμμα Erasmus+¹⁹ στηρίζει τα μέσα της ΕΕ που εξασφαλίζουν διαφάνεια και αναγνώριση των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και των προσόντων —ειδικότερα το **Europass**, το **ευρωπαϊκό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων (ΕΠΕΠ)**, το **ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EQAVET)**, καθώς και τα πανευρωπαϊκά δίκτυα στον τομέα της εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία στηρίζουν τα εν λόγω μέσα, ειδικότερα τα δίκτυα **Euroguidance**, τα εθνικά κέντρα Europass και τα εθνικά σημεία συντονισμού του ΕΠΕΠ. Κοινός σκοπός αυτών των μέσων είναι να διασφαλίσουν την ευκολότερη αναγνώριση και την καλύτερη κατανόηση των ικανοτήτων, των δεξιοτήτων και των επαγγελματικών προσόντων, εντός και εκτός εθνικών συνόρων, σε όλα τα υποσυστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης καθώς και στην αγορά εργασίας, ανεξαρτήτως του αν τα προσόντα αυτά έχουν αποκτηθεί μέσω επίσημης εκπαίδευσης και κατάρτισης ή άλλων μαθησιακών εμπειριών (π.χ. εργασιακή πείρα· εθελοντισμός, διαδικτυακή μάθηση).

Για την Ελλάδα ο Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού (Ε.Ο.Π.Π.Ε.Π.)²⁰ αποτελεί το εθνικό σημείο αναφοράς για τη διασφάλιση ποιότητας και εκπροσωπεί την Χώρα στο **Ευρωπαϊκό Δίκτυο για τη Διασφάλιση της Ποιότητας στην Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση (EQAVET)**. Επίσης, ο ΕΟΠΠΕΠ είναι το **Εθνικό Σημείο Συντονισμού για το Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Επαγγελματικών Προσόντων** καθώς και το **Εθνικό Κέντρο Europass** από το 2005²¹.

---

¹⁹ <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/documents-and-guidelines>

²⁰ <https://www.eoppep.gr/index.php/el/qualification-certificate>

²¹ <https://europass.eoppep.gr/europass-national-center/>

5 Βιβλιογραφία

CEDEFOP (2020) Perceptions on adult learning and continuing vocational education and training in Europe. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

COM(2018) 367 final of 30.5.2018 «Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing 'Erasmus': the Union Programme for Education, Training, Youth and Sport and repealing Regulation (EU) No 1288/2013».

COM(2018) 440 final of 11.6.2018 «Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the European Solidarity Corps programme and repealing [European European Solidarity Corps] and Regulation (EU) No 375/2014».

European Commission (2018). Adult learning statistical country report- Greece. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

European Commission (2020), *“European Skills Agenda for Sustainable Competitiveness, Social Fairness and Resilience”*. Brussels 1-7-2020 COM (2020) 274 final.

European Commission (2021). Adult education and training in Europe: Eurydice report. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

OECD (2019). Getting skills right: Future-ready adult learning systems. Paris: OECD Publishing.

Resolution of the Council and the Representatives of the Governments of the Member States on the European Union “Youth Strategy 2019-2027” (Official Journal of the European Union C456, 18 December 2018).

Έκθεση της Επιτροπής εμπειρογνομόνων για τη Διά βίου Μάθηση (ΦΕΚ 4361 Β/5-10-2020).

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2019), Έγγραφο προβληματισμού: Προς μια βιώσιμη Ευρώπη έως το 2030, Βρυξέλλες, 30.1.2019 COM(2019) 22 final.

INE-ΓΣΕΕ & ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ (2020). Θέσεις-απόψεις του ΙΝΕ & ΚΑΝΕΠ/ΓΣΕΕ για το Σχέδιο Νόμου «Εθνικό Σύστημα Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, Κατάρτισης και Διά Βίου Μάθησης». Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ & ΚΑΝΕΠ-ΓΣΕΕ.

Καραλής, Θ. (2016). Συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου εκπαίδευση και ανισότητες, στο Χ. Γούλας & Π. Λιντζέρης (επιμ.), *Διά βίου μάθηση, επαγγελματική κατάρτιση, απασχόληση και οικονομία. Νέα δεδομένα, προτεραιότητες και προκλήσεις* (σελ. 215-232). Αθήνα: ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ & ΙΝΕ ΓΣΕΕ

Καραλής, Θ. (2021). Κίνητρα και εμπόδια για τη συμμετοχή των ενηλίκων στη διά βίου εκπαίδευση (2011-2019). Αθήνα: ΙΝΕ-ΓΣΕΕ και ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.

Κόκκος, Α. και συνεργάτες (2021). Η εκπαίδευση και κατάρτιση ενηλίκων στην Ελλάδα. Αθήνα: διαΝΕΟσις.

Λιντζέρης, Π. (2020). Θεωρητικές και πρακτικές διαστάσεις της βασισμένης στην εργασία μάθησης. Ερευνητικά Κείμενα. Αθήνα: ΙΜΕ-ΓΣΕΒΕΕ.

ΣΕΒ (2020). Special Report: Επανακατάρτιση και αναβάθμιση δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού: Οι προκλήσεις για την ενίσχυση των εργαζομένων και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Διαθέσιμο στο

https://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/53314/2020-10-12_SR_Reskilling_FINAL.pdf.

Ανακτήθηκε την 25/10/2020.

Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (2020), Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης: ΣΥΣΤΑΣΗ της 24ης Νοεμβρίου 2020 «*σχετικά με την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση για βιώσιμη ανταγωνιστικότητα, κοινωνική δικαιοσύνη και ανθεκτικότητα*» (2020/C 417/01).
